

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

**(10-74) - HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE VE ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNE
YÖNELİK İHLALLERİN TESPİTİ VE ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

20 Şubat 2013 Çarşamba

**(10-74) - HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE VE ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNE
YÖNELİK İHLALLERİN TESPİTİ VE ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

20 Şubat 2013 Çarşamba

----0----

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Adalet Bakanlığı'ndan haberleşme özgürlüğü ve iletişimin denetlenmesiyle ilgili mevzuat ve uluslararası hukuktaki düzenlemelerle ilgili brifing alınması	1:44
Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın teknik sunumunun dinlenmesi	45:90

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:44
Adalet Bakanlığı'ndan haberleşme özgürlüğü ve iletişimin denetlenmesiyle ilgili mevzuat ve uluslararası hukuktaki düzenlemelerle ilgili brifing alınması	1:44
Mehmet S. KESİMOĞLU	Kırklareli 1, 27:30, 35, 41:42
Muharrem BARUT (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdür Yardımcısı)	1:3, 25
Doç. Dr. Mustafa TAŞKIN (Adalet Bakanlığı	3:20, 22

Kanunlar Dairesi Başkanı)

Şuay ALPAY

İlhan CİHANER

Hasip KAPLAN

Namık HAVUTÇA

Hamza DAĞ

Enver ERDEM

Atila KAYA

Mihrimah BELMA SATIR

Erdal AKSÜNGER

Fatih ÇİFTÇİ

Yılmaz TUNÇ

Elâzığ

Denizli

Şırnak

Balıkesir

İzmir

Elâzığ

İstanbul

İstanbul

İzmir

Van

Bartın

16, 30

18:19, 22:24, 29,

33:34, 41:44

20:25, 30, 37,

39:41, 44

25:28

26:28, 32:34

31:33, 39:40

31:32, 35

34:35

35:37

38:39

39:41

İKİNCİ OTURUM

45:90

**Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın
teknik sunumunun dinlenmesi**

45:90

Mehmet S. KESİMOĞLU

Kırklareli

45, 55, 65:67,

74:75, 79:80, 82:83,

89

Namık HAVUTÇA

Balıkesir

45, 65, 70:71

İlhan CİHANER

Denizli

46, 57, 62:65, 68,

74, 76:77, 79:80,

83:84, 87

Atila KAYA

İstanbul

46:47, 71, 85

Osman Nihat ŞEN (TİB Başkan Vekili)

47:58, 59:65, 66:68,

70:71, 77:87, 89:90

Şuay ALPAY

Elâzığ

55, 58:61, 77:78, 86

Yılmaz TUNÇ

Bartın

59, 67:68, 79, 80,

90

Enver ERDEM

Elâzığ

59, 68

İlhan ELİEYİOĞLU (TİB Bilgi Sistemleri Daire
Başkanı)

59:60, 83, 86:88

Erdal AKSÜNGER

İzmir

61:62, 71:73, 80,

84:85

Hasip KAPLAN

Şırnak

68:71, 82

Fatih ÇİFTÇİ

Van

73

Hamza DAĞ

İzmir

74

İhsan BARUTÇU	İstanbul	75:76, 81, 88
Mihrimah BELMA SATIR	İstanbul	78
Bilal UÇAR	Denizli	81
Adil BİÇER (TİB Hukuk Daire Başkanı)		87:90

Açılma Saati: 11.00
Kapanma Saati: 16.39

BİRİNCİ OTURUM

20 Şubat 2013 Çarşamba

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN – Zeyid ASLAN (Tokat)

BAŞKAN VEKİLİ: Yusuf BAŞER (Yozgat)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

0

BAŞKAN – Komisyon çoğunluğumuz var, toplantıyı açıyorum.

Bugünkü toplantımızda iki gündemimiz var. Bunlardan birincisinde Adalet Bakanlığımızın, haberleşme özgürlüğü ve iletişimin denetlenmesiyle ilgili gerek ulusal mevzuatımızda gerekse uluslararası hukuktaki düzenlemelerle ilgili bir sunumu olacak. İkinci olarak da Telekomünikasyon İletişim Başkanlığımız konuyla ilgili teknik bir sunumda bulunacak. İnşallah bu iki gündem dâhilinde bugünkü toplantımızı icra edeceğiz.

Birinci gündemimizde olan Adalet Bakanlığından arkadaşlarımız buradalar. Sunum için hazır mıyız?

Tabii, bu arada görüntülü medya mensubu arkadaşlar görüntüleri aldılarsa... Tabii, ortamı görüyorsunuz. Diğer yazılı medya mensubu arkadaşlar kalabilir.

Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünden arkadaşlarımız buradalar. Genel Müdürümüz biraz gecikmeli katılacak, Bakanla bir toplantıdaymış. Genel Müdür Yardımcımız Muharrem Barut, Doçent Doktor Mustafa Taşkın; Daire Başkanımız, Atilla Öztürk, Hakan Şeker ve Mehmet Tekkoyun tetkik hâkimi arkadaşlarımız buradalar. Sunumu Muharrem Barut Bey icra edecek.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkan, konuklarımız bir iki cümleyle kendilerini tanıtırlarsa memnun oluruz.

BAŞKAN – Tabii, öyle başlarız.

Bu arada, siz hem kendinizi hem arkadaşları tanıtarak başlayın, arkadaşlar da bu arada dışarı yavaş yavaş çıkarlar.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM BARUT – Sayın Başkan, Sayın Komisyonunuzun çok saygıdeğer üyeleri; hepinizi Bakanlığımız adına, şahsım adına ve heyetim adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdürümüz Yüksel Hız Bey bu toplantı için ön hazırlıkta bir hayli yoğun bir gayret sarf etti ama bugün itibarıyla öngöremediğimiz bir program gelişince bu toplantıya şu an itibarıyla yetişemediler. Eğer izniniz olursa, süreç içerisinde onun yetişmesini bekliyoruz, programımız bu şekilde.

Bendeniz Muharrem Barut, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Sunum için Doçent Doktor Mustafa Taşkın arkadaşımız bizlere yardımcı olacak izniniz olursa, çünkü doktora tezi iletişimin denetlenmesi üzerinde yoğunlaşmış idi. Lokal bir çalışmaydı, birikimi bizden çok daha fazla, eğer izniniz olursa sunumu onun yapmasını arzu ediyoruz.

Yine, Genel Müdürlüğümüzde birikimleri itibarıyla bu konuda yoğun çalışan arkadaşlarımız bizlere eşlik edecekler. Atilla Öztürk Bey, Mehmet Tekkoyun Bey bizlerle beraber olacak. Her türlü sorularınıza elimizden geldiğince, gayret çerçevesinde cevap vermeye çalışacağız. Hazırlıklı olmadığımız dokümanlar olursa, arşiv araştırmasını gerektiren verilere ihtiyaç duyarsak talimatlarınız çerçevesinde not alıp yine komisyonumuza gereken her türlü katkıyı sağlamayı umut ediyoruz.

Efendim, konu zaten malumlarıdır. “Kanunlar Genel Müdürlüğü olarak bu konunun neresindeyiz?” diye baktığımızda Anayasa’da temel hak ve özgürlüklerimiz arasında vurgu yapılan “Özel hayatın gizliliği ve korunması” kenar başlığımız altında iki müessese temel hak ve özgürlükler noktasında korunuyor. “Özel hayatın gizliliği”, bir diğeri de “Haberleşme hürriyeti”; 20 ve 22’nci maddeler. Bu maddeler dışında, uluslararası hukuk boyutunda da birçok düzenlemeler var. Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve en önemlilerinden bir tanesi de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8’inci maddesi.

İletişimin denetlenmesinin günümüz itibarıyla geldiğimiz yoğunlaşmasında, 2005’teki TCK, ceza mevzuatımızdaki düzenlemeler, öncesi ve sonrası diye bir ayrım yapmak da mümkün. Aslında 2005 itibarıyla baktığımızda “Bunun ehemmiyeti niye arttı?” diye gündeme bir soru getirdiğimizde işlenen suçların niteliğindeki değişimler belki de çok önemli. Bunların nitelik değişmesi, bireysellik yerine daha organize suçların işlenmesine doğru bir artış olmasından da belki önem atfetmeye başlıyor. Burada bir önemli unsur da gelişen teknoloji. Gelişen teknolojiye de en öne çıkan adımlardan bir tanesi iletişim teknolojisi.

Şimdi, temel hak ve özgürlükler itibarıyla Anayasa’daki düzenlemeler olduktan sonra, bunların ihlali noktasında da adaletin tesisi açısından önemli bir konu gündeme geliyor. Temel hak ve özgürlüklere riayet etmek gerekir, ihlallerinin kapatılması gerekir; devlet olarak vazife. Burada da iki şeyi yine ayırmamız mümkün. Temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında önleyici tedbirlerin alınması suçun işlenmesi açısından çok önemli. Suç işlendikten sonra işlenen suçun cezalandırılması açısından adli tedbirlerin alınması çok önemli. Bu ilkeler çerçevesinde de özellikle ceza mevzuatımızda başta olmak üzere yasal düzenlemeler yapıldı. Bu yasal düzenlemeler yapılırken de özellikle mukayeseli

hukuk noktasında, uluslararası hukuk alanında ne tür düzenlemeler var, bunlar ivedilikle ve öncelikle, titizlikle incelendi.

İzin verirseniz bundan sonraki teknik detay itibarıyla hem mukayeseli hukuktaki iletişimin denetlenmesine yönelik o ince ayrıntılı çalışmalar, düzenlemeler hem de esas aldığımız bu ilkeler çerçevesinde kendi mevzuatımızda, Anayasa başta olmak üzere neler yaptığımızı teknik detaylarıyla beraber Doçent Doktor arkadaşımız Mustafa Taşkın Bey, hâkim arkadaşımız sizlere arz edecek izniniz olursa. Ben çok vaktinizi almanın adına kısa bir girişle saygılarımı sunup kapatmak istiyorum.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim.

Sunumumuz iki bölümden oluşuyor. Birinci bölümde biz şöyle bir tercih yaptık: Önce mukayeseli hukuktan girersek, oradaki uygulamaları görürsek, ülkemizdeki uygulamaların detaylarını mukayeseli hukukla karşılaştırmak açısından daha uygun olur diye düşündük. Ve mukayeseli hukuktaki iletişimin denetlenmesine ilişkin düzenlemeleri öncelikle arz etmek istiyoruz.

Burada Avrupa ülkelerinden beş tanesi; dört tane Kara Avrupa ülkesi ve birisi de anglosakson hukuk sisteminin uygulandığı İngiltere olmak üzere beş ülkeyle ilgili düzenlemeleri arz edeceğiz ve Almanya'dan başlıyoruz efendim. Almanya'da 1968 yılından beri bu konuyla ilgili düzenlemelerin yapıldığını ve zaman zaman bu düzenlemelerin güncellendiğini görüyoruz. Almanya'da haberleşme özgürlüğü anayasal bir hak olarak koruma altına alınmış fakat bu hakkın sınırları, istisnaları kanunlarla düzenlenmiş ve "iletişime müdahale", "iletişimin denetlenmesi" ifadesini biz daha ziyade kullanıyoruz, CMK'mızda da bu ifade geçiyor. İletişimin denetlenmesi tedbirleri katalog suçlar için öngörülmüş. Daha ziyade ağır suçlar, örgütlü suçlar bakımından bu tedbirlere başvurulabiliyor. Yine telefon, telex, faks, çağrı cihazı gibi telekomünikasyon cihazları üzerinden gerçekleştirilen iletişim denetlenebiliyor. Amaç, suçun aydınlatılması, şüpheli veya sanığın yakalanması.

Yine burada, son çare prensibi geçerli. Bunları hafifçe arz etmemizde fayda olabilir çünkü bizim mevzuatımızda da ısrarla kullanılıyor. Son çare prensibinden kasıt başka yol ve yöntemlerle, başka ceza muhakemesi tedbirleriyle delil elde etme imkânınız var ise iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurmamayı öngören bir prensip, bizim hukukumuzda da bu prensip söz konusu. Süre olarak 3+3 ay olmak üzere toplam altı aylık bir süre öngörülmüş. Bu müdahaleye, iletişimin denetlenmesi kararlarına hâkim, kural olarak, karar veriyor, ancak acil durumlarda üç güne kadar cumhuriyet savcılarının da karar verme yetkisi var. Verilen bu kararlar ivedi bir şekilde hâkim onayına sunuluyor. Bu işlemlerin tümü, iletişimin denetlenmesine ilişkin işlemlerin tümü beş parlamentlerden oluşan bir heyet tarafından belirli aralıklarla denetleniyor.

Tanıklıktan çekilebileceklerle ilgili bizim mevzuatımızda istisna öngörülmüş ancak Almanya'da böyle bir istisna yok. Yakın akrabalar, sağlık çalışanları, doktoru, avukatı da dâhil olmak üzere hekimleri, mali müşavirleri dâhil olmak üzere tanıklıktan çekilme hakkına sahip kişiler

bakımından iletişimin denetlenmesi yoluna başvurulabiliyor. Ancak müdafinin müvekkille olan ilişkileri savunma hakkı kapsamında yasaklanmış ve denetlenemiyor. Milletvekillerinin iletişimlerinin denetlenemeyeceğine ilişkin özel bir düzenleme getirmişler ve kapsamın dışında bırakılmış. Elde edilen bilgiler delil olarak kullanılabilir ve bu bilgilere ihtiyaç kalmaması hâlinde imha prosedürü öngörülmüş. Şayet tesadüfen elde edilen bir delil söz konusu olursa, eğer katalog suçlarla ilgili olursa, olmak kaydıyla bu deliller de kullanılabilir, değilse kullanılamıyor.

Geri bildirim uygulaması var, bu da şu demek: Telefon dinlemesi yapıldıktan sonra veya iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulandıktan sonra iş tamamlanmış ve süreç sona ermişse ilgilisine yazılı olarak, kendisini ilgili mevzuat hükümleri uyarınca şu tarihli kararlar, şu suç isnadıyla dinlediklerini ve bunun sonucunda şu kadar süreyle dinleme yaptıklarını ve elde edilen delillerin ana hatlarıyla, üst başlıklar şeklinde kendisine bildiriliyor. Biz buna “geri bildirim” diyoruz. Almanya’da da geri bildirim müessesesi öngörülmüş.

Yine Almanya’da istihbarat amaçlı, iletişimin denetlenmesi tedbirine başvuruluyor. Şu ana kadar anlattığım adli amaçlı, suçun aydınlatılması, delillerin toplanmasına yönelik bir düzenlemeydi. Önleme amaçlı, suçların işlenmesinin önlenmesi amaçlı olarak da -biz buna “istihbari amaçlı” da diyoruz zaman zaman- iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabiliyor. Almanya’da son yıllarda yapılan birkaç değişiklikle bu müessesenin daha da güçlendirilmiş olduğunu görüyoruz. Katalog suçlara 20’ye yakın yeni suç eklendi. Özellikle vergi ve mali alandaki suçlar katalog suçlar kapsamına alındı, artık bu suçlar bakımından da iletişimin denetlenmesi yoluna başvurulabilecek.

Yine teşebbüs ve hazırlık hareketleri aşamasında da bu tedbire başvurulabilmesi öngörüldü. Savcının kararının hâkim onayına sunulması için üç günlük süre öngörülmüştü, bunu üç iş gününe dönüştürdüler, hafta sonunun girmesi hâlinde biraz daha uzatma imkânı getirdiler. Yine önceden olmayan, iş yerlerindeki santral üzerinden kapalı sistemde yapılan görüşmelerin de denetlenmesine imkân verdiler son yapılan düzenlemelerle. Geri bildirimin içeriğini birazcık genişlettiler, önceden sadece kendisinin dinlendiğini, şu kadar süre dinlendiğini bildirirken şu an elde edilen verilerle ilgili de soyut bazı bilgilerin verilmesi öngörüldü. Yine bir telekomünikasyon aracı üzerinden herhangi bir iletişim gerçekleştirilme dahi o araçtan elde edilen birtakım sinyallerin değerlendirilmesi de kapsama alındı, önceden bu yoktu, yeni sistemde bu da getirildi.

Fransa’ya geçecek olursak, 91 yılından beri Fransa’da bu uygulamalar yapılıyor, yasal olarak yapılıyor. Ondan öncesinde de yasal düzenlemeleri yoktu, ancak uygulama söz konusuydu. Fransa’da haberleşme özgürlüğü Anayasa’da yer alan bir hak olarak düzenlenmemiş, ancak içtihatlarla ve uluslararası sözleşmelerle, taraf oldukları sözleşmelerle haberleşme özgürlüğünün yazılı olmayan bir anayasal hak olduğu kabul ediliyor. 90’lı yıllara kadar yasal bir mevzuat yoktu bu konuya ilişkin, ancak hem Fransız Yargıtayı hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Fransa’yla ilgili ihlal kararları verdiler

ve bunun arkasından yasal düzenleme yapma zorunluluğu doğdu ve 91 yılı itibarıyla bu düzenlemeleri tamamladılar.

Hem adli amaçlı hem de önleme amaçlı, istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine Fransa'da başvuruluyor. Yalnız elde edilen veriler delil olarak kullanılmıyor mahkemede. Az önce, Almanya'da kullanılabiliyordu, Fransa'da kullanılmıyor. Kararı soruşturma hâkimi veriyor. İki yıl veya daha fazla hapis cezası öngörülen suç veya kabahatler için bu tedbirlere başvurulabiliyor. Az önce Almanya'da katalog bir suç listesi için başvurulabiliyordu, Fransa'da ise iki yıldan daha fazla hapis cezası öngörülen suçlar için bu tedbire başvurulabiliyor.

Suç iddiasıyla ilgili olmayan, suçun ispatıyla ilgili içerik olmayan hususlar kaydedilmiyor, kaydedilmişse de bunlar ayıklanıyor soruşturma hâkimi tarafından. Yine burada da son çare ilkesi, başka yollarla delil elde etme imkânı varsa bu tedbire başvurmama ilkesi etkin bir şekilde uygulanıyor. Suçluluğa ait kuvvetli belirti aranıyor orada da, bu tedbire başvurulabilmesi için. Kararların yazılı olması ve bu kararların kesin olması öngörülmüş. İtiraza tabi değil, gizli olarak uygulanıyor, soruşturma hâkiminin kararıyla devreye giriyor ve bu karara karşı gidilebilecek herhangi bir kanun yolu öngörülmemiş.

Fransa'da geri bildirim öngörülmemiş yani ilgisine yapılmış olan işlemlerle ilgili herhangi bir bilgi verilmiyor. Süre olarak 4+4+4 şeklinde on iki aya kadar uygulanması mümkün. Delil olarak kullanılabilecek, delil emaresi olarak kullanılabilecek veriler tutanağa kaydedilerek dosyaya aktarılıyor. Bunun dışındakiler, suçla ilgisi olmayan veriler ayıklanıyor. Yine zaman aşımına uğrayan dosyalarda bu kayıtların imhası öngörülmüş. İmha dikkate edilirse dosyanın zaman aşımına uğramasından sonraki bir dönemi kapsıyor.

Yine milletvekilleri bakımından bir sınırlama var. Kural olarak milletvekilleri açısından iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilir ancak soruşturma hâkimi Meclis Başkanına veya Senato Başkanına -orada ikili bir yapı var- bilgi vermedikçe bir milletvekilinin veya bir senatörün iletişiminin denetlenmesine başvurulamıyor. Yine avukatın müvekkili ile ilgili olan iletişimi denetlenemiyor, müdafilik kapsamındaki iletişim. Ancak, avukatların herhangi bir suç isnadıyla ilgili olarak iletişimlerini denetlemek mümkün, bunun için de baro başkanına soruşturma hâkiminin bilgi vermesi gerekiyor.

Hâkimler bakımından da dinleme mümkün, ancak burada ilave bazı koşullar getirilmiş. Adliye başkanı diyebileceğimiz -orada mahkeme başkanlığı sistemi var yani asliye hukuk, asliye ceza mahkemesi başkanı değil de mahkeme başkanı dediğimiz adliye başkanı diyebileceğimiz, tüm mahkemelerin başkanı statüsünde bir müessese var- o başkana bilgi verilmedikçe veya yargılanmaları bakımından bir komisyon oluşturuluyor, hâkimlerin yargılanması açısından, o komisyonun başsavcılığını yapan kişiye bilgi verilmedikçe hâkim ve savcılarla ilgili iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamıyor.

Tanıklıktan çekinebilecek kişilerin iletişimleri denetlenebiliyor, bu konuda herhangi bir sınırlama öngörülmemiş. Yine koşullara aykırı iletişimin denetlenmesi yoluna başvurulması hâlinde cezai yaptırımlar öngörülmüş.

Fransa'da istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi de mümkün. Gerekçe olarak, millî güvenliğin korunması, bilimsel ve ekonomik varlığın korunması, terörizmin önlenmesi ve örgütlü suçlulukla mücadele gibi amaçlarla istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi mümkün. Bu konudaki karar başbakan veya başbakanın yetkilendirdiği iki kişiden birisi tarafından veriliyor ve genellikle bu işleri bakanı oluyor. İletişimin denetlenmesine ilişkin bu işlemler yani istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi işlemleri İletişimin Denetlenmesi Millî Kontrol Komisyonu adında bir komisyon tarafından denetleniyor. Süre dört ay, ancak aynı koşullar altında bu uzatım yapılabilir, burada bir üst sınır öngörülmemiş. Elde edilen verilerden amaçla ilgili olanları sadece kaydediliyor, diğerleri kayda alınmıyor. Bunlara on gün içerisinde imha prosedürü öngörülmüş. Burada önemli bir şey, istihbari amaçlı dinleme yapılırken amaç suçun işlenmesinin önlenmesiydi, ancak önlenemedi ve suç işlendi, bundan sonra o önceki dinlemeler adli dinlemeye dönüştürülüyor ve elde edilen deliller adli dinlemelerde de dayanak olarak, referans olarak kullanılabilir.

Yine burada geri bildirim söz konusu değil ilgisine. Elde edilen bilgiler delil olarak kullanılamıyor, Güvenlik Dinlemeleri Milli Kontrol Komisyonu dediğimiz bu Komisyon bağımsız bir idari otorite olarak görev yapıyor. Komisyon başkanı Danıştay ikinci başkanıyla, Yargıtay birinci başkanının birlikte meydana getirdikleri dört kişilik bir liste içinden devlet başkanı tarafından belirleniyor. Komisyonda ayrıca Medis ve Senatodan da birer üye görev yapıyor.

İtalya'ya geçecek olursak efendim, iletişimin denetlenmesi prosedürü İtalya'da da söz konusu ancak sınırlı ve dar bir alanda bu prosedüre başvurulabiliyor. Bazı katalog suçlar sayılmış, bunlar için bu yola başvurulabilir, ilave olarak beş yıldan fazla hapis cezası öngörülen suçlar için de iletişimin denetlenmesi yoluna gidilebiliyor.

Soruşturma evresinde savcının istemi üzerine yetkili hâkim tarafından karar veriliyor, acil hâllerde de savcı iletişimin denetlenmesine karar verebiliyor, ancak bu kararı en kısa sürede hâkim onayına sunuyor. Bu tedbire başvurulabilmesi için suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli belirtilerin olması aranıyor. Yine, ilave bir koşul olarak iletişimin denetlenmesi tedbirinin zorunlu olması gerekiyor. Bunu biz son çare prensibiyle örtüştürebiliriz. Başka yol ve yöntemlerle delil elde edilemediğinden dolayı bu yola başvurulmasının zorunlu olarak algılanması gerekiyor. Dinleme süresi on beş gün, ancak bu süreler gerekmesi hâlinde uzatılabilir.

Organize suç örgütleri bakımından biraz daha kuvvetlendirmişler yapıyı. Kuvvetli belirti yerine burada yeterli belirtiyi alt koşul olarak belirlemiş, daha da aşağı düşürmüş. Yine denetlenmenin zorunlu olması burada aranmıyor. Diğer bir rahatlatıcı koşul, tutuklamanın mümkün olduğu hâllerde,

örgütlü suçlar bakımından,, iletişimin denetlenmesi tedbirine de başvurulabileceği düzenlenmiş. Elde edilen bilgiler delil olarak burada kullanılabilir, ancak başka davalarda delil olarak kullanılmıyor.

İstihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi de İtalya'da düzenlenmiş, bu da uygulanıyor. Bu denetleme tamamen suçun önlenmesi için uygulanıyor. Belirli bir şüphe yoğunluğu öngörülmemiş burada, çok basit bir şüphle bu tedbirin uygulanmasına başvurulabilir. Yine kanunda öngörülen katalog bazı suçların önlenmesi amacıyla bu tedbire başvurulabileceği düzenlenmiş. Elde edilen kayıtların delil olarak kullanılamaması ilkesi belirlenmiş. Dikkat edilirse adli amaçlı denetlemede delil olarak kullanılabilirdi, istihbari amaçlı denetlemede delil olarak kullanılmıyor, bizde de paralel bir düzenleme var.

Avusturya'ya geçtiğimizde, 1979 yılından beri bu tedbirlerin uygulandığını, yasal olarak uygulandığını görüyoruz. Anayasalarında yine haberleşmenin gizliliği temel bir hak olarak öngörülmüş. 74 tarihli bir kanunla detaylar düzenlenmiş. Suçun aydınlatılması ve kaçak veya sanığın yerinin tespiti amacıyla bu yollara başvurulabiliyor.

İstihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri Avusturya'da öngörülmemiş. En az bir yıl veya daha fazla hapis cezası gerektiren kastlı suçlar için bu tedbire başvurulabiliyor. Dikkat edilirse, ülkeden ülkeye hangi suçlara başvurulacağı konusu farklılık arz ediyor. Kimisi katalog suç düzenlemiş, kimisi alt bir hapis cezası sınırını belirlemiş. Yine, kuvvetli suç şüphesinin varlığı aranıyor bu tedbire başvurulabilmesi için. Kararları Avusturya Yüksek Mahkemesinin üç hâkimli bir dairesi veriyor. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde soruşturma hâkiminin de bu kararı vermesi öngörülmüş, ancak bu karar hızlı bir şekilde ilgili dairenin onayına sunuluyor. Elde edilen bilgilerin delil olarak kullanılamadığını görüyoruz yine Avusturya'da. Burada süre olarak herhangi bir üst süre sınırı öngörülmemiş. Bunu kararı verecek daire belirliyor. Müdafilerin, noterlerin ve mali müşavirlerin haberleşme araçlarının denetlenemeyeceğine ilişkin bir sınırlama getirilmiş, ancak bu koruma sanık yakınları ve hekimler için öngörülmemiş.

Başka surette delil elde edilemeyecek olması yani son çare prensibi mevzuatlarında yer almıyor ancak içtihatlarla ve AİHM kararları çerçevesinde bunu da uygulamaya başlamışlar ve uyguluyorlar. İlgilisine geri bildirimin yapılması burada da düzenlenmiş.

İngiltere'ye geçtiğimizde efendim, 1985'ten beri yasalarda düzenlenmiş vaziyette, iletişimin denetlenmesi tedbirine başvuruluyor. İngiltere'yle ilgili de AİHM'in vermiş olduğu ihlal kararları var, önceki uygulamaları sebebiyle.

Millî güvenliğin sağlanması, ağır suçların önlenmesi ve yine ağır suçların araştırılması, aydınlatılması amacıyla ve mali değerlerin korunması amacıyla iletişimin denetlenmesi tedbirine İngiltere'de başvurulabiliyor. Hem adli hem istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirleri öngörülmüş. Bu kararlar gümrük birimleri, gelir idaresi birimleri ve polis tarafından uygulanıyor. Hangi suçlar için öngörülebilir? Üç yıl hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülmüş suçlar bakımından iletişimin

denetlenmesi tedbirine başvurulması öngörölmüş, ilave olarak şiddet kullanarak suç işleyen örgütlü suçlar bakımından da bu tedbire başvurulabilmesi düzenlenmiş. Karar verme yetkisi, İngiltere ve Galler içişleri bakanı, İskoçya devlet başkanı veya Kuzey İrlanda devlet bakanına verilmiş bu yetki. Özel bir şüphe derecesi aranmamış, suçun aydınlatılması için zorunluluk öngörölmüş bu tedbire başvurulabilmek için. Yine başka yolla delil elde edilmesinin zor olması gerekiyor ki bu tedbire başvurulabilsin. Elde edilen bilgilerin delil olarak kullanılamayacağı, sadece istihbarat amaçlı kullanılacağı vurgulanmış. Yine süre iki ay olup, gerektiğinde birer aylık sürelerle uzatılması mümkün. Acil durumlarda güvenlik kuvvetlerinin, kolluğun iki günlük dinleme yetkisi var, iki günden sonra yukarıda belirttiğimiz merciler tarafından karar verilmesi gerekiyor. Son çare ilkesi burada da geçerli. Geri bildirim öngörölmemiş, müdafinin iletişimi denetlenebilir, bu konuda herhangi bir sınırlama söz konusu değil. Yine tanıklıktan çekinebileceklerin iletişimi denetlenebilir.

Milletvekillerinin iletişiminin denetlenmesi bakımından yaklaşık kırk yıllık bir yasak öngörölmüş, kanunla getirilmiş bir yasak var ancak 11 Eylül saldırılarından sonra bu yasağın esnetilmesi şeklinde tartışmalar gündeme gelmiş, ancak şu ana kadar bu konuda bir düzenleme değişikliği söz konusu olmadı bildiğimiz kadarıyla. Yapılan işlemler bir komisyon tarafından her yıl denetleniyor ve bir rapor hazırlanarak başbakana ve Parlamenta sunuluyor. Elde edilen bilgi ve kayıtlar delil olarak kullanılmıyor, ancak bu bilgi ve kayıtlara dayanarak başka delillere ulaşılması mümkün.

Mukayeseli hukukla ilgili aramız bundan ibaret efendim. Şimdi, uygun görürseniz ülkemizdeki düzenlemelere geçmek istiyoruz. Ülkemizde üst başlık olarak "iletişimin denetlenmesi" ifadesi kullanılıyor, CMK'da geçen ifade de bu. Bu tedbirin kapsamında beş tane alt tedbir var. Birincisi, iletişimin dinlenmesi. İkincisi, kaydedilmesi. Üçüncüsü, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi. Dördüncüsü, iletişimin tespiti. Beşincisi, mobil telefonun yerinin tespiti. İlk üç tedbir bakımından farklı prosedür öngörölmüş, dördüncü ve beşinci tedbirler bakımından daha farklı prosedürler öngörölmüş. Bunların ne olduğuna ilişkin yönetmelikte açıklayıcı hükümler var, zamanı iyi kullanabilmek açısından onlara girmiyorum.

Neden iletişimin denetlemesine başvuruyoruz? Gerekçe olarak şunlar karşımıza çıkıyor: Öncelikle işlenmiş olan bir suçun aydınlatılması amacıyla bu tedbire başvuruyoruz. İkinci olarak, şüpheli veya sanığın, kaçmakta olan şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla bu tedbire başvuruyoruz. Üçüncü olarak, istihbari amaçlı olarak, suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla bu tedbire başvuruyoruz.

Peki, bu tedbirlere başvurmanın sakıncaları nedir? Az önce Sayın Genel Müdürümüz de kısaca bahsetti. Hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerde hem Anayasa'mızda koruma altına alınan ve temel hak olarak nitelendirilen bazı haklara ciddi bir müdahale oluşturuyor bu tedbirlerin uygulanması. Haberleşme özgürlüğü, Anayasa 22; özel hayatın gizliliği, Anayasa 20; yine kişisel

verilerin korunmasına ilişkin 2010 Anayasa değişikliğinde eklenen 20'nci maddenin üçüncü fıkrası söz konusu. Bu üç temel hakka doğrudan ve etkin bir müdahale söz konusu burada, iletişimin denetlenmesinde. Bu düzenlemelere baktığımızda her birisinin, aynen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesinde olduğu gibi, önce bu hakkın dokunulmaz olduğunu, korunması gerektiğini vurguladıktan sonra, bazı sınırlı sebeplerle ve sıkı koşullar altında bu hakka kamunun müdahale edebilmesine izin verildiğini görüyoruz.

İletişimin denetlenmesini gerektiren sebeplere baktığımızda, son yıllarda, son yirmi yıldır belki, bütün dünyada, sadece ülkemizde değil, globalleşmeyle, sınırların kalkmasıyla beraber organize suçta, örgütlü suçta ciddi bir artışın olduğunu görüyoruz, istatistikler bize bunu veriyor. Bireysel suçların yerini, iştirak hâlinde suçların yerini -tabiri yerindeyse- örgütlü suçlar almaya başladı önemli ağır suçlar bakımından. Klasik ceza muhakemesi tedbirleri artık yetersiz kaldı, sadece ülkemizde değil, bütün dünyada bu süreç yaşandı. Ve klasik yöntemlerle bu suçlarla etkin mücadele etmenin zorluklarıyla karşılaşıldı ve yeni tedbirlere ihtiyaç duyuldu. Örgütlü suçların uyguladığı karartma tekniklerini kolluk güçleri aşmakta zorluk çekti. Şifreli konuşmalar, yanıltıcı delil serpiştirmeleri -biz buna ray döşeme de diyoruz, kolluk bu tabiri de kullanıyor- kolluğu yanlış yere sevk etme ama suçu başka bir yerde icra etme gibi karartma tekniklerinin uygulandığını görüyoruz. Yine teknolojinin çok etkin bir şekilde, kolluk güçlerinden daha önce suç örgütleri tarafından kullanıldığını görüyoruz. Kara para inanılmaz bir kaynak oluşturdu suç örgütleri bakımından ve sınırsız yatırım yapma, suça yatırım yapma imkânları geliştirdi ve son olarak, beyaz yakalı suçlar dediğimiz profesyonel yardımcılarının bu suçlarda kullanıldığını görüyoruz. Bütün bu tedbirleri, bütün bu verileri ortaya koyduğumuzda suçla mücadelede etkinliği ve güçlenmeye ihtiyaç hissedildi ve iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme tedbirleri bu sebeplerle gündemimize gelen, mevzuatımıza giren tedbirler.

Bunun etkinliğine baktığımızda, yaklaşık yedi yıldır ülkemizde yasal olarak uygulanıyor, ondan öncesinde de uygulamalar var. İstatistiklerde çok ciddi etkin bir tedbir olduğunu görüyoruz. Önceleri sadece bir suç örgütünün tetikçisini yakalayabilirken kolluk, bu tedbirler sayesinde suç örgütünün en tepesindeki insandan en alttaki çalıştırdığı, istihdam ettiği kişiye varıncaya kadar yakalanması ve yargı önüne çıkarılmasına imkân sağladığını görüyoruz. Yine bu yolla, başka somut delillerin elde edilmesi, tespit edilmesine izin verdiğini, imkân sağladığını görüyoruz. Ve yine bu yöntemlerin kullanılması sonucu elde edilen bilgilerin çok defa sorgularda itiraf getirdiğini görüyoruz. Her şey ayan beyan ortaya döküldükten sonra itiraf ederek, pişmanlıktan yararlanmak suretiyle sürecin devam ettiğini görüyoruz.

Bu yöntemin ülkemizde benimsenmesinin bazı referans dayanakları var. Bunlara baktığımızda, Avrupa Birliği müktesebatında bu tedbirlerin kullanılmasına izin verildiğini görüyoruz. Dayanak belgeler var, örneğin Avrupa Parlamentosunun 2001/2098 sayılı Raporu da, demokratik bir ülkede vatandaşların, bireylerin haklarını koruyan bir devletin, gerekmesi hâlinde bu tedbirlere sınırlı koşullar altında

başvurabilmesini öngören bir rapor. Yine, Avrupa Birliği Konseyi'nin 95 tarihli bir ilke kararı da, bu tedbirlere sıkı koşullar altında, denetime açık bir süreç içerisinde başvurulabileceğini düzenliyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bu sisteme izin veren kararlar var. Genelde kararlar ihlale ilgili, ancak orada tespitler şunlar, deniliyor ki: "Demokratik bir ülkede bireylerin hakkını korumak için, suçla mücadele etmek için bu tedbirlere başvurulabilirsiniz, ancak bunu kanunla düzenleyin. Denetime açık olsun, keyfiliği önleyici mekanizmalar getirin." gibi birtakım tedbirler öngörüyor. Bu tedbirler olmadığı için ülkelerle ilgili ihlal kararları veriyor. Nitekim, ülkemizle ilgili de, Ağaoğlu Türkiye kararından başlamak üzere, mevzuatının olmadığından, kanuna dayanmadığından dolayı ihlal kararları verildiğini görüyoruz.

Yine, mukayeseli hukuka baktığımızda Avrupa ülkelerinin hemen hepsinde, istisnasız olarak, hem adli denetlemenin hem istihbari denetlemenin uygulandığını görüyoruz.

Ülkemizdeki sürece baktığımızda, 82 Anayasası'ndaki düzenlemeye paralel bir düzenlemenin 61 Anayasası'nda da olduğunu görüyoruz. Ancak gerek 61 Anayasası'nda gerekse 1999 yılına kadar, 4422 sayılı Kanun yürürlüğe girinceye kadar ülkemizde bu konuyla ilgili açık bir düzenleme söz konusu değildi. Peki, uygulanıyor muydu? Uygulanıyordu. Neye dayanarak? 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 91'inci maddesinde "postada el koyma" diye bir düzenleme vardı, "zapt" şeklinde; orada "posta gönderilerinin vesair mersulenin" diye bir ifade geçiyordu. "Vesair mersule" ifadesi "diğer iletiler" anlamında yorumlandı ve bu iletilerin geniş biraz da yorumlanması yoluyla telefon iletişimini de kapsayacağı yorumlandı, vurgulandı ve bu kapsamda bu tedbire başvuruldu. Ta ki Ağaoğlu Türkiye kararında bu "vesair mersule" ibaresinin böyle bir tedbire başvurmak bakımından yeterli olmadığı, ülkemizde bu konuda yasal bir düzenlemenin olmadığı vurgusu yapıldı ve ülkemizle ilgili ihlal kararları verildi. Bunun üzerine 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu yürürlüğe girdi 99 yılında ve ilk defa bu kanunda iletişimin denetlenmesiyle ilişkin açık düzenleme yer aldı 2'nci maddesinde. Yine "gizli izleme" adı altında 3'üncü maddesinde, yine "teknik araçlarla gizli izleme" şeklinde 4'üncü maddesinde açık düzenlemeler öngörüldü.

Bu kanunun da değişik tartışmaları gündeme geldi çünkü şu an CMK ve adli ve istihbari iletişimin denetlenmesine ilişkin şu anki uyguladığınız yöntemlerin çok daha geniş, çok daha takdir hakkının geniş olduğu, keyfiliğin geniş olduğu bir düzenlemeydi bu metindeki düzenlemeler. O da eleştirildi ve bunun üzerine 2004 yılında yüce Meclisimizin kabul ettiği Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, 1 Haziran 2005 itibarıyla yürürlüğe girdi, 135'inci maddesi ve devamında bu konu düzenlendi. Bu konu düzenlenirken 4422 sayılı Kanun ilga edildi. 4422'de hem adli hem önleme istihbari denetlemeye izin veren düzenlemeler vardı. 4422 ilga edilince, CMK'da da sadece adli amaçlı iletişim denetlemesi düzenlenince istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi açıkta kaldı ve bunun üzerine ilgili birimlerimizin devreye girmesi ve çalışma başlatması üzerine Temmuz 2005'de, 1 Haziranda kanunlar yürürlüğe girdi,

3 Temmuz 2005'e kadar o dönemde istihbari iletişimin denetlenmesi yapılamadı çünkü mevzuat yoktu. 5397 sayılı Kanun'la istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi de devreye girdi.

Bu sistemde sadece telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilen iletişime müdahale ediliyor. Posta yoluyla yapılan, kargo yoluyla yapılan iletişim bu kapsamda değil.

Yine, telefonun yanında faks, e-posta, teleks, çağrı cihazları üzerinden, mesaj aletleri üzerinden gerçekleştirilen iletişim de yine denetim altına alınıyor. Kişilerin üzerine kayıtlı olan veya kullandığı -kayıtlı olmasa bile- telefonlar üzerinden bu iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabiliyor.

Yine, yurt içinde veya yurt dışında yani bizim ülkemizden başka bir ülkeyi araması veya başka bir ülkeden bizim ülkemizi araması hâlinde koşulları varsa bu tedbire başvurulabiliyor.

Yine, resmî veya özel, her türlü telefon bakımından bu tedbire başvurulabilir, herhangi bir sınırlama öngörülmemiş. Evde veya iş yerindeki iletişim araçları bakımından da bu tedbir uygulanabilir.

Son olarak, ankesörlü, kartlı telefonlar dediğimiz bu telefonlar üzerinden de tedbire başvurulabilir.

Şimdi, adli amaçlı iletişimin denetlenmesiyle ilgili düzenlemelere geçiyorum izin verirseniz. Amaç burada delil elde etmek, ikinci olarak da şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla yerini tespit etmek.

Koşullara geldiğimizde, az önce de arz etmişim, 5 tane tedbirin olduğundan bahsetmişim. İlk 3 tedbir bakımından ayrı koşullar düzenlenmiş, 4'üncü ve 5'inci tedbir bakımından biraz daha farklı koşullar düzenlenmiş. Şimdi, ilk 3 tedbir bakımından dinleme, kaydetme ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirleri bakımından koşulları arz ediyorum.

Öncelikle, tedbirin uygulanacağı kişi şüpheli veya sanık. Ancak malumunuz iletişim iki kişinin ancak bağlantı kurmasıyla gerçekleştirilebilecek bir aktivite olmasından dolayı A kişisini biz dinlerken, onun için karar vermiş ve onu dinlerken ister istemez onun bağlantı kurduğu B, C, D kişilerini de dolaylı olarak dinlemek durumunda kalıyoruz ama esas buradaki amaç A kişinin dinlenmesi. Tedbirin uygulanacağı suç 135'inci maddenin altıncı fıkrasında yaklaşık 20 civarında suç katalog suç olarak öngörülmüş. Ancak bu katalog suçlar iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti bakımından uygulanmıyor. Tedbirin uygulanacağı evre olarak soruşturma ve kovuşturma evresinde bu tedbirin uygulanması öngörülmüş. Şüphe derecesi bakımından bir sınırlama getirilmiş. Kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı aranıyor bu tedbirin uygulanabilmesi için. Bunun doktrinde basit şüphenin biraz üzerinde ancak yeterli şüphenin biraz altında bir seviye olarak değerlendirildiğini, Yargıtay içtihatlarında da buna benzer hükümlerin olduğunu görüyoruz.

Yine, ülkemizde "son çare ilkesi" dediğimiz az önce Avrupa uygulamasını anlatırken vurguladığımız son çare ilkesi öngörülmüş. Eğer başka yol ve yöntemlerle, klasik ceza muhakemesi tedbirleriyle amaca ulaşabiliyorsak, suçu aydınlatabiliyorsak bu tedbire başvurmamız yasak.

Talep ve karar bakımından şöyle bir düzenleme var: Kural olarak hâkim karar veriyor ancak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde savcı da karar verebiliyor ancak savcının vermiş olduğu bu karar ivedi bir şekilde hâkim onayına sunuluyor yirmi dört saatlik bir süre içerisinde.

Süre üç ay için bu tedbire başvurulabilir, böyle bir düzenleme öngörülüyor. Ancak bir sefere mahsus olmak üzere gerekmesi hâlinde üç aylık bir süre daha mümkün, toplam altı ay için iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabiliyor. Ancak bir istisna öngörüldü 2005 yılındaki değişiklikle. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda birer aylık sürelerle müteaddit defalar bu tedbire başvurmak mümkün. Dolayısıyla örgütlü suçlar bakımından bir üst süre sınırı öngörülmemiş.

Koşullara uyulmaksızın iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulursa ne olur? Öncelikle bu tedbirler, elde edilen veriler delil olarak kullanılamaz. Nitekim, Yargıtayımız ve Anayasa Mahkememiz son verdiği kararlarda da buna katı olarak uyduğunu gösterdi ve koşullara uyulmaksızın gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen verilerin delil olamayacağını hükme bağladı.

İkincisi, bunun sonucu olarak, ilgililer için bu konuda görev almış, rol almış kişiler bakımından, sorumlular bakımından hukuki, cezai veya idari yaptırımlar öngörülüyor. Hem disiplin hem tazminat yaptırımı hem cezai yaptırım öngörülüyor. Cezai yaptırımlar TCK'nın 132 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş.

İletişimin tespitinin koşullarına geldiğimizde, iletişimin tespiti normal olarak gerçekleştirilen iletişime bir müdahale değil. İletişim gerçekleştikten sonra kişinin hangi saatte, ne kadar süreyle, ne kadar sıklıkla, kaç dakika süreyle görüştüğünü ortaya koyan veriler. Dolayısıyla bunlar bakımından biraz daha esnek koşullar öngörülüyor. Katalog suçlar koşul değil burada, diğer suçlar bakımından da bu alana başvurulabiliyor.

Mobil telefonun yerinin tespiti bakımından yine koşullarda birazcık farklılık var. Buradaki amaç delil elde etmek değil, amaç şüpheli veya sanığın yakalanması. Yakalamak için gerek kendi kullandığı telefon gerek kendisinin üzerine kayıtlı telefon gerekse o kişinin yakalanmasına elverişli telefonun yerinin tespiti mümkün. Yine, bu tedbir, her türlü suç bakımından uygulanabilir. Kuvvetli şüphe sebebi ve son çare ilkesi burada öngörülmemiş.

Müdafi bakımından mevzuatımızda bir sınırlama getirilmiş. Müdafi ile vekilinin savunma bakımından gerçekleştirdikleri görüşmelerde iletişimin denetlenemeyeceğine ilişkin bir yasak getirilmiş. Ancak burada sonuç kısmında da arz edeceğiz. Müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki iletişim araçları bakımından bu yasak öngörülüyor. Cep telefonu, mobil telefonu, araç telefonu bakımından maalesef bu ya atlanmış veya hangi gerekçeyle düzenlenmediğini bilemiyoruz. O konuda bir boşluk var. sadece evindeki, iş yerindeki veya konutundaki iletişim araçları bakımından böyle bir yasaklama söz konusu.

Tanıklıktan çekinme hakkı sahipleri bakımından sınırlama getirilmiş. Bunlarla ilgili "İletişim kaydedilemez, kaydedilmişse de bunlar imha edilir." şeklinde bir düzenlememiz var.

Bu tedbirlerin uygulanmasına geldiğimizde gizlilik en temel prensip. Gizli olarak bunların uygulanması gerekiyor. Tek merkez uygulamasına geçildi ve “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı” dediğimiz Ulaştırma Bakanlığına bağlı bir birim hem adli dinlemelerin hem istihbari dinlemelerin üzerinden geçtiği, iznin oradan verildiği bir merkez olarak düzenlendi. İşlemlerin tutanağa bağlanması esas denetime elverişli bir şekilde ve yine ilgisine geri bildirim düzenlenmiş.

Bu tedbir, kural olarak üçer aylık, altı aylık bir süre için öngörüldüğünü belirtmiştik. Bu süre içerisinde eğer kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ortaya çıkarsa tedbire son veriyoruz, yine savcı tedbiri uygulamaya başlatmış, hâkimden onay alamamışsa derhâl tedbire son veriliyor. Yine, yukarıda arz ettiğimiz koşulların ortadan kalkması hâlinde de tedbire son verilmesi gerekiyor. Tedbire son verildi ve bunların imhasına geldiğimizde yine kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildiğinde bunların imha edilmesi gerekiyor. Hâkim onayı alınamamış ise yirmi dört saatlik veya kırk sekiz saatlik bir sürede dinleme gerçekleştirilmiş oldu savcı kararıyla. Bu dinlemede elde edilen verilerin de imha edilmesi öngörülmüyor.

Yine, son olarak, tanıklıktan çekinme hakkı sahipleriyle kurulan iletişim tespit edilememiş ve kaydedilmişse yanlışlıkla, zamanında engellenememiş ve kaydedilmişse sonradan bunun tespiti hâlinde bunların da imhası öngörülmüş.

Elde edilen verilerin kullanımına geldiğimizde mevzuatımızda yargı sistemimizde kural olarak delil serbestisi geçerli. Bu ne demektir? Her türlü delil, her türlü veri, her türlü bilgi mahkemeler nezdinde delil olarak kullanılabilir. İkincisi, sistemimizde yine delilleri değerlendirme serbestisi öngörülmüş. Bu da şu demek: Her bir delilin ispat gücünü yargılama heyeti belirleyecektir. Bu, zaman zaman ikrarın bile, kişinin kendisinin suç işlediğini itiraf etmesinin bile hâkimi bağlayıcı olmaması şeklinde uygulamaları var. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen veriler bizim hukuk sistemimizde delildir, ancak bu delilin ispat gücünü yargılama heyeti ve eldeki verilerin durumu göz önüne alınmak suretiyle yargılama heyetince değerlendirilir. Ancak Yargıtay içtihatlarıyla şöyle bir ekleme getirildi: Son yıllarda ısrarla Yargıtay bunu vurguluyor. Bu delillerin tek başına mahkûmiyet için dayanak oluşturmayacağına hükmetti. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen delillerin mahkûmiyette kullanılabilmesi için mutlaka yan delillerle, diğer delillerle desteklenmesi ve kuvvetlendirilmesi gerekiyor. Bu deliller sadece ve sadece katalog suçlar bakımından uygulanabilir. Katalog suç haricindeki suçlar bakımından kullanılamaz. Yine, hukuk davasında, idari disiplin soruşturmalarında bunların kullanılmaması öngörülmüş.

Yine, hâkim onayının alınmadığı durumlarda, o kısa süreli, yirmi dört, kırk sekiz saatlik dinleme süresindeki elde edilen kayıtlar da hiçbir şekilde kullanılamaz.

138’inci maddede “Tesadüfen elde edilen deliller” başlıklı bir düzenleme öngörülmüş. Bu düzenlemede, normalde, biz, örneğin, uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili bir dinlemeye başladık. A kişisiyle ilgili dinlemeye başladık. A kişinin aynı zamanda göçmen kaçakçılığı yaptığını da tespit ettik

bu dinlemeler sırasında. Normalde uyuşturucu için karar verilmişti ancak göçmen kaçakçılığına ilişkin veri elde ettiğimizde bu katalog suçların içerisinde yer alıyor mu, almıyor mu, buna bakıyoruz. Göçmen kaçakçılığı katalog suçların içerisinde yer alıyorsa bu veriyi de, hakkında karar olmamasına rağmen, delil olarak kullanabiliyoruz. Ancak hırsızlıkla ilgili bir verisini elde ettik. Hırsızlık katalog suçlardan değil, dolayısıyla bunu dikkate almıyoruz ve uygulamıyoruz. Aynı durum üçüncü kişiler bakımından da geçerli. Biz, A kişisi için karar vermiştik ve A kişisini dinlerken A kişinin bağlantı kurduğu B kişinin katalog bir suçu işlediğini tespit edersek delil olarak kullanıyoruz, katalog haricinde bir suç işlediğini tespit edersek delil olarak kullanmıyoruz.

İstihbari amaçlı iletişimin denetlenmesine geldiğimizde, amaç burada suçların işlenmesinin önlenmesi. Burada mobil telefonun yerinin tespiti öngörülmemiş, sadece dinleme, kaydetme, tespit ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi düzenlenmiş. Koşullara geldiğimizde buradaki koşullarımız biraz daha esnek, biraz daha geniş diyebiliriz. Tedbirin uygulanacağı kişi bakımından adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde “şüpheli” veya “sanık” diye bir sınırlamamız söz konusuydu. Şüpheli CMK’da belirli, sanık CMK’da belirli, dolayısıyla hakkında soruşturma başladıktan sonra ancak bu tedbirlere başvurulabiliyordu. Ancak önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde böyle bir koşul yok. Sayılan suçlar, katalog suç ile burada öngörülmüş, o suçları işlediği varsayılan, işlediğinden kuşku duyulan kişiler bakımından bu tedbire başvurulabilir.

“Hangi suçları önlemek için bu tedbire başvurulabilir?” dediğimizde, önce CMK 250’deki suçlar idi, en son geçtiğimiz temmuz ayında üçüncü paketle yapılan değişiklikle artık TMK, Terörle Mücadele Kanunu’nun 10’uncu maddesinde sayılan suçlar için, bu suçları önlemek için bu tedbire başvurulabileceğiz. Tedbirin uygulanacağı evre bakımından herhangi bir koşul, herhangi bir sınırlama yok çünkü bu suçun ne zaman işleneceğine ilişkin herhangi bir kayıt öngörülemediğinden dolayı böyle bir sınırlama getirilememiş. Yine, herhangi bir şüphe derecesi öngörülmemiş. Son çare prensibi yine söz konusu değil burada. Hâkim kararı gerekiyor. İlgili başkanların da yazılı emriyle ve bu emrin kısa süre içerisinde, yirmi dört saat içerisinde hâkim onayına sunulması kaydıyla MİT Müsteşarı, Emniyet istihbarat başkanı ve Jandarma istihbarat komutanının acil durumlarda, yirmi dört saate kadar bu tedbire başvurulabilmesine imkân tanınmış. Ancak bu tedbirin derhâl hâkim onayına sunulması gerekiyor.

Süre üç ay ve ilave artı üç ay olmak üzere düzenlenmiş ancak terör örgütünün faaliyeti kapsamındaki uygulanacak tedbirler bakımından bu sürelerin müteaddit defalar uzatılabilmesine imkân getirilmiş.

Uygulamada gizlilik yine burada da esas. TİB üzerinden bu işlemlerin gerçekleştirilmesi düzenlenmiş, “tek merkez ilkesi” diyoruz. Bu, az sonra AİHM kriterleri bakımından bunun önemini vurgulamamız gerekir. İşlemler tutanağa bağlanıyor. Amaç ortadan kalkmışsa veya hâkim onayı alınamamışsa tedbirlere son veriliyor. Tedbirlere son verildiğinde de kayıtlar imha ediliyor. Elde edilen

bilgiler istihbari amaçlı olduğundan dolayı sadece suç işlenmesinin önlenmesi için kullanılabilir. Bunun dışında, ne adli amaçlı ne de başka bir amaçlı bu verilerin kullanılması mümkün değil.

Yine, koşullara aykırı bu tedbirlerin uygulanması hâlinde cezai, hukuki ve idari yaptırımlar öngörülüyor. Yine, TCK'nın 132 ve devamı maddelerinde bu suçların ve yaptırımların düzenlendiğini görüyoruz.

Ekranda iki tane tablo var Sayın Başkanım, değerli vekillerim: Bu tablo AİHM kriterleri ve insan hakları hukuku perspektifinde ülkemizdeki durumun bir karnesi. Fakat bu karne sadece yasal mevzuatın karnesi. Bunu ısrarla vurgulamak istiyorum. Belki uygulamada yasal mevzuatın dışında çıkılan, özensizlikten veya gerekli inceleme yapılmadığından kaynaklanan problemlerle karşılaşabiliriz, vardır; bunları biz de görüyoruz zaman zaman, kamuoyuna da yansıyor. Ancak mevzuata baktığımızda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, AİHM'in bugüne kadar verdiği 7-8 tane karar ve mukayeseli hukuk uygulamalarına baktığımızda ekrandaki tablo gözüküyor. AİHM bir tedbirin AİHM standartlarına uygun olduğunu denetlerken öncelikle korunan bir hak var mı, yok mu, buna bakıyor. Korunan bir hak var: Haberleşme özgürlüğü. Gerçekleştirilen tedbir bu hakka bir müdahale mi, buna bakıyor. İletişimin denetlenmesi, telefon dinleme, haberleşme özgürlüğüne ciddi bir müdahaledir, bu böyle.

Üçüncüsü, bu düzenlemeler kanunla yapılmış mı, buna bakıyor. Hem CMK'da hem 5397 sayılı Kanun'la getirilen düzenlemelere baktığımızda bunların hepsi kanun. Dolayısıyla o standartları karşılıyor. Demokratik toplumda bu tedbir gerekli midir, orantılı mıdır? Bunu sorguluyor. Ancak bunun objektif bir sonucunu vermek mümkün değil, her olayın somut kriterlerine göre ilgili hâkimin, karar veren mercinin bunu değerlendirmesi lazım. Onunla ilgili bir değerlendirme yapamıyoruz.

Son, beşinci bir kriter olarak, diyor ki: "Keyfiliği önleyici mekanizmalar öngörülüyor mü?" ve bununla ilgili de şu saydığımız kriterleri belirlemiştir. AİHM diyor ki: "Belirli bir suç kategorisi olmalı. Her suç için bu tedbire başvurulamaz." Bakıyoruz, biz, adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde katalog suç öngörmüşüz, bu kriteri karşılamışız. Ancak istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesine geldiğimizde sayılan suçlar emniyet ve jandarma bakımından çok net, ancak istihbarat teşkilatımızın tedbirler bakımından biraz daha bu kadar net değil, bunu söylememiz lazım.

İkincisi, kişi kategorisi yapılabiliyorsa kişi kategorisi yapılsın istiyor AİHM standartları. Biz CMK'da, adli düzenlemelerimizde "şüpheli" ve "sanık" diye bir sınırlama yapmışız ancak istihbari denetlemede böyle bir sınırlama, doğası gereği, o alanın doğası gereği öngörülemez.

Son çare ilkesini öngörüyor, "Bu olmalı." diyor. Biz adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde son çareyi öngörmüşüz ancak istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesinde bu tedbir, bu kriter söz konusu değil.

Bilgilerin korunmasının önemine vurgu yapıyor. Mevzuata baktığımızda bilgilerin korunması bakımından gizlilik, denetim; ilgililer bakımından bunların ifşası, sızdırılması hâlinde cezai

yaptırım gibi kriterler getirilmiş. Mevzuatımıza baktığımızda bu konuda AİHM standartlarını karşıladığımızı görüyoruz.

Karar mercisi bakımından mümkünse üst düzey bir idari otorite veya yargı mercilerinin karar vermesini öngörüyor Avrupa insan hakları standartları. Bizde her ikisinde yargının bu kararını vermesini öngörmüşüz. Dolayısıyla bu kriteri karşıladığımızı belirtebiliriz.

Süre öngörülmesini belirtiyor ısrarla. Bunun keyfi ve sınırsız olmaması, belirli bir süre öngörülmesi. Bizim her iki düzenlememizde süre öngörülmüş ancak örgütlü suçlar bakımından süre sınırı kaldırılmış. Son verdiği kararlarda AİHM örgütlü suçlar bakımından bu süre sınırının esnetilebileceğine de ilişkin kararlar vermeye başladı. Dolayısıyla o istisnamızı da AİHM standartlarına uygun olduğunu belirtebiliriz.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Karşılıklılık açısından bu ülke tablomuz...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Bu insan hakları hukuku perspektifinden ülke tablomuz efendim.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Mukayeseli hukuktaki o yerin değerleriyle ilgili tablolarını...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Onunla ilgili bir tablo çıkartmadık. 5 ülkeyle ilgili, her ülkenin kendi perspektifinden arz etmiştik. Kimisinde var, kimisinde yok. Önünüzde de dokümanlarda var. Arzu ederseniz ayrıca yazılı olarak bir mukayese de yapabiliriz.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Bu sadece ülkemiz açısından...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Bu sadece ülkemizin insan hakları sistemine ve onların istediği kriterlere uyumu bakımından.

Geri bildirim adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde öngörülmüş, istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesinde öngörülmemiş. Biz, buna eksi olarak yazdık ancak yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesinde amacın ortaya çıkartılması, amaca ulaşılmasını engellemez riski söz konusu ise geri bildirimin yapılamayacağına izin veren kararları da var. Dolayısıyla biz buna rağmen onu da bir eksiklik olarak vurguladık.

Denetimin olması gerektiğini vurguluyor, bu denetimin parlamenter denetim olabileceğini, yargısal denetim olabileceğini vurguluyor. Bizim sistemimizde başlangıçta bir ön denetim olarak yargısal denetim öngörülmüş. İşleyişinde problemlerimiz olabilir ancak mevzuat bakımından yargısal bir denetim öngörülmüş.

Kararların gerekçeli olması AİHM bakımından arzu edilen bir şey. Anayasa gereği bütün mahkeme kararlarının, hâkimlik kararlarının gerekçeli olması gerekiyor. Bu kriteri karşıladığımızı düşünüyoruz. Yine, mümkünse bu tedbirlerin tek merkezden yürütülmesinin keyfiliği önlemek bakımından önemli olduğunu vurguluyor. Her iki dinleme tedbirlerimiz bakımından biz tek merkez,

TİB'i öngörmüşüz. Üçüncü kişilerin korunması bakımından gerekli tedbirleri almayı özenle vurguluyor. Bu konuda kanunumuzda katalog suçlar getirilmesi, üçüncü kişilerle katalog suç haricindeki delillerin kullanılamaması gibi birtakım koruyucu mekanizmalar getirilmiş.

Son olarak, kanuna aykırı uygulamaların etkin yaptırıma bağlanmasını öngörüyor AİHM standartları. Her iki düzenlememiz bakımından da TCK'daki 132 ve devamı maddeler etkin bir yaptırım öngörüyor diye düşünüyoruz biz yasal boyutta. En son üçüncü pakette de oradaki cezalarda bir miktar artırım ilave yapıldı.

Efendim, "Sorunlar ve çözüm önerisi" diye son iki slaytım var ama zamanımı biraz aştım. İsterseniz bunları geçebiliriz, sorularınıza geçebiliriz; isterseniz iki slayt, hızla onu da arz edebilirim. Takdir sizin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Biraz hızlı şey yapabilirsiniz o son kısmı.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Az önce de arz etmişim efendim, yasal düzenlemeler bakımından büyük oranda biz, ülkemiz Avrupa insan hakları standartlarını karşıladığımızı düşünüyoruz. Ancak uygulamada birtakım hatalarımız var mıdır? Vardır, bunu inkâr etmenin de bir gereği yok. Sorun olarak şöyle bir sorun var: Kovuşturmalara yer olmadığı kararları verilmesi hâlinde bir süre sonra bu verileri biz imha etmekle yükümlüyüz, şu anki düzenlememiz bunu öngörüyor ancak kovuşturmaya yer olmadığı kararının ilerleyen süreçte yeniden kaldırılması. Nitekim, en son getirilecek bir düzenlemede de bu söz konusu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gereği. Etkin bir soruşturma yapılamamışsa, AİHM ihlal kararı verirse, savcılık o soruşturmayı tekrar ele almak durumunda. Böyle bir durumda eski verileri biz imha etmiş olacağız, dosyanın içerisini boşaltmış olacağız. Bu, uygulama bakımından sorun olabilir. Bu konuda yasal bir değişikliğe ihtiyaç olabileceğini düşünüyoruz.

Yine, müdafinin iletişimin denetlenmesinin tamamen yasaklanması gerektiğini düşünüyoruz çünkü az önce de arz etmişim, şu anki düzenleme sadece evi, iş yeri ve bürosundaki iletişim araçları bakımından getirilmiş. Ancak cep telefonu, araç telefonu, mobil telefon gibi iletişim araçları üzerinden de kurmuş olduğu iletişimin denetlenmesinin yasaklanması gerekebilir.

Örgütlü suçlar bakımından en azından tanıklıktan çekinme hakkı sahipleriyle ilgili iletişimin denetlenmesine ilişkin yasağın sınırlandırılmasına ihtiyaç olabileceğini düşünüyoruz. Mukayeseli hukuka baktığımızda, az önce de örneklerini verdim, genelde bu konuda bir yasak söz konusu değil. Bizim ülkemiz bu alanda ileri bir adım diyebiliriz. Tanıklıktan çekinme hakkı sahipleriyle Anayasa'mızdan doğan bir zorunluluk bu, bunu kaldırmışız. Ancak örgütlü suçlarda genellikle yakın aile çevreleri ve özellikle de yeğenlerin çok sık şekilde kullanıldığını görüyoruz. Ancak bu konudaki iletişimin denetlenmesinin de yasak olduğundan dolayı delil elde etmede sıkıntılar elde edilebiliyor.

Kararların uygulamadaki sorunlarımızdan en büyüğü sulh ceza hâkimleri normal kararları veriyor, istihbari bakımdan da TMK mahkemeleri bu kararları veriyor. TMK bakımından en son

“özgürlük hâkimliği” diye bir müessese getirildi. Benzerinin normal mahkemeler için de getirilebileceğini biz değerlendiriyoruz çünkü normal sulh ceza mahkemesi bin civarı yayılmış vaziyette sulh ceza mahkememiz var. Bu mahkememizdeki hâkim akşam dörde, beşe kadar zaten normal işiyle uğraşıyor, sonra odasına bir gelse, baksın ki 80 tane değişik işten talep gelmiş. Arama, el koyma, telefon dinleme gibi birtakım kararlar gelmiş. Bunları incelemesi, karar vermesi lazım ve maalesef, o saatten sonra yorgunluk, iş yoğunluğu gibi sebeplerle yeterli zamanı ayırma, gerekli özeni gösterme konusunda eksiklerimiz olabiliyor. Bunu gidermek bakımından sadece iş savcılarımızca talep edilen koruma tedbirlerine karar vermek üzere ve il merkezlerinde -her tarafa bunu yapmamız hâkim sayımız açısından mümkün değil- böyle bir yapılanmaya gidilebilir. Bunun karar kalitesini ve bu alandaki yaşanan sorunları çözebileceğini değerlendiriyoruz.

Yine, önleme dinlemesi yapılırken kurallara uygun olarak suç önlenemez ve işlenirse suçtan sonraki deliller bakımından önceki verilerin kullanılabilmesi gerektiğini biz düşünüyoruz. Fransa uygulaması bu şekilde. Ancak tabii, şu anki mevzuatımız buna izin vermiyor ve bazı kamuoyunun gündemine gelmiş suçlarda da suç öncesiyle ilgili birçok, kamunun elinde veri olmasına rağmen suç sonrası sıfırdan başlamak durumunda kalındı ve pek çok veri elde edilemedi. Dolayısıyla bu konudaki sıkıntıyı da giderecek bir düzenleme olabilir.

Mobil telefonun yerinin tespiti bakımından sadece şüpheli veya sanık için bu tedbir uygulanabilir. Ancak hüküm verilmiş hakkında ancak kaçak durumunda olan kişiler bakımında da bu tedbirin uygulanmasına yönelik bir düzenlemeye, değişikliği yapılabileceğini değerlendiriyoruz.

Yine, ölen, kaçırılan, kaybolan kişilerin yerlerinin belirlenmesi amacıyla daha esnek koşullarla bu tedbirlere başvurulabilmesinde fayda olabileceğini düşünüyoruz.

Son olarak, bizdeki şu anki sistemde binlerce sayfalık tape kayıtları zorunlu olarak dosyalara konulmak zorunda. Savcı içinden sadece cımbızla suçlu aleyhine olanları çekip oraya koymak durumunda olduğunda bu doğru bir yaklaşım değil çünkü bu şekil bir iddiayla karşılaşılıyor. Hepsini alıp koyduğunda zaman zaman özel hayatı ilgilendiren ve suçla hiç ilgisi olmayan kayıtların da dosyaya yansması söz konusu olabiliyor. Duruşmalarımızda aleni olduğu için, avukatlara, taraflara bu dosyalar devredildiği için bu konuda serzenişler ve şikâyetler kamuoyuna yansıyor. Eğer uygun görülürse yüce Meclisimiz bu konuda savcılığa bir takdir hakkı verebilir. Savcılık suçla ilgili olanlarını ayıklar, dosyaya intikal ettirir, diğerleri ise gizli bir dosyada tutulur. Şayet ilgililer talep ederlerse o dosyalar verilebilir. Böyle bir düzenleme öngörülebilir ama tabii, bu...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Kolluğun tüm konuşmaları tape'ye çevirdiğini mi düşünüyorsunuz?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Şu an bizim bildiğimiz uygulamadaki değişiklikleri TİB'deki arkadaşları anlatabilirler. Süreç içerisindeki dinlemelerin tamamı tape'ye dökülüyor.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Öyle yapılmıyor.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Öyle mi?

İLHAN CİHANER (Denizli) – Öyle olsa zaten milyonlarca sayfa var.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Zaten milyonlarca sayfalardan şikâyet ediyor Sayın Vekilim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Bunun sınırlamasını kolluk yapıyor. Yani neyi koyacağını kolluk yapıyor, savcı hiç ayıklamıyor.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Yani demeye çalıştığım dediğiniz sorunu da belki çözecek bir şey. Savcıya bir yükümlülük yüklenebilir burada: “Suçla ilgili olanlarını sadece dosyaya koy, diğerlerini hariç tut, mahkemeye ayrı bir dosyayla teslim et, bu aleniyet kazanmasın. Şayet, hakkında dinleme...”

İLHAN CİHANER (Denizli) – Teşhis yanlış olunca, öneri de yanlış olur da, uygulama öyledir.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Sadece bu basit bir öneri Sayın Vekilim. Takdir yüce Meclisin tabii ki.

Teknik araçlarla izleme kısmına kısaca değinmemiz gerekir efendim. Yine, aynı düzenlemeler uluslararası belgelerde, mukayeseli hukukta uygulanıyor. Başarı oranı çok yüksek bu tedbirlerde. “Böcek koyma” dediğimiz kamuoyunda veya kamerayla kaydetme, ses cihazlarını kaydetme gibi tedbirler uygulanıyor. Burada suçla ilgili veriler elde etme konusunda başarı oranı çok yüksek. Uygulaması oldukça zor, deşifre olmaksızın uygulanması çok zor. Karşı eğilimler ciddi şekilde burada sonuç elde etmeyi engelliyor.

Teknik araçla izleme CMK 140’la düzenlenmiş. Yine, katalog suç öngörölmüş, kuvvetli şüphe sebepleri aranıyor. Son çare ilkesi burada da esas olarak öngörölmüş. Sadece şüpheli veya sanık hakkında bu tedbire başvurulabiliyor. Konut denetlenemiyor, sadece kamuya açık yerler ve iş yerleri bu konuda denetim altında. Ses, görüntü kayıtları burada yapılabilir.

Yine, kararı hâkim veriyor. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde savcı karar verir ancak hâkim onayına sunacak. Süre dört hafta. Bir kez daha dört haftalık uzatılabilir. Örgüt faaliyeti kapsamındaki işlemlerde süre daha da uzatılabilir. Elde edilen veriler sadece kovuşturma konusu, soruşturma konusu suçla ilgili olarak, delil olarak kullanılabilir. Tek başına mahkûmiyet bakımından yine Yargıtay içtihatlarıyla yeterli değil.

Konut... İmhasına ilişkin prosedür düzenlenmiş. Konutta uygulanamıyor. Amaç ve koşullar ortadan kalkarsa tedbire derhâl son verilmesi gerekiyor. Hâkim onayı alınamazsa yine tedbire son verilmesi gerekiyor. Tedbirin uygulanmasında gizlilik burada da esas.

Efendim, süreyi biraz aştım, kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Zannediyorum, arkadaşlarımızdan sorular olacak.

Sayın Kaplan, buyurun.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çalışmanız için önce teşekkür ediyorum ama açık söyleyeceğim, ben tatmin olmadım. Google'a girseydim ben bu bilgilerin çoğuna erişirdim. Zaten çoğu mevzuatta anlattıklarınızın. Bu, bizim istediğimiz şeyi karşılamıyor. Teori pekiyi, uygulama pek zayıf noktasındayım yani uygulamadan bir tane örnek vermediniz, bir tane matbu arama kararı göstermediniz, bunun hukuk karşısındaki durumu konulmadı. CMK/135'e göre hangi delillerin yer almayacağı genel mevzuat olarak konulur. Bu gizli dinlemeler, kişilik haklarını ihlal edenler binlerce sayfalık iddianamede yer alıyor. "İddianamede yer almaz, delil olarak kullanılmaz." denildi. Bunun cevabını bulamadım.

"Katalog suç" diye bir moda kavram çıkarıldı. "Katalog suç" kavramının sınırının olmadığını bugün öğrendim. Sizden, Bakanlığın sunumundan tek öğrendiğim, katalog suç dinlenirken başka bir suç takıldı mı dinlemeye, mahkeme kararı olmadan oradan da giriliyor; bunu öğrenmiş oldum.

Kuvvetli şüphenin tanımını, sınırını öğrenemedim yani kuvvetli şüphe, hani bazıları siyah olur, siyah olduğu için potansiyel suçlu olarak görülür ve kuvvetli şüphe hâli arz eder. Var bunun örnekleri ülkemizde. Birisi A partisinden olur, kuvvetli şüphe durumu arz eder. Bunun da ölçüsü yoktur.

"Örgütlü suçlarda sınır, süre yok." denildi. Mukayeseli hukukta vardı. Bunun bir Türkiye örneği verilmedi. Müdafiyile milletvekilinin dinlenmesi konusunda mukayeseli hukuktan şahane örnekler verildi. Bizde GSM, o diğer yani şu cep telefonunu siz dinledikten sonra, zaten her şey cep telefonu, artık büro telefonu kullanılmıyor. Nerede kaldı? Hangi çağda yaşıyoruz? Yani bizim mevzuatımızda zaten bu. Bir de müdafinin bürosunu savcı değil, kolluk kırıyor, giriyor yakın zamanda. En fazla Türkiye'de avukat tutuklu, biliyorsunuz dünyada rekor kırdık. Ne baronun haberi var ne avukatın gözetimi var. Şimdi, bunu da geçtik, müdafiyi yani savunma hakkı kutsallığından kaynaklı bir durumdur. Müdafiyi dinlenirken Türkiye'deki örneklerinden "Ya, şurada yanlış yapılıyor..." Bakanlık bunu bize bir iki örnekle açıklayabilir, her gün medyada çıkıyor. Milletvekili dinlenmesi bütün mukayeseli hukukta yasak. Vallahi, ben duruşma izledim, benim ismim, telefonda aramışım il başkanımı, "Geliyorum, miting ne zaman, kaçta, nerede?" Hepsi iddianamede var. Milletvekilini dinlemek Türkiye'de sınırsız, sorumsuz. Bununla ilgili bir bilgi almak isterdim, onu da alamadım.

İmha konusunda da ikna edemediniz yani dijital kayıtları nasıl imha ediyorsunuz? Burada Erdal Bey var, İnternet Komisyonundan arkadaşlar var. Dijital ortamda bana ikna edici bir silinme, silme metodu öğretebilir misiniz? İmha konusunda dosyayı biliriz... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, işi biten dosyaları makineye verme diye bir şey var. Şöyle makine bandına verirsiniz, o yüzlerce klasör şerit hâlinde kesilir ve sonra değerlendirilir atık kâğıt olarak; o da yok.

Bir de yani beni bir daha hayal kırıklığına uğrattınız. Geri bildirim, örgütlü siyasi suçlarda bana kaç tane örnek gösterebilir Adalet Bakanı? “Sizi dinledik, suç da bulmadık, kayıtları imha ettik şu şu tarihlerde.” Peki, Adalet Bakanlığı, kolluğun cebinde gezen matbu arama kararlarının niye verildiğini bana biraz anlatamaz mıydı? Yani matbu, “matbu” diyorum, sınırsız, sorumsuz dinleme, kişi belli değil, yer belli değil, suç belli değil, delil belli değil, niçin dinleme yapıldığı belli değil ama kolluk kuvvetlerinin cebinde “Üç aylığına, Diyarbakır şehrinin her kesiminin dinlenmesine, aranmasına, izlenmesine, takip edilmesine.” diye matbu dinleme kararları var. Bakanlık bunu azıcık sorgulayamaz mı? Yani burada da hayal kırıklığına uğradım. MİT dinleme yapıyor, izin şartı var, denetim yapamıyoruz. Zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde en son karnede üç tane eksi vardı, bu alana tekabül ediyor.

E peki, biz bütün denetimi yaptık; bu alanı denetleyemediğimiz zaman bu dinleme olayını, gizli dinleme, gizli izleme, gizli tanık, gizli delil bulma olgusunu nasıl çözeceğiz? Buna da ikna olamadım. Sonradan Sayın Cihaner de ifade etti, bunların hepsini kolluk yapıyor. Savcılar masa memuru olmuş memlekette. Savcının haberi yok. Ben gözlerimle gördüm. Belediye başkanlarımız tutuklanırken beş çuval dosya getirildi, maviydi, üstünde “Şırnak Emniyet Müdürlüğü” yazıyordu. Torbaları gözümün önünde açılar, 100 kişiydi, sorgusunu yaptılar ve tutup ifade savcısının önüne koydular. Ben o anda salondaydım gördüm ve savcı da gördü. Yani savcı o emri vermemiş soruşturmanın. Savcı ifade almamış, izlememiş ve hiç bilgisi yok, sonra önüne hazır bir dosya geliyor. Sonra tutuklama hâkimine gitti dosyalar. Tutuklama hâkiminin yanına da sivil polisler girdi, tutuklanacaklarla serbest bırakılacakların listesini verdi.

Şimdi, biz burada ciddi bir iş yapıyoruz yani Bakanlığın bizimle dalga geçme hakkı yok. Ciddi bir iş yapıyoruz ve ilk önce Adalet Bakanlığından adaleti aramak için destek istiyoruz. Biz bunu yeterli görmüyoruz. Bütün üye arkadaşlara söylüyorum. Herkes kafasındaki kuşkuyu koysun ve Adalet Bakanı pratik, uygulamayla, örneklerle gelsin karşımıza. Bu şekilde zaman kaybedecek hâlimiz yok. Ciddi bir para harcıyoruz, mesai, emek harcıyoruz gerçekten. Yani başlayın, sizin şahsınıza... İnanın, çok emek vermişsiniz, çok güzel hazırlamışsınız. Bakın, şu sunumlar falan gerçekten güzel bir akademisyen çalışması ama yani bu kadar bir gizli dinleme rezaleti bu ülkede yaşanırken birinci derecede... Adalet Bakanlığı, üstelik Avrupa Mahkemesinin Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü Dışişleri Bakanlığından aldı, o da elinizde. Yani Adalet Bakanlığının bütün yetkileri var şu an. Biraz daha, Türkiye'deki bu somut ihlallerle ilgili bizi bilgilendirmesi ve “Gizli istihbaratın sınırlandırılması konusunda ne yapılabilir?”in cevabını vermesi lazım. Biz Emniyete, jandarma gelecek, TİB gelecek, bunlara soracağız “Neyi nasıl dinliyorsunuz?” diye ama ben hayal kırıklığına uğradım -arkadaşlar, kusura bakmayın- ifade ediyorum ama bunu sizden yani bir akademisyen olarak değil, burada uygulayıcılarının olmasını isterdim Adalet Bakanlığının. Uygulayıcıların olmasını isterdim, uygulayıcıların da o kararları... Yoksa, biz çıkarır getirirdik, o kararları gösterirdik. Ben gidiyorum, Şırnak'ın jandarma

karakoluna, Şırnak'ın Balveren Karakolu'na ve Kasrik Karakolu'na bakıyorum, “Avukat Bey, siz gelmeden on beş günlük arama kararı çıkarmış. E siz vekilsiniz, arayamayız, buyurun geçin ama arkanızda yüz araçlık konvoy var, tek tek arayacağız.” Bu ne demek? “Vekil çalışmasın, bölgeye gitmesin, siyaset yapmasın, görüşmesin.” demek çünkü vekil gidebilir ama doksan dokuz araç kalacak; bu. Arkadaşlar, kusura bakmayın yani ben bir hukukçu olarak, uluslararası hukuk alanında çalışmış biri olarak yani Adalet Bakanlığının bizi bu şekilde hayal kırıklığına uğratma hakkı yok. Adalette bu hayal kırıklığını yaşarsak, emniyette, jandarmada, TİB’te, bilmem nerede, onlar da getirir aynı mevzuatları önümüze koyarlarsa hiç şaşmam.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Cihaner...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Evet, ben de çalışmanız için teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz.

Şimdi, Hasip Bey’in söylediği eleştirilerin birçoğu, tabii, Adalet Bakanlığının diğer birimleri ile ilgili ve zaten kendisi de söyledi, kişisel bir şey değil. Aslında, ilk toplantımızda da söylemiştim ben, Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün, HSYK’nın, Teftiş Kurulunun, özellikle bu kararların, tartışmalı kararların verildiği, başsavcılıklar, o başsavcılıklar bünyesindeki teknik büroya bakan cumhuriyet savcılarının ve özgürlük hâkimlerinin mutlaka burada dinlenmesi lazım ki ne olup bittiğini görelim. Dolayısıyla, ben de Sayın Genel Müdür Yardımcısının belirttiği “Biz sadece mevzuat bakımından söylüyoruz.” kısıtına kalarak... Bir kere, öyle değil yani tümünden gidelim biz. Mevzuat sorunsuz olsaydı herhâlde bunları yaşamazdık biz. Bir kere, elimizde çok net, Türkiye Büyük Millet Meclisinde dört partinin çok nadir uzlaştığı bir sorun konusunda böyle bir teşhis konulmuşsa demek ki mevzuat yeterli değil. Onun için bir kere bakışınızı değiştirmeniz gerektiğini düşünüyorum.

Bu, son olarak, karne gösterdiğiniz konularda da bu bilgilerin korunmasıyla ilgili hiçbir güvence yok. Bakın, ben size yönetmeliğin 9’uncu maddesini -9/3- okuyayım: “Başkanlık işletmecilerle ilgili tüm çalışmaları yaparak bu yönetmeliğin 6’ncı maddesine göre düzenlenmiş kararlar doğrultusunda verilere erişimle ilgili işlemleri yürütür. İletişim tespitlerine ilişkin veriler ceza muhakemesinde kullanılmak üzere 5237 sayılı TCK’da belirlenen dava zaman aşımı hükümleri dikkate alınmak suretiyle Başkanlıkça arşivlenir. Sonra, alt bir veri taşıyıcısına yüklenir, savcılıklara verilir.” Yani şu anda on yıl önce yapılmış telefon dinlemeleri TİB’te arşivlenmiş olarak duruyor, doğru mu?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR DAİRESİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA TAŞKIN – Efendim, onu birazdan TİB’çiler anlatacak.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Hayır, siz mevzuat... Yani “TİB” demiyorum, yönetmelik hani “Hukuken güvence var.” dediniz ya ama ne hikmetse, mesela Hrant Dink davasında “İmha edildi.” deniyor. Oysa, bu dinlemeler, biz biliyoruz ki TİB’te şu hüküm gereğince ceza zaman aşımına kadar bekletiliyor yani buradan bu sonuç çıkıyor.

Şimdi, ben şunu soracağım, mutlaka bilginiz vardır. Bu sızdırılan veriler özel hayata ilişkin olduğu hâlde, suç olmadığı hâlde, iddianame ekine konulan konuşmalar, yasak tanıklıktan çekilme koşulları olduğu hâlde kaydedilen verilerle ilgili olarak herhangi bir cumhuriyet savcısı hakkında, herhangi bir hâkim hakkında, herhangi bir kolluk görevlisi hakkında TCK 132 ya da 137’den dolayı, o hükümler arasındaki maddelerden dolayı dava açılmış mıdır? Böyle bir bilgi var mı? Benim bildiğim kadarıyla yok. Siz “Yeterli güvence var.” diyerek oraya da bir artı koydunuz karnede yani bu 132 sadece verilerin, o da özel hayata ilişkin kişisel verilerin imha edilmemesiyle ilgili madde ilişkilendirilebilir, bildiğim kadarıyla o konuda Bakanlık izin vermemiştir bugüne kadar hiçbir cumhuriyet savcısıyla ilgili, hiçbir hâkimle ilgili. Sonra, “Süre.” dediniz, oraya da bir artı koydunuz. Önleyici dinlemede süre yok ki, nasıl artı olacak? Ne zaman başlayıp ne zaman bittiğini bile bilmiyoruz biz. Kolluk getiriyor, karar veriyor hâkime, ne zaman başladı, ne zaman bitti, orada bir suç elde edildi mi, hiçbir şey bilmiyoruz, süresiz. Burada nasıl artı konuldu oraya?

Gene katalog suçu. Şimdi, “katalog suç” dediğimiz zaman, suçu savcının nitelendirmesi yeterli olur mu sizce? Yani ben alırım -bu işi yaptık biz- imzasız bir mektup gelir bana, e-posta gelir -ki öyle oluyor- yani sıradan bir vatandaşım ben, derim ki: “Şu anda falanca adam...” İşte Hasip Bey’in danışmanı mesela. Derim ki: “Hasip Bey’in danışmanı KCK bağlantılıdır, şunu yaptı, bunu yaptı.” İnanın bana üç saat sonra dinleme kararını verir.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hatta, “100 lira kontör göndermezsen...” şantajıyla bunu yapıyorlar.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Yani burada katalog suça ilişkin daha güvenceli bir şey getirilmesi gerekir. Bazı suçlar çok net olarak tanımlanmış: “Adam öldürme.” Tamam, net, ortada bir ceset vardır ya da bir cinayet şüphesi vardır, bununla ilgili dinleme yaparsınız ama izinsiz, imzasız, işte nereden geldiği belli olmayan e-postalarla suç nitelendirilmesini, katalog suçunu muhbir yapıyor, savcı da aynen sorumluluk almamak için bunu alıyor mahkemenin önüne koyuyor. Siz mesela dediniz ki: “Suç ceza hâkimleri bin tane.” Ben şimdiye kadar taşrada verilen bu tarz dinlemelerle ilgili olarak bir hak ihlali olduğunu hiç duymadım. Yani asıl sıkıntımız bizim, tam tersi, sizin “özgürlük hâkimi” dediğiniz, profesyonel olarak gördüğümüz mahkemelerde oluyor. Dolayısıyla, ben, bunun böyle merkezleştirilmesi bir yana, tam tersi, taşraya yayılması gerektiğini düşünüyorum. Böyle olursa, belki bunların arasındaki hukuki yorumlardan daha orta, daha güzel bir şeyler çıkar ama tek bir hâkimin, örneğin İstanbul’daki tek bir hâkimin hukuk dışı pratiği tüm Türkiye’yi etkileyebiliyor. Nitekim, nasıl etkilediğini, siyaseti nasıl şekillendirdiğini gördük burada.

Şimdi, bu “son çare prensibi” dediniz, oraya da artı koydunuz. Hiçbir şekilde son çare prensibi pratikte yok ve yasaya konulan o hüküm de mevzuat olarak bu son çare prensibini pratiğe geçirmiyor. Tam tersi, şu anda -hani derler ya “Elinizdeki tek alet çekiçse her şeyi çivi olarak görürsünüz.”- sanki kolluğun ve adliyenin elinde tek soruşturma yöntemi, bugüne kadar Türkiye’de bu

dinlemeler çıkmadan önce hiçbir suç açığa çıkarılmamış, hiç suçla mücadele edilmemiş, hiçbir başarı yokmuş gibi şu anda uygulanan ilk yöntem bu. Dolayısıyla, buraya bu gene artı koyduğunuz yerde mevzuat da bunu karşılamıyor. Ben de sizin başta koyduğunuz şey nedeniyle hep mevzuat anlamında...

Denetim; denetimi kim yapıyor? Bakın, örnek verdiniz siz, bazı ülkelerde parlamento yapıyor denetimi, bağımsız bir kurum yapıyor. TİB'i kim denetliyor? Zaten bu tarz saldırılar iktidarlardan gelir, yanlış anlaşılmasın, hükümeti kastetmiyorum; bu mekanizmayı elinde, kontrolünde bulunduran yapıdan gelir, güçten gelir; biz denetimi de onun eline vermişiz. TİB'i bağımsız bir yargıçlar kurulu inceleyebiliyor mu, yüksek yargılardan oluşan bir kurul inceleyebiliyor mu, Parlamento inceleyebiliyor mu? Dinleme emrini veren ya da işte dinlemeye ilişkin altyapıyı hazırlayan birimler kendilerini denetlemiş oluyor. Böyle bir denetim söz konusu olabilir mi?

Gene kişiyle ilgili, adli dinlemelerle ilgili bir artı koydunuz. Biz biliyoruz ki, uydurma isimlerle aslında takip edilmek istenen kişinin mesleği gereği, kimliği gereği sansasyon yaratacak ya da sorun yaratabilecek kişilerle ilgili kolluk farklı birtakım isimlermiş gibi, hatta casusluk, bu gazetecilerle ilgili en son çıkmıştı biliyorsunuz. Şimdi, bununla ilgili siz bir soruşturma başlatıldığını duydunuz mu? Tam tersi, yanlış bilmiyorsa, Başbakan MİT mensuplarıyla ilgili soruşturma izni vermedi, Mehmet Baransu'nun dinlenmesiyle ilgili. Dolayısıyla, burada o karnedeki istihbari dinlemelerle ilgili artıların hepsi bir kere eksi, yasal olarak da eksi çünkü pratikte bu sorunu çözmiyorsa demek ki yasada da bir sorunuz var. Onun için ben yani bu adliyeyle ilgili kısmı, Adalet Bakanlığıyla ilgili kısmı asıl Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, HSYK, Teftiş Kurulu ve ağırlıklı olarak Ankara, İstanbul, İzmir gibi özel yetkili mahkemelerin olduğu birimlerdeki pratikteki arkadaşlarla yapmanız gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, geçen toplantıda zaten şöyle bir karar almıştık: Bugünkü Adalet Bakanlığının sunumunu ağırlıklı olarak mevzuat bilgilendirmesi olarak almıştık ama tabii, bu mevzuat bilgilendirmesiyle beraber sizlerin de ortaya koyduğu birtakım işte özgürlük hâkimleri bu kararları nasıl veriyor? Mutlaka dinlememiz lazım belki süreç içerisinde ama bugün mevzuatı arkadaşlar bir anlasınlar yani mukayeseli uluslararası hukuktaki bu uygulamaları ve Türkiye'deki mevzuat uygulamaları yani uygulamadan ziyade mevzuat hükümlerini. Tabii, uygulamayla ilgili arkadaşlara bizim de gönderdiğimiz yazıda uygulamaya yönelik örnekleri içeren bir bilgilendirme olmadığı için, arkadaşlar çalışmalarının tamamını mevzuat hükümleri çerçevesinde yapmışlar ama önümüzdeki süreçte Adalet Bakanlığını, HSYK'yı mutlaka, hatta uygulamanın içerisindeki hâkim, savcılar...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – ÖYM'leri özellikle dinlemeli.

BAŞKAN – Yani mutlaka zaten süreç içerisinde dinlememiz lazım.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Ben de zaten yorumlarımı mevzuata ilişkin yaptım Başkanım, ona dikkat ettim.

BAŞKAN – Tabii, tabii. Bugün, arkadaşların çalışması ağırlıklı mevzuat hükümleri üzerinden. Bizim de talebimiz o şekilde olduğu için arkadaşlar da çalışmalarını bu yönde hazırlamışlar

ama biz hatırlarsanız ilk toplantımızda önce biz bilgilendirim eksiklerimizi gerek mevzuat açısından gerek teknik açıdan ki, bundan sonraki yani bizim bu hafta ve önümüzdeki hafta dinleyeceğimiz kurumlar uygulamalardan ziyade teknik bilgilendirme yapacaklar ama aynı kurumları teknik uygulamayla ilgili eksikler, yanlışlarla ilgili mutlaka bir sonrasında tekrar çağırmanız gerekebilir.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Terörle mücadele biriminden özel yetkili mahkeme yani pratikte bu işin kaynağın başındakiler...

BAŞKAN – Yani mesela biraz önce Hasip Bey’in söylediği gibi bu nasıl imha ediliyor? Gerekirse TİB’e gideriz, bunun nasıl imha edildiğinin bir imha örneğini birlikte yani orada komisyon olarak da uygulamanın başında bizatihi bulunmak suretiyle bir denetim değil ama en azından bir örnek orada görebiliriz. Belki arkadaşlar tabii hazırladıkları konuda iyiler ama tabii, uygulamayla ilgili hazırlık yapmadıkları için eksikleri o noktada. Onu, daha sonra, Kanunlar Genel Müdürlüğünden değil, belki diğer birimlerden, özellikle HSYK ve Ceza İşlerinden mutlaka bir sonrasında çalışma talep edeceğiz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM BARUT – Efendim, ilaveten belki iki cümle izin vererseniz ifade etmem lazım.

Şimdi, Komisyonunuzun yazısı bize geldiğinde, aslında görev tanımı yapmak açısından toplandı birim amirlerimiz, bir araya geldiler yani “Bu komisyona, araştırma komisyonuna nasıl bir hazırlıkla gitmemiz lazım, nasıl katkı sağlayabiliriz?” diye. Yazının üzerinde biraz daha yoğunlaşıldı aslında. Yazıda sizin buyurduğunuz gibi “Habertleşme özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınmasına ilişkin ülkemizdeki mevzuat uluslararası düzenlemeler hakkında.” deyince, biz ne örnekleri ne işte teknik anlamda hukuki mevzuatı şekillendirebilecek yan örnekleri özellikle almadık ki, ayrılan vakit kırk dakika.

BAŞKAN – Siz onlara da çalışmaya şimdiden başlayın. Tekrar talep edeceğiz zaten.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM BARUT – Şimdi, burada Bakanlığımızda icrai birimlerimiz var Kanunlar Genel Müdürlüğü dışında. Yani bize verilen görev mevzuat olması itibarıyla Kanunlar Genel Müdürlüğü diye görev tanımı yapıldı. Bunun içinde uygulamanın bire bir içinde olan Ceza İşleri Genel Müdürlüğümüz var, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğümüz var, Uluslararası Hukuk Dış İlişkiler Genel Müdürlüğümüz var, İnsan Hakları Daire Başkanlığımız var. Bunlar uygulamanın içinde daha fazlasıyla yer alan ve background’ları çok daha güçlü olan arkadaşlarımız. Arz etmeye çalıştığım, biz Kanunlar Genel Müdürlüğü olarak görev tanımını böyle algıladığımız için belki böyle bir hazırlıkla karşınıza geldik.

BAŞKAN – Evet, Sayın Havutça...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Görevli arkadaşlarımıza da buradan teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten güzel bir sunumla karşımıza gelmişler. Dosyalara baktığımızda, incelemediğimizde mevzuatla ilgili ve uluslararası mevzuatla ilgili ciddi bir bilgi sahibi oluyoruz. Ancak diğer konuşmacı vekil arkadaşlarımızın da ifade

ettiği gibi, bunlara baktığımızda ve sunuma baktığımızda, karnelere baktığımızda sanki Türkiye’de her şey güllük gülistanlıkmış gibi bir izlenim ediniyoruz, oysa burada bu Komisyonunun kurulmasının kamuoyundaki tepkilerin ve gerçekten de Parlamentoda grubu bulunan tüm siyasi partilerin üzerinde uzlaştığı konu, Türkiye’de telefon dinlemeleriyle ilgili hem yasal hem yasa dışı Türkiye’nin bir korku toplumuna, kaygı toplumuna, kuşku toplumuna dönüştüğü ve artık öyle bir noktaya geldi ki bu durum kişisel ve bireysel hak ve özgürlükleri tehdit eden, kamusal düzeni ve demokratik sistemimizi tehdit eden somut verilere ulaştı. Nitekim, siyasi partilerimizin genel başkan yardımcılarını hakkındaki kamuoyuna yansıyan şeyler ve bir partimizin genel başkan yardımcılarının istifa etmesi, onlara şantaj yapılması ve ana muhalefet partisi genel başkanı hakkında da kaset operasyonu kamuoyunda artık bu işin nereye geldiğini, Başbakanı kadar uzandığını ve mevzuat her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne vesair şeylere uysa da uygulamanın ve karnemizin böyle olmadığı çok açık ortada. Bunu herkes kabul ediyor.

Şimdi, hakikaten karneye ben bakıyorum, acaba yanlış bir Türkiye’de mi yaşıyoruz, acaba gerçek böyle mi? Ama karnemizin toplumsal durumla örtüşmediği çok açık. Bir defa, bence, hakikaten Adalet Bakanlığının da bu anlamda bakış açısını değiştirmesi lazım ve karnemizi bir daha değerlendirmemiz lazım.

Şimdi, bakın, geçen dönem araştırma komisyonunda görev yapan bir milletvekili arkadaşımız bile şu anda “şüpheli” sıfatıyla yargılanıyor. Şimdi, buradaki tüm milletvekili arkadaşlarımız, hepimiz bir gerçeği aramaya çalışıyoruz. İki maddede ifade ettik. Bireysel hak ve özgürlükleri tehdit eden, anayasal demokratik sistemi tehdit eden bu ortam karşısında gerçeği aramaya çalışan milletvekilleri olarak şu andaki kullandığımız, yapacağımız araştırmalarla ilgili bizim telefonlarımızın durumu ne olacak Sayın Başkan? Bununla ilgili, ben, bir eski vekil arkadaşımın sabah konuştum, Tacidar Seyhan’la, “Benim yaptığım araştırmalarla ilgili, o dönemde yaptığım görevle ilgili, milletvekilliği görevimle ilgili ben şu anda ‘şüpheli’ sıfatıyla yargılanıyorum.” diyor.

Ben, buradan şimdi, Sayın Kaplan, Sayın Cihaner ve tüm arkadaşlarımız hep araştırmalar yapacağız, telefon görüşmeleri yapacağız. Bizim konuşma kayıtlarımızın akıbeti ne olacak? Bu konuda bir güvence verebiliyor musunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Sadece muhalefeti saymayın, biz de aynı durumdayız, farklı değiliz Sayın Havutça.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkan, şimdi, bu konuyla ilgili, siz, burada çalışma yapan milletvekili arkadaşlarımıza bir güvence verebiliyor musunuz? Durumumuz nedir?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bir tane koruma verelim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bakın, karnemizin hiç iyi olmadığı ortada ama karne artılarla dolu. Şimdi, ben de arkadaşımızın verdiği bilgilerden, 18’inci sayfa: “Koşullara uyulmaksızın

iletişim denetlenmesinin sonuçları. İlgililer için hukuki ve cezai idari sorumluluk doğar.” Bu konuyla ilgili kim ve ne zaman hangi soruşturma yapıldı ve istatistiki bilgi var mı bu konuyla ilgili?

İki: Burada elde edilen delillerin kullanımıyla ilgili uygulamada hangi örnekleri var? Bunun altı doldurulan bize somut örnekleri var mı, çalışmalar var mı? Bunlarla ilgili, tabii, siz mevzuatla ilgili bize bilgiler verdiniz ama tabii, ortada istihbari dinlemeyle ilgili hatta yasal dinlemelerle ilgili mahkeme kararlarında kişi adı belirtilmeksizin, suç niteliği belirtilmeksizin dünya kadar şey örnekleri var. Bunlarla ilgili bir çalışma yapıldı mı Adalet Bakanlığınca? Bunların da ortaya konulmasını biz talep ediyoruz arkadaşlarımızdan. Özellikle tabii ki bu işin en üst sorumlusu Adalet Bakanlığıdır çünkü Adalet Bakanlığı, sonuçta bu ülkede, Türkiye’de adaletin sağlanmasıyla ilgili en üst düzeyde sorumlu kurumumuzdur. Bunları da beklemek bizim onlardan hakkımızdır. Bunlarla ilgili, somut, arkadaşlarımızın iyi niyetle bize verdikleri bu uluslararası mevzuata ve şu andaki Türkiye’deki mevzuatla ilgili çalışmalara bir diyeceğimiz yok. Ancak uygulamada az önce bahsettiğim konularla ilgili bizi harekete geçiren temel saik budur. Bunların karşılanmasıyla ilgili daha somut adımlar atmamız gerekiyor. Bununla ilgili de bizi bilgilendirirseniz memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

BAşKAN – Sayın Kesimoğlu...

MEHMET S. KESİMOğLU (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de sunumundan dolayı Adalet Bakanlığının yetkililerine teşekkür ediyorum.

Öncelikle, Sayın Havutça’nın kaldığı yere bir katkı yapmak istiyorum. Gerçekten, 22’nci Dönemde beraber çalıştığımız Tacidar Seyhan arkadaşım komisyonda görev yaparken izlenmiş, dinlenmiş, şimdi de mahkemede şüpheli konumunda. şimdi, biz de benzeri bir görevi yapıyoruz. Bizim de şu güne kadar izlenip dinlenmediğimiz nedir bilmiyoruz. Bundan sonra izlenip dinlenmeyeceğimizi bilemiyoruz. Bu konuyla ilgili de gerçekten birtakım tedbirlerin alınması gerektiğini düşünüyorum. Yani arkadaşımıza soruluyor: “Niçin şu şu işleri yaptınız?” O anda milletvekilidir, milletvekili olarak görevlerinin gereğini yerine getiriyor. Bu, şu demektir; doktora soruyorsunuz: “Niye hastayı tedavi ettiniz?” Milletvekili elbette görevini yapacak ve biz de bir görevle şu anda bulunuyoruz, ileride bir şüpheli durumunda olabilecek miyiz?

Sayın Milletvekili korumadan bahsetti. Eğer aynı mantalite devam ederse korumadan ziyade herhâlde cezaevine çamaşır ve sigara getireceksiniz.

HAMZA DAğ (İzmir) – Bir espriyi böyle anlıyorsanız size diyecek bir şey yok.

MEHMET S. KESİMOğLU (Kırklareli) – Biz gördük cezaevlerini.

HAMZA DAğ (İzmir) – Espriyi böyle anlıyorsanız söyleyecek bir şeyim yok.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Vallahi Genelkurmay Başkanı bile şu anda orada kardeşim.

HAMZA DAğ (İzmir) – Ya, ne alakası var?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – “Terörist” sıfatıyla yargılanıyor Ergenekon davasından.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ne alakası var söylediklerinizin?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Ne alakası var olur mu?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Tabii, ne alakası var?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bu adam Başbakanla beraber Millî Güvenlik Kurulunda görev yaptı. Şu anda orada değil mi?

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım. Espriyi farklı bir noktaya taşımayalım.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Yani şey yapıyorsunuz, o kadar sanki yersizmiş gibi. Doğru değil mi bunların hepsi?

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkanım...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Niyetiniz başkaysa benim söyleyeceğim çok fazla bir şey yok.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Niye öyle diyorsun? Yani “Koruma verelim.” falan gibi... Sanki olmayan bir şeyi mi söylüyoruz biz burada?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Asıl niyetiniz başkaysa yani buna karşı olup bu işin devamını istemiyorsanız söyleyecek bir şey yok.

BAŞKAN – Hamza Bey...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Hayır. Sen korumadan bahsediyorsun. Olmayan bir şeyi mi söylüyoruz biz?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Nereden nereye geldiniz?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Siz nereye götürüyorsunuz? Biz olmayan bir şeyden mi bahsediyoruz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, burada...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Bir fiilî durum var ortada, onu ifade ediyoruz sadece.

BAŞKAN – ...hepimizin rahatsız olduğu bir çalışma yapıyoruz, hepimiz rahatsızız. Yani ufak tefek esprilerden yola çıkarak şey yapmayalım karşılıklı.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkanım, şimdi, ben, aslında uygulamaya ilişkin onun üzerinde soru hazırlamıştım ama gördüğüm kadarıyla sadece mevzuata ilişkin bir sunum ve uygulamaya ilişkin sorularımızın havada kalacağını görüyorum.

BAŞKAN – Ama onları en azından şu anda arkadaşlar not alabilirler. Biz talep edebiliriz onlardan. Onlar da şu anda notlarını alırlar, ona dair hazırlık da yaparlar.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Eğer Başkanlıkça da uygun görülürse zaman darlığı nedeniyle sormadığımız soruları da yazılı olarak yöneltelim ve yanıtlarını da yazılı olarak alalım, yararlı olacaktır.

BAŞKAN – Olur.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Şimdi, mevzuat tamam, arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi sorun uygulamada yani uygulamaya baktığımız zaman da özellikle Sayın Cihaner’in de ifade ettiği gibi denetimle ilgili konu çok zayıf, hatta yok denecek kadar zayıf. Özellikle diğer ülkelere, Anglosakson ve diğer dört ülkeyle ilgili uygulamalara baktığımızda parlamento denetimi, yüksek yargı organlarının denetimi, bizde de böyle bir uygulamaya ilişkin çalışma var mı, Bakanlığın mevzuat çalışması var mı? Onu öğrenmek istiyorum.

Elimde çeşitli dinleme kararları var. Şimdi, mevzuat açısından uygunluğunu ben de sormak istiyorum. Bir tanesi 2008 yılında, örnek bir karar aslında. Kişi, işte suç belli fakat en sonunda -isimleri söylemiyorum- “...isimli bayanlar ile de cinsel ilişki içerisinde olduğu...”, işte “filancaya kadın ayarladığı...”, “filanca isimli bayanlar ile ilişki içerisinde bulunduğu...”, işte “filanca isimli bayanlarla gönül ilişkisi içerisinde olduğu...”, işte “bir holdingle ilgili dedikodu çıkarttığı...” Yani bunlar resmî bir evrak. Özel hayatın gizliliğini ihlal etmiş olmuyor mu? Bununla ilgili ne gibi çalışma yapıyorsunuz?

Yine bir dinleme kararı var. Dinlenecek kişinin bir telefonu var, bir de adı var. Sadece “Coşkun.” Sarı çizmeli Mehmet Ağa. Bir başka şüphelinin kimliği faili meçhul, yüklenen suç yok ama herhâlde 20-25 civarında da isim var. Buradan yola çıkarak şimdi Önleme Dinleme Kanunu’nun...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Pardon. Bu örnekler de hâkimlere ilişkin. Dikkatinizi çekerim.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Tabii, dinleme kararı.

“Tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler.” Bununla neyi kastediyorsunuz? Anladığım kadarıyla IMEI numarasını kastediyorsunuz. IMEI numarasından takip de bildiğim kadarıyla yine terör örgütleriyle ilgili bir konu ama çok istisnai bir yol. Bu yolun genel bir yol hâline geldiğini ve herkes için kullanıldığını uygulamada görüyoruz. Bununla ilgili Bakanlığınızın ya da HSYK’nın herhangi bir tavır belirleme konusunda telkini, talimatı olmuş mudur? Emniyet, MİT ya da jandarma “terörist” diyecek, herkes “terörist” olacak, yine aynı kurumlar “terör örgütü” diyecek bir grup “terör örgütü” olacak. Bu durumda inisiyatif emniyetin, jandarmanın ya da Millî İstihbarat Teşkilatının olmuyor mu? Yargıdan alınıp onlara verilmiş olmuyor mu ve bu vesileyle de yargıçlar dinleme kararını vererek bazı kişileri gelen talep doğrultusunda terörist ve grubu da terör örgütü olarak değerlendirmiş olmuyor mu?

İsimsiz, imzasız ihbar mektuplarıyla yapılan işlemler, başlatılan soruşturmalar, değerlendirmeler, sonuçlar, bunlarla ilgili bilgi talep ediyorum.

Bugüne kadar kaç kişiyle ilgili olarak dinleme kararı verildi? Yani yargıç kararıyla kaç kişi dinlendi, kaç telefon dinlendi?

Bir mevzuatla ilgili sorum vardı, siz kısmen yanıtladınız. “Yasaya göre yargıç kararı olmadan yapılan dinlemelerin imhasıyla ilgili Bakanlığınızın tutumu nedir?” demiştim. Sunumdan

anladığım kadarıyla savcı bu konuda yetkili ama mevzuat zayıf. Bu konuyla ilgili, çok önemli, bu konuda Bakanlığınızın bir mevzuat çalışması var mı? Bakanlığınızın elindeki bilgilere göre, biraz önce söylediğim IMEI numarasıyla ilgili olarak kaç dinleme yapılmış?

Diğer sorularımı da saklı tutarak teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Alpay...

ŞUAY ALPAY (Elazığ) – Evet Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

Bakanlık temsilcisi arkadaşlarımızı da sunumlarından dolayı tebrik ediyorum ama gerekçeleri de haklı. Mevzuatla ilgili olarak bir hazırlık yapmışlar. Onun için belki uygulamayla ilgili çok fazla detay ortaya çıkmadı ya da hiç çıkmadı. Doğrusu benim de merak ettiğim, ilk dönem milletvekilliğim -milletvekili olduktan itibaren yaklaşık bir yıl sekiz ay var- öncesinde ve şu anda dinlendik mi, dinleniyor muyuz? Bunu komisyon üyeleri olarak bilsek faydası... Çok samimi söylüyorum. Yani burada komisyonda görev alan arkadaşlar dinleniyor mu ya da bu dinleme faaliyeti ne zaman...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Dinlendiğinizi farz ederek konuşacaksınız her zaman.

ŞUAY ALPAY (Elazığ) – ...başladı, onu bilmenin çok fayda getireceğini düşünüyorum.

Şimdi, bana göre en hayati şeylerden biri bu dinleme taleplerinde isim yok, IMEI numarası ya da kod numarası var diye biliyoruz. Yani genel uygulama böyle midir? Hatta bununla ilgili olarak başına düşen, bence trajik bir hadise de var. Bir hâkim beyefendinin kendisiyle ilgili dinleme kararını, kod ve IMEI numarası yazılarak talep yapıldığı için kendi dinlemesine kendinin karar verdiğine dair bir vakıa da duyum olarak geldi ama ne kadar gerçek, onu bilmiyorum. Bana göre asıl problemi oluşturanlardan biri de dinleme talebine izinli olarak müracaat edildiğinde, savcı ya da daha sonra işte hâkim onayı tamamlandıktan sonra yasal olarak başlayan süreçte, sınır aşımaları, suistimaller ve sonraki verilerin ne tür kullanıldığıyla ilgili çok ciddi endişeler var. Bununla ilgili uygulamadan bizi de tatmin edecek şeyler getirilirse onun özellikle komisyon çalışmalarına ciddi katkı sağlayacağını ben düşünüyorum.

Onu gerçi TİB'den gelen arkadaşlara soracağız ama Telekomünikasyon dışındaki dinlemelerden herhâlde ortam dinlemesi kastediliyor, yani ancak bunlar dinlemenin alanı içerisinde oluyor. Ortam dinlemeleri herhâlde yapılamıyor artık. Onu arkadaşlardan soralım ancak özellikle Bakanlık yetkilisi arkadaşların ifade ettiği şekilde uygulamayı bilen, bahsini ettiğiniz Ceza İşleri Genel Müdürü, ilgili daire başkanı arkadaşların mutlaka dinlenmesi gerekir. Onları uygulamadaki işte sıkıntı doğuran ve tereddüde yol açan uygulamalarla birlikte dinlemenin, özellikle komisyon çalışmalarına ciddi katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de Adalet Bakanlığımızı temsilen bu sunumu yapan arkadaşlara teşekkür ediyorum. Tabii mevzuat çerçevesinde bir bilgilendirme yaptılar.

Esasında, ben, şu ana kadar okumuş olduğum bir kısım kaynaklarda mevzuat yönüyle ülkemizde, Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri standartları dışında veya onların çok gerisinde bir düzenlemenizin olduğunu düşünmüyorum. Yani bunu, bizim mevzuatımızda eksiklik yoktur anlamında söylemiyorum. Mutlaka eksiklikler vardır, onlar tamamlanacaktır ancak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik kararlarında, Anayasa'mızın 22'nci maddesinde, 20'nci maddesinde, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 135'inci maddesinde yapılan düzenlemeler aslında bu temel hak ve hürriyetin yasal olarak, mevzuat olarak düzenlenmesiyle ilgili temel aslında birtakım düzenlemeleri yaptığını görüyoruz. Yine paralelinde aslında şunu düşünmemiz lazım: Bu ve benzer düzenlemeleri, Batı'daki ülkeler niye bu kadar bu hak ve hürriyeti ihlal etmiyor da bizde aynı düzenlemeler olmasına rağmen bu mevzuat niye bu kadar aşıyor veyahut da bu hak ve hürriyetler niye bu kadar ihlal ediliyor sorularının aslında cevabını bulmamız lazım. Bence yapmamız gereken, komisyonun esas ilgilenmesi gereken durum bu.

Tabii Adalet Bakanlığını temsilen gelen arkadaşlarımıza da benim söyleyeceğim şey mantık olarak şudur: Yirmi, yirmi beş sene devlette çalıştığımızda ben sorunların çözümüyle ilgili şu mantığı benimsemişimdir hep: Ortadaki sorun nedir bir defa? Bu sorunu çözümüyle alakalı bu tarafta, yani Adalet Bakanlığının, kanunların düzenlenmesiyle ilgili bir birimde çalışan bir bürokrat olarak, bir hâkim olarak bu sorunu kökünden nasıl çözeriz, arkadaşlarım bunu düşünüp buna göre hem mevzuatımızdaki eksiklikleri hem mevzuatımızda eksik olmayan ama aşılın, yanlış kullanılan, yani burada biraz önceki konuşan milletvekillerimizden Sayın Cihaner de bundan bahsetti. Yani yasal olarak bunlar var aslında birçok şey ama bunlar aşıyor. Bunların aşılmaması ne şekilde engelleriz veya önleriz? Adalet Bakanlığını temsilen gelen arkadaşlarımızın bu sunumu iki boyutlu yapması lazımdır. Birincisi, "Mevcut yasal durumumuz nedir -ki, bunu, aşağı yukarı buradaki hukuk kökenli arkadaşlarımızın çoğu veyahut da komisyon üyelerimizin çoğu veya hepsi bilirler; mevzuatımızın durumundan, bizler de bu anlamda bir miktar bilgi sahibi olmuşuk ancak- bu ihlalleri veya eksiklikleri ne şekilde gideririz?" sorusunun cevabını bulacak şekilde bir hazırlık yapmış olsalardı sanırım sorun daha rahat çözüldü. Yine...

ATİLA KAYA (İstanbul) – Talep belirtilmediği için belki.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Evet, yani bundan sonraki belki yapacağımız taleplerde...

BAŞKAN – Yani sonrasında tabii Adalet Bakanlığının da...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sayın Başkanım, özellikle yani bir hâkim savcı, bu temel hak ve hürriyetin aşılması veyahut da ihlal edilmesini önlemek için veya ihlal edildikten sonra da bunun bir daha ihlal edilmemesi için alınacak en doğru, en güvenilir tedbirlerle alakalı neler yapılması gerekiyorsa

mevzuatta bellidir, yani bunu hiç alanının dışında herhangi bir danışmana da versek bu sorunu aslında çözebilir. Yani belirli bir süre...

ATİLA KAYA (İstanbul) – Enver Bey, biraz da hâkim ve savcılardan da kaynaklanıyor bu sıkıntının artması.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – İşte bunların hepsinin toptan değerlendirilmesi lazım. Bir de bu denetleyen mekanizmalarla alakalı, yani hangi denetleyen mekanizma ne yapmıştır, ne yapmamıştır?

Şimdi, bir de Adalet Bakanlığının aslında cevabını vermesi gereken, madem adalet hem temel hakları, hürriyetleri koruyacak hem de aşıldığı zaman işte bunlarla alakalı gerekli yargılamaları yapacak, cezaları verecek, hatta onun infazına kadar geçen süreçle ilgili sorumlulukları olan bir yapı olduğuna göre, Adalet Bakanlığı şu ana kadarki bu hak ve hürriyetlerin ihlaliyle alakalı, yani bunları izlemiş midir sadece, yani öyle bakmış mıdır yoksa bunlarla alakalı, her biriyle alakalı mevzuatımızdaki eksiklik şudur, bu ihlallerden dolayı Bakanlık teftiş kurullar vasıtasıyla veyahut da hâkimleri, mahkemeleri, savcılar bu ihlallerin yapıldığı dönemde ne yapmışlardır, ne tür çalışmalar yapılmıştır, bunları da ortaya koymaları lazım. Yani buna bir mühendisin baktığı gibi mi bakmışlardır yoksa burada bir hak ve hürriyetler ihlal ediliyor, Bakanlık olarak da biz ne yapıyoruz, yani bu tabiri caizse, affınıza sığınarak, hani Hocaya gelir vatandaş der ki: “Hoca bir inek bir ineğin vurmak suretiyle karnını deşse, öldürse ne lazım gelir?” Hoca “Vallahi bir şey lazım gelmez çünkü bunlar inektir.” der. Vallahi Hoca, benim inek senin ineği öldürdü.” Deyince, o zaman “Vallahi bunu kara kaplı kitaba bakmak lazım.” diyerek böyle bir tavır değişikliğine giden Hoca misali, şimdiye kadar iyiydi, hoştu. En büyük aslında zalimler adaletsizlik karşısında tarafsız kalan insanlardır. Şu ana kadarki bu insanların hakları, hukukları bertaraf edilirken, mağdur edilirken kılları kıpırdamayanların şimdi karınlarının deşileceği zamanda bu tavır en azından doğru bir şekilde yerine getirmesinin doğru ve haklı bir talep olduğuna inanıyorum.

Yani ben daha önceki konuşmamda da belirtmiştim. Bu ihlaller karşısında Emniyet Genel Müdürlüğü, onun dinlemeye ilgili birimleri, istihbarat birimleri neler yapmıştır; ellerinde böyle bir rapor var mıdır? Bunları alıp bakmamız lazım. Jandarma ne yapmıştır? MİT bununla alakalı ne yapmıştır? TİB’in bu ihlallerle alakalı -şu ana kadar çok uzun süreler geçti, yani bir sürü mağduriyetler yaşandı, bir sürü hukuksuzluklar oldu- bunlar karşısındaki uygulaması neydi? Bunların da hepsinin değerlendirilmesi lazım.

Ben Adalet Bakanlığı temsilcilerimizin bir de bu söylediğimiz gözle meseleye bakarak bu konuyu yakın bir süre içerisinde tekrar burada görüşmemizin doğru olacağına inanıyorum.

Söz verdiğiniz için de teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de Adalet Bakanlığından gelen değerli b rokratlarımıza sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Öncelikle  unu ifade etmek istiyorum. Komisyonumuzun adı, haberleşme özgürlüğüne ve özel hayatın gizliliğine yönelik ihlallerin te piti ve önlenmesi için tedbirlerin alınması amacıyla kurulan bir komisyon. Bu komisyonda bütün siyasi partiler anlaşarak bunu yaptılar ama yapılan yorumlardan sanki sadece belli bir güvenlik g  lerinin, yasal izinler olarak -belki usule uygun, belki usule aykırı- yapılmış olan dinlemelerin sadece komisyonun amacı gibi değerlendirildiğini gördüm. Açıkçası bunun dışında bazen dışarıdan yapılan dinlemeler bazen de içeride olup da yani devletin bir mekanizmasının olup da yasal olarak yapmaması gereken görevi yapan, bunu görev addedenlerin de komisyonumuzun görevinde olduğunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir mantıksal yanlışlık yapıyoruz. Sanki hâkim ve savcıların  st ym   gibi Adalet Bakanlığı söylüyoruz. Hepimiz iyi biliyoruz ki hâkimler bağımsızdır ve bu anlamda da görevlerinde açıkçası bağımsız olarak görev yaparlar ve tarafsız olarak görev yapmaları gerekir, anayasal bir kuraldır. Savcılar da keza idari görevlerinde Adalet Bakanlığına bağılıdır ama hukuki olarak yapmış olduğu görevlerde Adalet Bakanlığına bağılılıkları yoktur. Bu anlamda o noktada yapılan te ti le ilgili şeyler söylendi. Te ti le ilgili görevler de HSYK tarafından yürütülmektedir. Adalet Bakanlığı te ti leri daha çok ve tamamen icra daireleri ve icra müdürlükleriyle alakalıdır. Bu anlamda...

 LHAN C HANER (Denizli) – Soruşturma iznini hâlâ Adalet Bakanı veriyor.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Görevini yapmayan hâkim, savcıya görevini kim hatırlatacak?

HAMZA DAĞ ( zmir) – Bu anlamda, yani onları o şekilde düşünmek lazım. Yani ceza ileri genel m d rl ğ yle bağılantılı. O açıdan...

 LHAN C HANER (Denizli) – Soruşturma iznini Adalet Bakanlığı veriyor. Hangi bakanlığın genel müdürlüğü?

HAMZA DAĞ ( zmir) –  imdi, bakın, bu te ti  işlemleri tamamen HSYK tarafından yapılmaktadır. Dolayısıyla eğer burada uygulamaya dönük bir şeyler konu acaksak daha farklı şeyler söylememiz lazım. HSYK müfettişi, arada bir fark var yani.

 LHAN C HANER (Denizli) – Adalet müfettişleri i te.

BAŞKAN – Yok, değişti ya.

 LHAN C HANER (Denizli) – Başka bir bakanlığın müfettişleri mi bunlar?

BAŞKAN – Tabii, HSYK artık...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – HSYK Adalet Bakanlığının içerisinde.

HAMZA DAĞ ( zmir) – Yani HSYK da ayrı bir kurum var.

 LHAN C HANER (Denizli) – Ayrı kurum da başkanı Adalet Bakanı.

HAMZA DAĞ ( zmir) – İlhan Bey, oy hakkı yok. Şimdi HSYK'nın yapısını mı tartışacağız burada?

İLHAN CİHANER (Denizli) – İzni Adalet Bakanı veriyor.

HAMZA DAĞ (İzmir) – İzni Adalet Bakanı verse de sonuç olarak bununla alakalı uygulamayla ilgili birtakım şeyleri şu anda gelen arkadaşların açıklamasını düşünmek ve söylemek doğru değil, yani mantıklı değil. Benim kastettiğim o açıkçası. Yani Adalet Bakanlığıyla bunun direkt olarak bir teması, bir şeyi yok diye söyledim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Zaten onlara girmedik.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Son olarak karne konusunu söylemişti. Yani karne konusu da eğer mevzuat noktasına bakacak olursak arkadaşların bunu dile getirmiş olmaları ve mevzuat noktasında biz de biraz önce hem Almanya hem İspanya örneklerine baktığımızda, karşılaştırmasını yaptığımızda açıkçası karne olarak, mevzuat olarak bir sıkıntımız, bir eksikliğin olmadığını görüyoruz. Bazı eksikleri de herhâlde komisyon raporu sonucunda dile getireceğiz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Evet ben de teşekkür ediyorum.

Tabii arkadaşlar, daha birinci kurumumuzu dinliyoruz ve yaklaşık iki saatlik bir süre geçti. Mümkün olduğu kadar kısa değerlendirmeler yapmaya çalışalım yoksa biz akşama kadar... Herhâlde TİB’de akşama kadar çıkamayız. Öyle gözüküyor.

Evet, Sayın Satır...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Ben de arkadaşlara çok teşekkür ediyorum. Kendi adıma faydalandığımı söylemek isterim. Bugüne kadar “dinleme”, “böcek” vesaire dediğimiz şeye artık bugünden sonra “iletişimin denetlenmesi” diyeceğiz herhâlde. Mevzuat gördüğümüz gibi biraz böyle şirinlikler yapıyor. Benim kanaatimce mevzuatta da uygulamada da birtakım sıkıntılar var. Bunu dünya örneklerini incelediğimiz zaman da görüyoruz, dünyada insan hak ve özgürlüklerinin en ideal olduğu iddia edilen Fransa’da bile. Buradaki evrakta gördüğümüz kadarıyla en kötü uygulamalar Fransa’da var. Dolayısıyla sorunlu bir alanda bu toplantıyı yapıyoruz. Araştırma komisyonumuz da bütün partilerin desteğiyle bu sorunlu alana ilişkin birtakım çalışmalar yapmak için kuruldu. Ben komisyon toplantılarının ilerleyen zamanlarında verimli çalışmaların olacağını, gerek yasal mevzuatta gerekse uygulamada, özellikle uygulamadaki olumsuz faktörlerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapacağımıza inanıyorum.

Uygulamada gerçekten sıkıntılar var. Özellikle biraz evvel konusu geçti. Söylenenleri tekrar etmek istemiyorum. Birçok şeye ben de katılıyorum. Bu tapelerle ilgili bütün metinlerin dosyalara girmesi uygulamada ciddi bir sıkıntı yaratıyor. Savcıların bunu inceleyip iddianamelerin hazırlanması bile mümkün olmuyor. Üstelik bu tapeler maalesef hemen basına geçiyor. İnsan haklarıyla ilgili, aile hukukuyla ilgili ve aile mahremiyetiyle ilgili birçok konu maalesef basına geçiyor. Kişiler belki beraat edecekler dosyanın sonucunda ama bu basında yer almış oluyor. Bunlar da ciddi insan hakları ihlallerini getiriyor.

Ben, bugünkü toplantının mevzuat çalışması olduğu için böyle hazırlanıldığını düşünüyorum. Uygulamayla ilgili karar alıcıların ve takip eden kişilerle ilgili ve yazışmalarla ilgili daha ilerleyen toplantılarda ben de görüşlerimi bildireceğim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Kesimoğlu tekrar söz almış ama söz almayan arkadaşlar var, isterseniz önce söz almayan arkadaşlardan bir devam edelim. Tekrar sonra...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Tabii, hakka saygılıyım.

BAŞKAN – Evet Sayın Kaya...

ATİLA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Tabii hem mevzuatla ilgili hem de uygulamayla ilgili sunum yapan arkadaşlara teşekkür ediyorum önce. Uygulamayla ilgili birtakım sorunları dile getirdi arkadaşlarımız. Ben fazla konuşmayacağım. Sadece bu dile getirilen hususlara katıldığımı ifade etmek istiyorum. Sadece bir önerim var. Zaman zaman biz bu komisyonun toplantılarını yaptığımız salonda bir böcek araştırması yaptırmanızı istiyorum.

BAŞKAN – Her toplantıyı büyük ihtimalle farklı bir salonda yapacağız.

ATİLA KAYA (İstanbul) – Bir önlem olarak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Erdal Bey...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Başkan, Adalet Bakanlığının değerli bürokratlarına teşekkür ediyorum.

Biraz önce çok önemli bir konuya değindi zaten Namık arkadaşımız. Bu ne kadar vahim bir konu ki yani daha önce araştırma komisyonunda görev almış bir milletvekili arkadaşımız. Savcının sorduğu soru önemli burada. “O araştırma komisyonundayken şurada böyle bir konuyla ilgili dinleme yapıp yapılmadığını niye sordunuz?” diyor. Bir milletvekilinin görevi bu zaten. Mesele vahimliği aslında şekten bir konu. Yani kime sorulduğu da önemlidir. Bir milletvekiline soruluyor sonuçta. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey sorulmaz yani. Bu savcı neyi araştırıyor, ona bakmak lazım. Neyi araştırıyorsun yani? Sonuçta demek ki böyle bir konu herkes için geçerli olacak yani. Bir milletvekiline bu soruluyorsa daha önce de söyledim, yani simitçi ne yapsın, yani simitçi, boyacı Hasan ne yapsın? Yani sonuçta bu tarafından...

Ayrıca bir konuyu da aslında aydınlatmak istiyorum. Biz burada Anayasa’nın hem 20’nci maddesi hem 22’nci maddesiyle ilgili konuları aslında bir tarafından esas, temel kabul ettiğimizden yola çıkarak söylüyorum. Buradaki mesele sadece telefon dinlemeleri meselesi değil, kişisel hayatın ihlalleriyle ilgili her türlü konu var. Kişisel veriler. Şunu iyi bilen bir insan olarak söylüyorum. Çok ilginç şeyler de önümüzdeki süreçte göstereceğim size bu komisyonda. Çok ilginç şeyler göstereceğim.

Teknolojiyle baş etmeniz mümkün değil. Bu bir kere birincisi. Mümkünatı yok yani. Çok ilginç şeyler göreceksiniz ki on beş, yirmi yıl önce yapılmış hikâyeler bugün bile aklınıza gelmezdi yani. Buradan dolayı da çok ilginç bir düzenlemeye doğru gidilmesi gerektiği kesin.

Avrupa ne yapıyormuş? Benim gözümde Avrupa şunu yapıyor, biz onu yalıtım taklidinde bir ülke değiliz bir kere. Devlet ile millet arasında bir güven problemi var zaten. Ben şimdi kamu kurumlarından bir tanesini bir başka kamu kurumuna denetletmek gibi böyle garip, garabet bir işin içerisinde olmamızı istemiyorum. Yani kim denetleyecek burayı? Tamam, tek merkezden yalıtım, arkadaşlarımızın söylediği. Denetleyen kim? Yine kamu kurumları mı? Bu tek merkez olurken bu adamlar nereden geldi zaten? Hem askerî istihbarattan hem emniyet istihbarattan hepsi toparlandı, bu tek merkez oluşturuldu. TİB'i kim kurdu yani? Şimdi, bunu kim denetleyecek? Devletin kamuda kendi içindeki kendisi, nasıl denetleyecek bu işi? Biz de biliyoruz ki çok ilginç şeyler oluyor oralarda. Bunu mutlaka öyle veya böyle... Bu bir öneri tabii bir tarafından. Bundan sonraki süreç de bence öyle olacaktır. Üçte 2'si sivil olan bir kurumun oluşturulması lazım. Çok önemli bu. Bence çok ciddi bir konu yani. Öbür türlü denetimlerle ilgili çok ciddi sorunların olacağı yüzde yüz. Bu kişisel verilen ihlalleri konusu var. Bundan sonra bütün hayatımız dijitalleşiyor. Öyle olacak, yani bunun hukukunu uydurmak çok önemli bir konu bundan sonra. Yani ben bunu örnek şöyle vermişim. Sizin bir eviniz var, evinize hırsız girecek diye düşünüyorsunuz, parmaklık koyuyorsunuz bir tarafından. Hırsız oradan, inceliyor, daha da geçiyor diye düşünün, öyle bir formasyona geçtiğini düşünün, siz parmaklıkların aralarını daraltıyorsunuz geçmesin diye, durmadan. Bir gün gelir eve ışık girmez zaten. Mesele bu değil. Hayduda karşı önlem bence böyle alınmaz. Çünkü bu haydut teknoloji ise eğer mümkünatı yok. Yani burayı dinlemenin de çok bir anlamı yok. Kim ne yaparsa yapsın, herkesi dinleyebilirler yani. Bunu göreceğiz. Daha önümüzdeki süreçlerde elimizden geldiği kadar aydınlatıcı olmak açısından bazı örnekler vereceğiz veya bilfiil belki de burada uygulamasını yapacağız. Göreceğiz ki buraya jammer koyacaksınız, onu yapacaksınız, mümkün değil. Yani Türkiye'de bence on yıl önce bu işi çok farklı yapıyorlardı, on yıldır Türkiye'de başka kurumlar başka türlü yapıyor ve yabancılar başka şeyler yapıyorlar Türkiye'de. Bu kesin ve yüzde yüz bence.

Şimdi, çözümler noktasında verileni mesela ben şöyle beklerdim: Adalet Bakanlığından sorunlar ve çözümler, öneriler diye bir şey olduğunda çok ciddi şeyler tabii bekliyorum. Yani Adalet Bakanlığı bu. Yani hukuksal olarak bakması gereken konuya. Teknik bakmaması lazım konuya. Teknik olan konu ayrı. Mesela verilerin... Değerli bürokrat arkadaşımız "Veriler... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bunları tekrar geriye isteyebilir." dedi. Türkiye'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yolunun ne kadar tıkanıldığını herkes biliyor zaten. Herhâlde bir beş, on yıl sürüyor ki oraya gitmek. Yani burada bütün çözümlerin tüketilmesi hikâyesi var. Diyelim ki bu da kabul. O zaman o kurumda o verilerin kalmaması gerektiğini kendilerinin söylemesi lazım. Yani imha konusu var. Diyor ki bu: "Dünyada böyle bir konu var, imha edilmeli." Orada kalmamalı. O zaman bir kurum kurmanız gerekir

ki bu kurum da özerk bir kurum olmalı. Öyle dışarıdan müdahalelere açık bir kurum olmamalı. O zaman ben nasıl güveneceğim o kuruma tekrar? İmha etmesi gerektiğini kanun söylüyor kendisi. Kanun bunu söylerken imha etmemeye ilgili öneri getiriyorsunuz. O zaman bir çözüm söylemeniz lazım. Bana o çok mantıklı bir çözüm olarak gelmedi. Çok şey göreceğiz belki, bir sürü konular göreceğiz ama ben de beklerdim ki madem şunu... Sizin yazdığınız, bizim ya da komisyonumuzun, hepimizin yazdığı yazıda böyle bir algı kendilerinde doğmamış olabilir ama ben, bu sorunlar ve çözüm önerileri konusunda yaptıklarını çok garip karşıladım. Çok daha içi dolu şeyler söylenmeli burada. Ayrıca burada, mesela bu karne hikâyesinde diyor ki: "Adli tarafta." Adam dinlendiğini adli tarafta, mahkemede öğreniyordur herhâlde. Nerede öğrenecek yani? Nerede öğrenecek? Bence, mesela adli tarafta geri bildirim var adama. Nasıl geri bildirim var? Adli olarak bu adamı mahkemeye getirecekseniz veya eline bir şey ulaştıktan sonra...

BAŞKAN – Geri bildirim şeyle ilgili değil mi...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Biz sizi dinledik demeye ilgili.

BAŞKAN – Yani dinleme yapılan ama sonunda soruşturma konusu olmayan...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Geri bildirim örneği yok Başkanım.

BAŞKAN – Var, var. Çok insanlarda yazıyla.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Biz geri bildirim örneği görmedik.

BAŞKAN – Var, var.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Şimdi şöyle olabilirdi, bunun örnekleri şu olabilirdi: Biz mahkemeler taşınan, taşınmayan, soruşturma aşamasında bırakılan veya kovuşturma aşamasında savcının aslında reddettiği konular da dâhil bir istatistik koyardı ortaya. Derdi ki: "Bunlar olmuş. Biz bu kadar geri bildirimi bunların hiçbirisi olmadan yapmışız." Çünkü zaten bu istihbari olan tarafta eğer eksi olup olmadığı. Binlerce eksi koyulabilir buraya çünkü. O onu, o onu, dünya kadar şeyi dinleme olasılığı olan bir konuda buraya eksi koyuyorsunuz, buraya artı. Ben adli tarafta insanların çoğunun hem kolluk kuvvetleri zamanından sonra, savcılık aşaması geçtikten sonra o adamın bilgisi olduğuna inanırım. Öyle inanıyorum yani ben. Mahkemeye giderken.

BAŞKAN – Ya bütün karneler artı olsaydı zaten bu komisyona gerek kalmazdı. Yani bütün karneler artı olmadığı için...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Zaten adli tarafın hepsi artı dikkat ettiyseniz. Yani demek ki adli hiçbir problemimiz yok gibi çıkıyor ortaya. Şimdi, o yüzden dedim, yani bunlar tabii böyle değerlendirilmemeli.

Çok uzatmayayım konuyu. Daha sonra söz alacağım. Arkadaşlara tekrar yine de teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Çiftçi...

FATİH ÇİFTÇİ (Van) – Sayın Başkan, ben de Adalet Bakanlığının değerli yetkililerine teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı. Gayet istifade ettiğimiz bir sunum yaptılar. Fakat, burada tabii ki arkadaşlarımızın büyük çoğunluğunun da ifade ettiği gibi olayın iki boyutu var. Bir, yasal dinlemeler, mahkeme kararıyla yasal olarak yapılan dinlemeler, bir de yasal olmayan, devletin belli güçleri veya özel birtakım kişilerin yapmış olduğu dinlemeler söz konusudur. Tabii ki bu yasal dinlemelerle ilgili olarak mahkeme kararlarının uygulanması ve mahkeme kararlarındaki sıkıntılar her zaman bu uygulamaların doğru olmadığını, çeşitli sıkıntıları ve sorunları ortaya koyduğunu ortaya koymaktadır ki bugün bu komisyon bu nedenle burada toplanmış bulunmaktadır.

Bizim için tabii ki mevzuatta çok önemli düzenlemeler olmasına rağmen sıkıntı uygulamadan kaynaklanıyor. İşte bu sıkıntıların neden olduğu ve bunların ortadan kalkması için yapılması gereken çalışmaların ortaya konması gerekir bence. Bizim gerek hükümetlerimiz döneminde, geçmişten bugüne kadar çok ön düzenlemeler yapıldı fakat bu yine de sorunun ortadan kaldırılmadığını ortaya koymaktadır. Bu süreçte parlamentonun da aktif bir şekilde düzenleme... Mukayeseli hukukta bakıldığında, Avrupa ülkelerinde, parlamentonun veya idarenin daha fazla görev almasına rağmen bunların makul karşılandığı ama bizim ülkemizde tabii ki olay tamamıyla yargıya bırakılıp ve olay üzerinde hiçbir sıkıntı olmayacağı farz edilerek, varsayılarak hep bu şekilde çalışmalar yapıldı ancak bugüne kadar bundan istediğimiz sonucu almadığımızı görmekteyiz. Bunun için, bundan sonraki süreçte bu uygulamaya yönelik sıkıntıların, sorunların ortadan kalkması için denetim olayının daha sağlıklı bir hâle getirilebilmesi için, bu sıkıntıların, yasal dinlemelerin daha düzenli bir hâle getirilebilmesi için neler yapılabileceğini Adalet Bakanlığının ortaya koyması gerekir diye düşünüyorum. Çünkü iş yükü açısından bakıldığında, nitelikli kadrolar açısından bakıldığında ve olayın tamamıyla kolluğa bırakıldığı değerlendirildiğinde birçok arkadaşımızın ifade ettiği gibi, işte zaman içerisinde bu defa böyle sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı Adalet Bakanlığının ve Meclisimizin ve bu bizim komisyonumuzun bu anlamda çok önemli çalışmalar yapıp, çözüm önerileri adına, uygulamadan kaynaklı, özellikle fiziki mekânlar açısından bakarsanız, ne bileyim hâkim sayısına bakarsanız, hâkimle kolluğun çalışması açısından sorunlar varsa bu açıdan bakılıp bir bütün olarak değerlendirilip, sonuçta insanlarımızın mağdur olmaması için, bizlerin, hepimizin, bütün ülkemiz insanlarının mağdur olmaması için bu yasal altyapının bence yeniden değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Bu anlamda da Parlamentonun çok daha aktif bir şekilde görev alması gerekiyor diye düşünüyorum çünkü bakınız, birtakım yasal yetkiler veriliyor ancak denetim açısından, gördüğümüz kadarıyla, bugüne kadar eksikler var. Gerek mahkeme kararındaki uygulamalar gerekse oradaki iş yükü gerekse birtakım şeylerin gözden kaçması veya birtakım şeylerin tamamıyla kolluğa bırakılması adına bir sorun ve sıkıntılar yumağı oluşmuş durumdadır. İnşallah, komisyonumuzun sonunda bu konuda daha sağlıklı çözümler önerir ve ortaya koyarız.

Diğer bir konu ise tabii yine, ülke insanımızın çok geniş kesimlerinde şu var: Herkes kendisinin dinlendiğini, herkeste bir sıkıntı olduğu, herkes böyle bir paranoya hâlinde ve son uygulamalarda, son yapılan birçok siyasi hareketin de önünün kesilmeye çalışıldığı şeklinde ifade edilen, arkadaşlarımızın ifade ettiği birçok konu var.

Bu yasal olmayan veya devletin belli birimleri tarafından yasal olmayan veyahut da özel kişiler tarafından yapılan bu dinlemelerin de önlenmesi noktasında, inşallah, yapılacak çalışmalarla bu sorunun tamamıyla ortadan kalkması gerektiğine inanıyorum. Bundan sonraki süreçlerde düşüncelerimizi ifade edeceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tunç...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; tabii, henüz daha çalışmalarımızın başındayız. Geçen hafta usule ilişkin toplantılar yaptıktan sonra ilk kez esasa ilişkin bir toplantı yaptık.

Tabii, Adalet Bakanlığı temsilcilerimizden, mevcut yasal durumun ve uluslararası mevzuattaki bu konudaki düzenlemelerin nasıl olduğu yönündeki tespitlerin bize aktarılmasını biz istemiştik; onlar da o kapsamla sınırlı olarak gerekli çalışmaları yapmışlar -ben arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum- mevcut yasal durumumuzu ortaya koymuşlar, uluslararası hukukun bu konudaki gereklerini de ortaya koymuşlar ve kendilerine göre bir karne de oluşturmuşlar. Tabii, biz bu karneyle bağlı değiliz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Biz de not vereceğiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Şimdi, eğer biz ilk toplantıdan daha karneyi verirsek, önümüzde üç dört aylık bir süre var. Karne, asıl bu çalışmaların sonunda verilecek ve durumumuzu o zaman göreceğiz yani mevzuattaki eksikliklerimizi, uygulamadaki eksikliklerimizi, artı-eksi, o zaman değerlendirme fırsatımız olacak.

Tabii, şu anda mevcut mevzuatımızla ilgili karnenin biz şu anda iyi olduğunu zannediyoruz. Belki çalışmalar neticesinde burada da birtakım eksiler ortaya çıkacak. Yalnız, 2005 öncesi mevzuatımızda bu karnemizin bütün kutucuklarının eksik olduğunu da belirtmekte fayda var. Yani AK PARTİ iktidara gelinceye kadar Türkiye’de mevzuat anlamında da haberleşme hürriyeti, özel hayatın gizliliğinin ihlaliyle ilgili yasal mevzuatımızın yüzde 100’ü eksikti.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Ama uygulama daha iyiydi.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Anayasa değişikliğini koalisyon hükûmetleri yaptı gibi bir...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bir 99’da yapılan yasal değişiklik, bir artı orada var.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Biraz hakkı teslim etmek lazım, kişilik hakları Anayasa değişikliği...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle bir artı getirildi.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sizin zamanınızda yok Sayın Tunç, AKP döneminde yok. 2006 TMK var, o da daha kötü bir kanun. Anayasa değişikliği 2011...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Kaplan, artıların çoğaldığını söyleyebiliriz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hayır yani bir yanlışlık var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu artıların çoğalması demek...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Dinlemelerin azaldığı anlamına gelmiyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet, onun için zaten buradayız yani onu çözmek için buradayız.

Şimdi, dinlemelerin bir düzene girdiğini söylüyoruz, TİB'in kurulduğunu, eskiden TİB yokken bu işin daha...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sistematik bir dinleme var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – ...karmaşık yapıldığını, suistimallere daha açık bir durum söz konusu olduğunu söylüyoruz, bunu hep birlikte ortaya koyuyoruz. Bundan sonra da yapılacak neler varsa, işte bu Komisyonun görevi de zaten bu, bunu tespit.

Tabii, Tacidar Seyhan'la ilgili, arkadaşlarımız konuştular. Tacidar Bey'le biz geçen dönem birlikte buna benzer bir komisyonun üyesiydik, Sayın Sav'ın dinlenmesiyle ilgili bir araştırma komisyonunda birlikte görev yaptık. Yasa dışı dinlemeler, izlemeler, bunun teknik boyutu noktasında kendi mesleki durumu itibarıyla da gerçekten bilgisayar teknolojisi açısından da Tacidar Bey bu konuda çok bilgili bir arkadaşımızdı ve Komisyonumuza da çok faydalı olmuştu, teknik bilgisi çok bir arkadaşımızdı.

Tabii bahsedilen, savcının ifadesini almasıyla ilgili husus... Bir soruşturma var, devam eden bir soruşturma. Çıkar amaçlı bir suç örgütü var, 23 şüpheli var, bunun 7 tanesi şu anda tutuklu.

Tabii bu, basına intikal ettiği kadarıyla, bizim bildiğimiz kadarıyla, o soruşturmada Sayın Baykal'ın odasına gizli kamera konulduğu yönünde, Edirne Belediye Başkanının odasına gizli kamera konulduğu yönünde çete liderinin birtakım görüşmelerinin tespit edildiği ve bu görüşmelerle Tacidar Bey'in de bu çete lideriyle telefon görüşmelerinin olduğu yönünde birtakım iddialar var. Bunları soruşturan bir soruşturma... Yargı merci bunu soruşturuyor. Tabii, bu bizim işimiz değil. Yargı, savcılar, cumhuriyet savcıları kendi görevlerini yapacak, birtakım olayların aydınlatılması noktasında gerekli çalışmaları yapacak.

Burada yargının yaptığı işleri, tasarrufları, tamamıyla böyle iktidara yüklemek, hükümete yüklemek gibi muhalefetin bir alışkanlığı var. Yani bu alışkanlıktan da artık vazgeçmek gerekir. Burada yargı bağımsız. Yargının yaptığı tasarruflar ayrıdır, bizim Meclis olarak yaptığımız işlemler, yasal

düzenlemeler ayrıdır, Hükûmetin yaptığı, yürütmenin yaptığı işlemler ayrıdır. Bunları birbirine karıştırdığımız zaman olayın içinden çıkamayız.

Tabii, ilk toplantı olması hasebiyle teknik bilgilendirme anlamında, ben, yeterli olduğum kanaatindeyim. Tabii, her toplantıda birtakım eksiklikler tespit ediyoruz. Yani bu Komisyonun oldukça kabarıklık bir öneriler listesi olacağına inanıyorum. Mesela, avukatların dinlenmesi, müdafilerin dinlenmesi, milletvekillerinin dinlenmesi. Yani bu konuda yasal eksikliklerimizin olduğu da yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Buna benzer birçok eksiklik belki önümüzdeki süreçte çıkacak ve bu öneriler Türkiye Büyük Millet Meclisine ışık olacak.

Ben tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Çok kısa ve somut bir soru Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, tekrar Hasip Bey'in de, Kesimoğlu'nun da söz istekleri var.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yok, benim sadece bir nokta.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Çok net ve önemli bir soru.

BAŞKAN – O zaman yani şöyle, Hasip Bey de Kesimoğlu da kısa kısa, böyle ikişer dakikayla o zaman şey yaparsak önerilerinizi. O zaman, önce Kesimoğlu istemişti...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkanım, geçen dönem Tacidar Seyhan Milletvekili arkadaşımız hakikaten kendi alanında çok uzman, zaman zaman ben de yararlandım, dinlendim ama görev aldığı bir araştırma komisyonu nedeniyle sorgulanıyorsa şüpheli olarak, yargının yasamaya müdahalesi söz konusu. Bunu Komisyonumuz es geçemez. Bu konuda ileriki aşamalarda gerekirse Sayın Seyhan'ı da Komisyonumuz dinlemelidir ve hiç kimsenin -güçler ayrılığı var- yargının, Meclisin, yasamanın faaliyetlerine müdahalesine izin veremeyiz. Bu, kabul edilir bir durum değildir, öyle olursa yasama hiçbir çalışma yapamaz.

Oysaki yasamanın çıkardığı yasaları uygular yargı. Burada çok kritik bir durum var ve tabii ki -Sayın Tunç, çok önemli açıkladı- milletvekilinin dinlenmesi söz konusu orada yani aynı zamanda mevzuat açısından. Bunu ifade etmek istiyordum ve mutlaka dinlenilmesi gerektiğini, bu huzurda dinlenilmesinin, bu olayın üzerine gidilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kesimoğlu...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bu konu, bizim işlediğimiz bu konu gerçekten çok önemli, görmezden gelinemeyecek bir konu. Bu konuda bir polemik yaratmak düşüncesinde değilim ama Sayın Tunç dedi ki: "İktidara fatura edilmesi konusunda ana muhalefet partisinde bir alışkanlık var." Biz de alışkanlık yok ama iktidar partisinde bir alışkanlık var. Bence bunu alışkanlık olarak görmemek lazım.

İkincisi: Ortada reel bir durum var. Tacidar Seyhan arkadaşımızı Komisyona davet edip dinleyebiliriz. Ortada reel bir durum var. Bizim yaptığımız görevi 23'üncü Dönemde yapan bir arkadaşımız bu dinlemelerle ilgili şüpheli konumunda. Biz bu konudaki hassasiyetimizi ortaya koyuyoruz. Sayın Dağ'ın ifade ettiği gibi, elbette ki bu Komisyonun amacı değil ama bu Komisyonun bir parçası. Yarın bizim de benzeri konuma düşmeyeceğimizin bir garantisi yok. Biz sadece bu vesileyle bu konudaki hassasiyetimizi dile getirdik ve konunun önemine işaret ettik, o kadar.

Üçüncüsü: Demin sormayı unuttum, bu yasal olmayan dinlemelerle ilgili olarak Hanefti Avacı'nın birtakım iddiaları vardı. Sayın Adalet Bakanı Sadullah Ergin de 30 Eylül 2010'da "Hanefti Avacı'nın iddialarıyla ilgili Bakanlık soruşturmasında belli bir mesafe aldık, Avacı'nın da müşteki sıfatıyla ifadesine başvuracağız." demişti. Söz konusu kişinin müşteki sıfatıyla ifadesi alındı mı? Bu konuyla ilgili soruşturma ne aşamada, bitti mi? Onun bilgisini rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Cihaner, son söz.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Bir tespitte bulundunuz, o doğrudur. Yargıtayın "Telefon dinlemeleri sonucu elde edilen delillerin tek başına mahkûmiyet için yeterli olmayacağı" şeklinde bir içtihadı var. Anayasa Mahkemesinin doğrudan bu konuyla ilgili olmamakla birlikte en son içtihadı da bunu destekler nitelikte.

Peki, bu durumda, Fransa'da, Avusturya'da ve İngiltere'de olduğu gibi bizim mevzuatımıza da, yapılan bu dinlemelerin sadece istihbari anlamda yapılması sizce suçla mücadelede bir zafiyet yaratır mı? Mademki sadece bu delillerle mahkûmiyet veremiyoruz, o zaman bunlar dosyaya da konulmasın. Böylelikle en azından yasal olarak adli ve dinleyici önlemlerle yapılan kayıtların kötüye kullanılmasının ve odak da belli olacağı için bir yerlere sızdırılmasının önüne geçilebilir mi?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, tabii özellikle, arkadaşlarımız, geçtiğimiz dönemlerde milletvekili olarak çalışmış bir milletvekili arkadaşımızın Medisteki yasama görevini yaparken bu görevinden dolayı sorgulandığı ya da dinlendiği noktasında iddialar var. Tabii ki milletvekilliği görevi yapmış ve yasama görevinden dolayı böyle bir duruma muhatap kalmış bir milletvekili arkadaşımızın böyle bir durumu varsa Komisyonumuzun buna elbette duyarsız kalması söz konusu değil. Süreç içerisinde Sayın Seyhan'ı dinleriz, gerek ilgili dosyaları, ilgili kurumlardan talep ederiz. Eğer sorgusunda da -bir hukukçu sıfatıyla bunu ifade ediyorum- "Komisyonda böyle bir soruyu nasıl sorarsınız?" gibi yani ifadesinde böyle bir soruya muhatap olmuşsa bu bir suçtur. Elbette bu suçu işleyen hangi sığa sahip olursa olsun ilgili mercilere de bununla ilgili mutlaka... Biz Komisyonumuzun ilk toplantısında ifade etmişik, "Çalışmalarımız esnasında eğer bir suç unsuruna rastlarsak, bununla ilgili gerekli kurumlara suç duyurusunda bulunuruz." diye. Eğer arkadaşımızın böyle bir durumunu... Mutlaka Komisyonumuz

kendisini dinler, dinleyeceğiz, çağırırız. Böyle bir şeye ulaşırsak da bizim Komisyon olarak yapmamız gereken, suç duyurusunda bulunmaktır, bunu da bulunuruz.

O noktada, tabii, milletvekili arkadaşlarımızın dinlenip dinlenmediğiyle ilgili de bunun yasal sınırları içerisinde dinlenilmesi mümkün değil ama yasa dışı dinleniyorsa da -biraz önce Erdal Bey, teknolojiyle mücadele etmek çok mümkün değil çünkü her gün geliyor teknoloji...- yani bunu ne kadar tespit edebiliriz, eder miyiz, edemez miyiz ama şunu yapabiliriz: Yani bunu, Komisyonumuzun zaman içerisindeki toplantılarında gündeme getirebiliriz, milletvekili arkadaşlarımızın Meclis Başkanlığına bildirdiği telefon numaralarını Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına gönderir, bu telefonlarla ilgili bir dinleme var mıdır, bunun tespitini isteyebiliriz. Bence de istemeliyiz yani bunu çünkü zaman zaman hepimizin şikâyet ettiği, toplumun şikâyet ettiği konulardan birisi de dinlemek istediği kişiyi dinlemek yerine onun telefonunu yasal olarak bir şüpheli sıfatı taşıyanın altına yazmak suretiyle dinlenildiğine ilişkin birtakım şüpheler ve iddialar var. En azından, yasama Meclisinde görev yapan milletvekili arkadaşlarımızın bu yolla, böyle bir hileli yolla dinlenip dinlenmediğini TİB Başkanlığından, telefon numaralarını göndermek suretiyle isteyebiliriz bunu süreç içerisinde.

Ama tabii bizim telefonlarımızın dinlenmesini engelleyebilir miyiz Kesimoğlu? Yani biraz önce dedik: "Teknolojiyle mücadele etmek mümkün değil." Bir şey, bir teknolojik ürün üretiliyor, anında onun karşı ürünü, o karşı ürüne karşı tekrar karşı ürün. Yani çok hızlı gelişen bir alan. Tabii yasa dışı varsa onu bilmek de mümkün değil, şu anda engellemek de mümkün değil ama bizim en azından Komisyonumuzun görevi, tabii biraz bugün Adalet Bakanlığı sunum yaptığı için, ağırlıklı olarak yasal dinlemelerle ilgili olan kısımlar üzerinden konuştuk ama tabii, esas bizim ulaşmak istediğimiz, yasa dışı dinleme ya da izlemelerle ilgili nasıl mücadele edilebilir, bunun yöntemleri nedir, bununla ilgili nasıl tedbirler alınabilir? Sanıyorum, önümüzdeki süreçte ağırlıklı olarak bunlarla ilgili çalışacağız.

Ben, Adalet Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Başkanım, yirmi saniye... Tam bu konuyla ilgili, çok önemli bir şey yani ilgilendirdiği için arkadaşları.

BAŞKAN – Buyurun.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Şimdi, şöyle bir düzenleme nasıl olur mutlak dinleme yasağı olanlarla ilgili? Mesela avukatlarla ilgili. Diyelim, avukatların ev ve büro telefonları bildirilir baroya. Bunlar TİB'e bildirilir ve bunlara ilişkin başka bir isimle -çünkü bu çok kötü yapıyor- veya milletvekilleri... Malum, milletvekilleri seçildikten sonra, daha önceden başlayan bir yargılama süreci yoksa dinlenmeleri belli bir prosedüre tabii. Bu tarz mutlak dinleme yasağı diyebileceğimiz kişilerle ilgili bir liste oluşturulup TİB'e bildirilip bunlara ilişkin bir karar geldiği zaman buna dair bir itiraz mekanizması veya bir uyarı mekanizması geliştirilebilir mi? Bu pratikte başka bir soruna yol açabilir mi? Çünkü bu, fiilî olarak TİB'in elinde böyle bir liste olduğu öteden beri söyleniyor önemli kişilerle ilgili.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Onu, zaten birazdan TİB’i dinleyeceğiz yani bu konuda onların hukukçuları da burada olacak, onlara sorarız.

Bu noktada tabii, Adalet Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza mevzuat sunumuyla ilgili biz bir talepte bulunduğumuz için, biraz önce de ifade ettiğim gibi, ağırlıklı bu noktada çalışmışlar ama burada arkadaşlarımızın görüşlerinde... Notlarını aldılar, bu noktada hazırlık, mutlaka çalışma, ilgili birimlerine de ileteceklerdir ama ben daha sunuma başlamadan önce arkadaşlarla burada şifahi konuşurken “Biz bu süreçte ağırlıklı olarak Adalet Bakanlığıyla çalışacağız çünkü konumuzun ağırlık noktasını Adalet Bakanlığı ilgilendiriyor. Belki sizi sık sık buraya çağıracağız, sizinle birlikte çalışacağız.” diye arkadaşlara ifade etmiştim. Görünen o ki ağırlıklı olarak da Adalet Bakanlığının ilgili birimlerini zaman zaman buraya çağırıp hem uygulamayla hem diğer şikâyetlerle ilgili konuları değerlendireceğiz.

Şimdi, ikinci bugünkü konumuzda TİB’i dinleyeceğiz ama saat 13.20. İsterseniz bir saat ara verelim 14.15’e kadar, Meclis açıldıktan sonra.

Yalnız bu arada, TİB’ten gelen Başkan Vekilimizin ricası, TİB’in sunumunun basına kapalı olarak yapılmasını talep ettiler. Biz daha önce, “İlgili gelen kişilerin ya da Komisyonun uygun görmesi hâlinde basına kapalı yapalım.” demiştik. Tabii, verecekleri bilgilerin içeriğini bilmiyoruz ama bu noktada böyle bir...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bir görüntü alınır, ondan sonra...

BAŞKAN – Bir görüntü alınır, ondan sonrasını basın mensubu arkadaşlarımızdan da rica edeceğiz, TİB’le ilgili kısmı basına kapalı devam edeceğiz.

14.15’e kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 13.20

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.18

BAŞKAN: Zeyid ASLAN (Tokat)

BAŞKAN VEKİLİ: Yusuf BAŞER (Yozgat)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

0

BAŞKAN – Çoğunluğumuz var, toplantıyı açıyorum.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkan, başlamadan usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum.

Sayın Başkanım, elimde 33 sayfalık bir tutanak var. Tarih: 4/11/2008. 23'üncü Dönem Parlamentosunda yine yasal olmayan dinlemelere ilişkin komisyon tutanağı. O Komisyona da Telekomünikasyon İletişim Başkanı Sayın Fethi Şimşek sunum amacıyla gelmiş. Toplantı açık gerçekleşmiş. Bu toplantı kapalı olarak düzenleniyor. Ben bu toplantının kapalı olarak gerçekleşmesinin nedenlerini öğrenmek istiyorum. Mümkünse açık toplantıya dönüşmesini istiyorum. Elbette ki takdir Komisyonundur ama kayıtlara girmesi açısından da bu bilgileri paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Havutça da galiba aynı konuda mı...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkanım, ben de benzer şekilde, arkadaşımızın beyanına destek olarak... Şimdi, kamuoyunda bu konuyla ilgili bilinmeyen, konuşulmayan hiçbir şey kalmamıştır. Kaldı ki biz bunları Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda her parti grubu aynı siyasi iradeyi göstererek, aynı yaklaşımlarla net bir şekilde ifade ettik ve kamuoyunda bu konuyla ilgili bilinmeyen, görülmeyen hiçbir şey kalmadı. Dolayısıyla, şu anda kamunun açıklığı bakımından, burada bu konuşmaların, bu sunumun, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının sunumunun basına açık, dolayısıyla kamuya açık yapılmasının ya da kapalı yapılmasının sakıncalarının ne olduğunu biz anlamakta zorlanıyoruz. Dolayısıyla, sizlerin de takdiri, elbette Komisyonumuzun takdirindedir ama ben kamuoyundan gizlenecek herhangi bir şey olduğunu kesinlikle düşünmüyorum, zannediyorum sizin de düşünceniz öyle. Dolayısıyla, bunu yeniden değerlendir Komisyonumuz da. Basınımıza açık olmasının, tüm basın mensupları tarafından izlenmesinin daha doğru olacağını düşünüyorum, takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, geçtiğimiz hafta yol haritasıyla ilgili yaptığımız toplantıda şöyle bir karar almıştık: “Toplantılarımızı basına açık şekilde yapalım ama dinleyeceğimiz ilgili kurum ya da şahısların ya da

Komisyonun gerek görmesi hâlinde basına kapalı yapabiliriz.” Bu noktada, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı yapacağı sunum noktasında kapalı yapılmasının uygun olacağıyla ilgili bir düşünce ortaya koydular. Tabii ki çalışmayı arkadaşlarımız yaptılar, sunumun içerisinde neler olduğunu şu anda bilmediğimiz için biz de bu talebi kabul ettik geçtiğimiz hafta perşembe günü yaptığımız toplantıda aldığımız ilke kararı çerçevesinde. Ama tabii ki toplantı sonrasında mahremiyet arz etmeyen konuları kamuoyuyla paylaşmakta beis yok. Bizler zaten milletvekili olarak, kamuoyunun temsilcileri olarak buradayız ama ifade ettiğim gibi, sunumun içerisinde, bilgilendirmenin içerisinde mahremiyet olmadığını düşündüğümüz konuları dışarı çıkınca yine basınla paylaşabiliriz.

Evet, arkadaşlar...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Başkanım, ilk toplantıda iki hususa da dikkat çekmiştik. Bir: Buraya gelecek kurumların en üst düzeyinde temsiliyetinin uygun olacağını söylemiştik. Kesimoğlu’nun belirttiği tutanakta, o dönem TİB’in -daha spesifik bir konu olduğu hâlde- en üst düzeyde temsili... Bir kere böyle bir sıkıntımız var. İkincisi...

BAŞKAN – Yok, şu anda da TİB’de başkan yok, başkanlığa vekâlet var; başkan ayrıldı. Şu anda da TİB Başkan Vekilimiz...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Tamam, ayrıldığı bilgisi yoktu bende. Bir, o.

İkincisi de biz burada sadece milletvekillerinin ya da işte, alınacak yasal önlemlerin tartışmasını yapmıyoruz. Muhtemeldir ki tüm yurttaşların kendisinin dinlenildiği şüphesine sahip olduğu ve tüm yurttaşları ilgilendiren bir sonuca varacağız. Dolayısıyla, elden geldiğince sürecin şeffaf olması gerekir. Eğer TİB’den gelen arkadaşımız, görevli gizliliğin gerekçesini en azından... Yoksa biz Komisyonun çalışmasını doğrudan doğruya buraya gelenlere teslim etmiş oluruz; onlar “Gizli olsun.” der, biz gizli... En azından onu bize açıklasınlar. Nasıl bir sakınca yaratır bu şeffaflık...

BAŞKAN – Bugünkü arkadaşların sunumları ağırlıklı olarak teknik olacak bildiğim kadarıyla. Teknik bir konu olduğu için yani bizim, ağırlıklı olarak kendimizin -çünkü aldığımız karar gereği- bilgileneceğiyle ilgili bir çalışma yaptığını düşünüyorum arkadaşların. Çünkü bizim de talebimiz bu noktadaydı.

İLHAN CİHANER (Denizli) – En azından kısa bir şekilde, şeffaf olursa ne sakınca yaratacağını, bizi bilgilendirsin, biz de kuşkusuz...

BAŞKAN – Şimdi, yani buna çok gerek yok. Arkadaşların böyle bir talebi oldu. Ha, bakarız, buna gerek yoksa, dediğimiz gibi, çıktığımızda biz de basınla paylaşabiliriz konuları arkadaşlarla.

Buyur Atila.

ATİLA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi, bu ve benzeri komisyonlarda, daha önceki tecrübelerimize dayanarak ifade ediyorum, bu komisyon toplantılarında konuşulan şeyler buradan çıktıktan sonra milletvekili, komisyon üyesi arkadaşlarımız tarafından basınla paylaşılıyor.

Hatta İnsan Hakları Komisyonunda, Darbe Komisyonunda vesaire, kararlar alınmasına rağmen bunlar paylaşıyor. Dolayısıyla, yani o birtakım sakıncaları giderme anlamında da bu önlemin yetersiz olduğu görülüyor. Dolayısıyla, bence de bu konunun önemine de binaen bu toplantımızın açık yapılması daha uygun olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Peki, arkadaşlar, sizin bu konuda mahremiyetle ilgili nedir? Arkadaşlar, en azından bir ifade ederseniz kısaca...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii Sayın Başkanım.

Aslında sayın vekillerimizin de ifade ettiği gibi, yüce Medisimizden, Komisyondan ve halktan saklanacak bir husus yok. Fakat zaten biz biraz sonra sunuyu kâğıt olarak da bütün sayın vekillerimize, Komisyondaki arkadaşlarımıza dağıtacağız. Daha sonradan da bu konu zaten aslında konuşulabilir ama sunum esnasında bazı bilgilere ilişkin teknik soru sorulabileceğine ilişkin düşünce ve planlarımız veya tahminlerimiz var. Onları daha rahat izah edebilmek için, eğer uygun görür ise Komisyonumuz, basına kapalı olması daha yerinde olacak diye düşünüyoruz biz. Yani içerik değil de konuşulacak konuların biraz daha güvenliği açısından. Yoksa biz sunuyu zaten dağıtacağız. Yani orada aslında sayın vekillerimizden veya Medisimizden veya halkımızdan saklanacak bir husus yok. Ama konuşulacak bazı ayrıntılara ilişkin belki bizim daha rahat cevap verebilmemiz için, uygun görürseniz, bunun basına kapalı yapılmasını takdirlerinize, tabii yüce Komisyonumuzun, biz arz ederiz efendim.

BAŞKAN – Evet, yani bence makul arkadaşların söylediği yani olabilir. Bazı teknik hususlar vardır, bu teknik hususlarla ilgili arkadaşların vereceği bilginin ya da sorulardan gelecek, sonrasında verilecek bilginin mahremiyeti olabilir. Bu yüzden, daha önce verdiğimiz karar gereği, basına kapalı devam edelim ama, dediğim gibi, paylaşılması gereken hususlar yine dışarıda arkadaşlarımız tarafından paylaşılır.

Peki, basın mensubu arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Sunumunuzu mümkün olduğu kadar kısa tutup da arkadaşların sorusuna daha fazla zaman bırakırsak... Yani o yüzden, sunumu mümkün olduğu kadar özet yapmaya çalışalım.

Önce, gelen arkadaşları bir tanıtırsanız...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Sayın Komisyon Başkanım, sayın milletvekilleri; herkesi saygıyla selamlıyoruz hem şahsım hem de temsil ettiğim kurum adına.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı Başkan Vekili Osman Nihat Şen ben. Hemen yanımda Bilgi Sistemleri Daire Başkanımız İlhan Elieyioğlu Beyefendi var, onun yanında da Hukuk Daire Başkanımız Sayın Adil Biçer.

Zannediyorum efendim şu an slaytlar dağıtılıyor. Şöyle bir ayrıntıyı da arz etmek isterim: Biz şu an kısa, 18 slaytlık ama kurumumuzun bütün detayını anlatan bir slayt hazırladık. Daha önceki Komisyona yaptığımız sunumun hazırlık sürecinde de vardım ben, sayın vekilimizin bahsettiği. O zaman kurumu anlatan bir slayt hazırlamamıştık biz. Şu an kurumdaki... Siz zaten, memnun olunuz,

emir ve talimatlarınız kapsamında size kurumun detayını da, kurum içerisinde de arz etmeyi hassasiyetle ve önemle talep ederiz, memnun oluruz gelerseniz. Biz aslında orada görülecek şeylerin detayını burada Komisyonumuza ve yapılacak çalışmalara ışık tutması için biraz detaylı arz etmek istiyoruz. Ama slayt sayısı oldukça az, 18 tane fakat içerisinde bazı teknik detaylar var. Ben başlıyorum efendim müsaadenizle.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın milletvekillerim; biz aslında sunuda, “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ya da kısa adıyla TİB nedir? İdari olarak hangi birime bağlıdır? Denetlemesi nasıldır? Bütçesi nasıldır?” gibi bir kurumsal yapıdan bahsetmek istiyoruz. İlgili mevzuatı, bütün mevzuatı anlatmayacağız. Zaten Adalet Bakanlığının sunumunda biz de vardık ama bizi direkt ilgilendiren mevzuatların başlıklarına değinmek istiyoruz. Muhtemel sorulacak sorularda çünkü atıf yapacağız, ondan dolayı başlıkları burada arz etmek istiyoruz.

Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, bu mevzuat düzenlemeleri kapsamında gelen güncel kavramın ne demek olduğu... İletişimin denetlenmesinin 4 alt başlığı var, genelde de karıştırılan alt başlıklar var. Bunlar teker teker nedir, teknik ayrıntılarıyla izah etmek istiyoruz.

Karar uygulama süreci var. Bundan sonraki süreçte, zannediyorum, dinlenecek diğer kurumların, Komisyon tarafından dinlenecek diğer kurumların bizimle olan irtibatı ve bizim onlarla nasıl diyalogumuz var, biz hangi noktada duruyoruz, hangi hususları nasıl değerlendiriyoruz; onun anlatıldığı karar uygulama sürecimiz var. Ve bir de yasa dışı dinlemelere ilişkin, TİB tarafından, katkı anlamında... Komisyonumuzun soracağı bir soru olduğunu düşünerek biz buna dönük de bir hazırlık yaptık. Biz acaba nasıl bir katkıda bulunuyoruz şu ana kadar mevcut imkânlarımızla, kabiliyetimizle ve mevzuatımızla; ondan bahsedeceğiz. Bir de bizim içeride teknik olarak hangi süreçleri hangi güvenlik kıstasları kapsamında yaptığımızdan bahsedilecek.

Organizasyon yapısı: Efendim, biz Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bağlı bir birimiz, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu -kısa adıyla BTK- bağımsız, idari, özerk bir yapı; telekomünikasyon sektörünü denetleyen, düzenleyen bir üst kurul; Türkiye’deki 10 üst kuruldan bir tanesi. Bizim Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, BTK Başkanına direkt bağlı. BTK’daki süreçler 7 kişilik bir kurul var, kurul marifetiyle aslında kararlar alınıyor ve o kurulun Bakanlar Kurulu tarafından ataması yapılıyor. Kurulun başkanı aynı zamanda icranın yani kurumun da başkanı, Sayın Doktor Tayfun Acarer hem kurul hem de kurum başkanı. Biz TİB olarak kurula değil, kuruma bağlıyız. İdare hukukçuları açısından biraz tartışılan bir husus. Yapı itibarıyla başkana bağlı bir birim.

İletişim Başkanlığının altında 5 daire başkanlığı ve kurum temsilcileri var. Bu yönüyle Türkiye’de zannediyorum ilk; benzer yapılar itibarıyla -daha sonradan Kamu Düzeni ve Güvenliği

Müşterilerinde de benzer bir yapı denendi- emniyet, MİT ve jandarmanın temsilcileri bizde çalışıyor, personeli var.

Bizim 5 daire başkanlığı: Hukuk Daire Başkanlığımız, kendileri burada; İnternet Daire Başkanlığı, ben aynı zamanda İnternet Daire Başkanım, şu an Başkanlığa vekâlet ediyorum; Bilgi Sistemleri Daire Başkanı, kendileri hemen yanımda oturuyor; Teknik İşletme Daire Başkanı, biz kendisini getirmedik, daha çok bizim içeride çok ciddi teknik altyapı var, geldiğinizde de size arz ederiz, o teknik altyapıdan sorumlu daire başkanımız; İdari Daire Başkanı da kurumun işleyişi, yapılanlar, personelle ilgili süreçleri takip eden arkadaşımız.

BTK'yla olan ilişkimiz: Aslında BTK da Ulaştırma Bakanlığıyla ilişkili bir kuruluş. Biz BTK'ya bağlıyız, BTK Ulaştırmayla ilişkili bir kurum. Yani aslında BTK, bizim bağlı olduğumuz kurum, herhangi bir bakanlık ya da herhangi bir yapıya direkt bağlı bir kurum değil; özerk bir yapı, kararları kendileri alıyorlar. İşte, BTK Başkanı izin alırken herhangi bir makamdan izin almıyor, kendisi kurulda kendisi beyan edip kendisi izin alıyor. TİB olarak da bizim bütün sürecimiz BTK Başkanının talimatları ve emirleri kapsamında devam ediyor.

BTK'nın web sayfası "btk.gov.tr" idi, zaten size dağıtılan sunumlarda da var. İletişim Başkanlığının, kısa adıyla TİB'in -veya biz İletişim Başkanlığı diyoruz- web sayfası "tib.gov.tr" Bizim web sayfamız çok yoğun kullanıldığından dolayı ilk 2 slaytta biz size web sayfamızı arz etmek istedik.

Web sayfamızın ana başlıkları: Solda arz ettiğim gibi, "İletişimin Denetlenmesi" bir ana başlık. İletişimin denetlenmesi altında mevzuat, denetimlerin kapsamı, "İletişim tespiti nedir? Kayda alınma nedir? Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi nedir? Mobil telefonun yerinin tespiti nedir, nasıl yapılır?"ın çok detaylı anlatıldığı... Ve biz şu ana kadar geri dönüşler aldığımız hâkimler ve savcılarımızdan birçok kararlar düzenlenirken veya birçok tartışmalı husus değerlendirilirken bizim sayfamıza atıf yapıldığını kendileri de söylüyor. Biz belli aralıklarla sayfamızdaki bu bilgileri güncelliyoruz.

Yine, bununla birlikte, sayfamızda "Sıkça Sorulan Sorular" bölümü var. "Sıkça Sorulan Sorular" bölümünün altında Başkanlık olarak sorularla birlikte, iletişimin denetlenmesi hakkındaki sorular müstakilen bir başlık olarak var. Bunun altında da çok detaylı sorular var.

Sayın Fethi Şimşek Bey, TİB Başkanımız yedi buçuk yıllık TİB Başkanlığı sonucu iki ay önce ayrıldı, HSYK tarafından en son Ankara Bölge Adliye Mahkemesinde başsavcı olarak atandı kendileri.

Şimdi, efendim, detaya girmeyeceğim ama sadece başlık olarak arz etmek istiyorum. Aslında Anayasa'nın 20'nci ve 22'nci maddelerine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel hayatın gizliliğinin korunmasına ilişkin hükümlere paralel düzenlemeler. Biz bundan her sunumda da bahsediyoruz. Yani hüküm, madde olarak teker teker ayrıntıları incelendiğinde bu kapsamda gerekli düzenlemeler yapılmış.

5397 sayılı Kanun bizimle ilgili belki en kritik kanun ama bazı kanunlarda değişiklik yapan bir kanun ve bu kanun 3 kanunda; Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat Kanunu, Millî İstihbarat Teşkilatı -2937 en son- kanunlarında değişiklik yapan bir kanun ve TİB, yüce Meclisimizin 3 Temmuz 2005 tarihinde kabul ettiği 5397 sayılı bu kanunla kuruldu ve altı aylık bir süre öngörölmüştü TİB'in kuruluşuna ilişkin. Daha sonradan bir uzatma kanunuyla altı ay daha uzatılıp bir yıl içerisinde teknik altyapısı tanımlandı, 23 Temmuz 2006 tarihinden itibaren faaliyetlerini de sürdürmekte. 23 Temmuz 2006, yaklaşık altı buçuk yıldır İletişim Başkanlığı çalışmalarına devam ediyor.

Bununla birlikte, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun -Adalet Bakanlığının sunumunda da vardı- 135 ve 138'inci maddelerinin birçoğu bizimle ilgili. Detayları da belki sorulduğunda bunu arz edebiliriz.

Bizimle ilgili yine başka bir düzenleme, uzun ismi burada, sunuda var ama kısaca "İnternet Kanunu" diye ifade edilen 5651 sayılı Kanun. Aslında kanunla da beraber yasa koyucu İletişim Başkanlığına -yüce Meclisimizde 4 Mayıs 2007 tarihinde kabul edilen bir kanun- yeni ek görevler vermiştir. Ek görevler kapsamında da İnternet ortamında yer alan bazı suçlarla mücadele... Bizim bu sunuda bundan hiç bahsedilmeyecek fakat sadece burada bir başlık olarak duruyor, eğer arzu edilirse buna ilişkin gerekli açıklamaları da yapabiliriz.

Yine, bizimle ilgili kritik bir düzenleme -Adalet Bakanlığının sunumunda var mıydı, bilemiyorum; ben geldikten sonra göremedim ama- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu. Aslında bu, BTK'nın kuruluşuyla ilgili düzenlemeleri kapsayan bir kanun. Geniş kapsamlı bir kanun ama birçok yetkiyi İletişim Başkanlığı olarak bu kanundan alıyoruz. İşletmecilere ilişkin -daha sonra arz edeceğim Komisyonumuza- denetlemeleri biz bu kanundan aldığımız yetkiyle yapıyoruz. 5271 veya 5397'de bizim işletmecileri denetlememize ilişkin veya onlarda yapılan işlerin doğruluğunun, güvenliğinin sağlanmasına ilişkin yetkilerimize ilişkin açık bir husus yok; bunlar hep 5809'da var olan hususlar. 5809 sayılı Kanun'da aslında çok ağır hükümler var. 10 Kasım 2008 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan bir kanun. Hiçbir işletmeci, buradaki yaptırımlara göre, yasa dışı dinlemeye ilişkin en küçük hususa bile tevessül edemez çünkü lisans iptaline kadar varan yaptırımlar var, süreçler var. Yani bu o organizasyonlar açısından çok kritik. İşte, milyon dolarlık, milyar dolarlık bir şirkete yaptığı bir işlemden dolayı 5809'un bazı maddelerine dayanarak lisans iptali bile sağlanabilir. O da aslında ayrı bir güvence, onu da arz etmek isteriz.

Tabii, bu kapsamda sadece başlık olarak sayacağız ama -detayına girmeyeceğim- ikincil mevzuat var. Hem 5397'ye ilişkin, Başkanlığın kuruluşu... Adalet Bakanlığının yönetmeliği var 14 Şubat 2007 tarihli, 5651'e ilişkin 3 tane yönetmelik var. İkincil mevzuat ve yönetmeliklerimiz de var.

Şimdi, buradan sonra aslında daha kritik bölüme geliyorum efendim. Aslında 5271 sayılı CMK'nın 135'inci maddesiyle, iletişimin denetlenmesiyle getirilen 4 koruma tedbiri var, 4 fonksiyon var.

Bir: İletişimin tespit edilmesi. Ne demek? Bittikten sonra arz edeceğim.

İkincisi: İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması. Buradaki her kelimenin kendine göre ayrı anlamı var.

Üçüncüsü: Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi.

Dört: Mobil cihazın yerinin tespiti.

Daha sonraki slaytlarda bir miktar detay olacak ama kısaca şöyle ifade edebilirim: Kimin kimi, hangi saatte, nereden aradığı bilgisinin tutulduğu şeye “iletişimin tespiti” deniyor veya biz savcılıklara verdiğimiz bilgilerde buna “HTS kaydı” diyoruz veya kendi içimizde “detay kaydı” diyoruz. Kim, kimi, hangi saatte, ne zaman, nereden aradı? Yani içerik yok, sadece arama. Çoğu zaman kamuoyunda iletişimin tespiti ile dinleme karıştırılabilir.

İkinci başlık: İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması. Dinleme “içerik” demek, yani “ses” demek, “SMS” demek veya İnternet olursa “data” demek; yani “içerik” demek özetle. İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması... Denetlenmesi genel başlık, bütün hepsinin, dördünün genel ismi; tespit sadece görüşme kaydı bilgisi; dinlenmesi içerik, dinlenmesi ve kayda alınması. Burada ayrıntılar biraz sonra gözükecek, bazı şeyler İletişim Başkanlığında duruyor, bazı şeyler durmuyor; onların ayrımı var. Bu ikincil mevzuatta da aslında bunlar daha detaylı izah ediliyor.

Üçüncüsü: Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi. Bu, genelde komple karıştırılan bir kavram. İlk defa 14 Şubat 2007 tarihli Adalet Bakanlığı yönetmeliğinde tanımlanan bir kavram. Hem CMK’da hem CMK’nın gerekçesinde ve diğer düzenlemelerde atıf yapılmayan, tanımlanmayan bir madde. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi de Adalet Bakanlığının yönetmeliğinde, aslında “iletişimin tespit edilmesi bilgilerinin topluca analizi, değerlendirilmesi” ile ifade ediliyor. Adalet Bakanlığının yönetmeliğinde madde olarak da var, gerekirse arz edebiliriz.

Dördüncü husus: Yine, iletişimin denetlenmesi bağlamında değerlendirilecek, mobil cihazın yerinin tespit edilmesi. Tabii, burada hukuki ayrıntılara girmiyorum -işte, “Hangi maksatla yer tespiti yapılabilir?” gibi- Bakanlığın sunumunda da vardı. Bir cihazın, bir cep telefonunun nerede olduğu bilgisinin tespit edilmesi.

Biz aslında -yine Bakanlığın sunumunda, “Öneriler” bölümünde vardı- iletişimin denetlenmesi maksadıyla hizmet verdiğimiz 3 tane kurum, savcılıklar ve mahkemeler için bu 4 fonksiyonu sağlıyoruz fakat bu 4 fonksiyon kaybolan kişiler, kaçırılan kişiler, işte, doğal afetlerde zarar gören insanlar, kamuoyunda daha çok “Sayın Muhsin Yazıcıoğlu olayı” diye biliniyor ama yani size onun gibi yüzlerce olay sayabiliriz, işte, düşen uçaklar, yabancı uçaklar, gemiler veya işte, Kayseri’de yakalanan, Sayın Cumhurbaşkanı’nın takip ettiği 3 tane çocuk vardı, onların hepsindeki yer tespitini biz aslında 5271 sayılı CMK’daki bu hükme dayanarak, idari düzenlemeyle veriyoruz. Aslında biz buradaki kapasitemizi kurumlar ve savcılık ve mahkemeler için kullanıyoruz. Ama bunu, kendi bir idari düzenlememiz var, işte, şu şekilde, şöyle bir talep gelirse... Bu bilgiler acil durumlarda, insan hayatının önemine binaen verilen bilgiler.

Şimdi, iletişimin tespitini birazcık daha detaylı -bu slayt- kısaca arz etmek isterim. Bir kişi bir kişiyi arıyor. İşte, Ahmet Bey de arayabilir, Ali Bey de arayabilir. Bu arama sonucu sistemler, GSM firmalarındaki teknik sistemler otomatik bazı bilgiler üretiyor. Bu otomatik bazı bilgilerin bir kısmı anlamsız, sistemin kendi işleyişiyle ilgili ama bir kısmı anlamlı. Anlamlı olan kısımlara örnek olarak, bir, arayan bilgisi var, arayan numara var. İşte, örneğin bir tane faraziye olarak biz yazdık. Aranan numara var. İşte, Ahmet Bey arıyor. Kimi? Ali Bey'i arıyor. Zaman var. Ne zaman bu işlem yapıldı? İşte, hangi gün, hangi saat, hangi dakika? Süre var, ne kadar konuşuldu ya da bu aradaki diyalog ne kadar süre sürdü? Ve nereden yapıldı? Zaten konum bilgisi de bu "Nereden yapıldı?" da kullanılıyor. İletişimin tespiti sadece bu kadarlık bilgi. Bazen iletişimin tespitine ilişkin bilgiler... İşte, mesela "Kızılay üç saat çıplak." diye bir gazetenin haberi vardı. İletişimin tespitini talep etmiş bir savcılık, biz itiraz etmişiz, işte "Kanunda bunu vermeye bizim yetkimiz yok." Karar kesinleşmiş, bir üst mahkeme "Vermeniz gerekir." deyince biz vermişiz, bu bir şekilde haber olmuş, "Kızılay üç saat çıplak. Kızılay üç saat dinlendi." diye. Oradaki aslında görüşme bilgisiydi. Görüşme bilgisi de aslında kritik bir bilgi ama genelde dinlemeyle, içerikle karıştırılan bir bilgi.

Şimdi, genel şablonu arz etmek üzere, 3 tane kurum, yani 5397 sayılı Kanun'da isimleri zikredilen Emniyet Genel Müdürlüğü, Millî İstihbarat Teşkilatı ve Jandarma Genel Komutanlığı, bu 3 kurum hem adli hem de önleyici anlamda dinlemeleri Türkiye'de yapan sadece 3 kurum. Biz "kurum temsilcileri" deyince de bu 3 kurumun temsilcilerini kastediyoruz, bizim içeride çalışan temsilciler var ve bu temsilciler şeffaflık adına, bizim içeride yürüten bütün süreci a'dan z'ye kadar takip ediyorlar. Yani bir evrakın girdiğini değil, evrakın hangi aşamada olduğunu bile görebiliyorlar oturdukları bilgisayardan ya da gelen sistemin, bilginin. Kurum temsilcilerinin olmasından biz çok memnunuz, kendileri de bizim içeride bulunmaktan memnunuz.

Bu 3 kurumun yetkilileri, bütün Türkiye genelinde, mahkemelerden dinlemeye ilişkin karar talep ediyorlar -savcılık veya mahkeme- gecikmesinde sakınca bulunan hâller kapsamında. O ayrıntıya girmiyorum, genel itibarıyla hâkim ve savcılıklardan, mahkemelerden ya da hâkimliklerden karar talep ediyorlar -bu sol tarafı bizden önceki olan süreç, TİB'den önce gelen süreç, yani TİB'e gelmeden önceki süreç- ve bu gelen talebi bize elektronik ortamda -yukarıyı gösteriyorum; orta bölüm, o mavi zeminle gösterilen bölüm TİB- gönderiyorlar. Yani bizim hiçbir sistem kâğıt üzerinde dolaşmıyor. Yani MİT ya da emniyet ya da jandarma; emniyet istihbaratı veya emniyetin diğer birimleri aldıkları mahkeme kararındaki bilgileri; "Kim, ne kadar süre, hangi kapsamda, nasıl dinlenecek?" veya "Ne kadar süre dinlenecek?" o şekle ilişkin bilgileri elektronik ortamda bize gönderiyorlar. Bizim uzman bir hukukçu heyetimiz var. Bunlar şekil yönüyle... Yani şekil yönüyle inceleme; yerindelik denetimi veya içerik denetimi yapmayız. Kanunda sayılan şekiller nedir? İşte, "Katalog suçu var mı, yok mu? Soruşturma ya da kovuşturma numarası var mı? Süre sınırlaması var mı?" Bunun gibi bilgiler itibarıyla kontrol ediyoruz. Yani yoksa içeriğine bakmıyorlar. Eğer bunlar açısından bir sorun yok ise biz bu karardaki

bilgileri -“bilgi” diyorum, “karar” değil- işletmecilere gönderiyoruz, telekomünikasyon işletmecilerine. İşletmecilerin sistemlerini otomatik olarak tanımlıyoruz biz ve “işletmeci” dediğimiz firma sayısı da en son dün itibarıyla 419 tane firmaydı. Genelde kamuoyunda, işte, büyük olan GSM operatörleri veya benzer birkaç firma daha biliniyor ama toplam 419 tane firma var, bizim onlarla irtibatımız var ve sistemlerine otomatik tanımlanan bu bilgiler sonuç eğer bir görüşme oluyor ise -bu sadece dinlemenin resmi, iletişimin tespiti değil- bize otomatik olarak geliyor -yine her şey otomatik devam ediyor, aşağıda veri aktarım bölümü- ve biz de bu verileri talep eden kuruma aktarıyoruz. Bunun da yine ayrıntısını biraz daha bahsedeceğim. Biz bazen verileri, önleyici verileri bizde kalmadan, işletmeciden geldiği gibi hemen kuruma gönderiyoruz, bizde onların örneği yok ama adli dinlemelere ilişkin veriler -10 Kasım yönetmeliğinde de, 14 Şubat yönetmeliğinde de hükümler var- bizde tedbir süresince duruyor, tedbir süresinin 10’uncu gününde imha oluyor. Onun detayını da arz ederim, aslında sabahki sunuda da görüşüldü.

Yani aslında bu mekanizma -elden geldiğince özetlemeye çalıştık- Türkiye’deki dinlemenin bütün komple akışını anlatan bir slayt Sayın Başkanım, sayın vekillerim. Yani sol tarafta kurumlar var, ortada TİB var, sağ tarafta da firmalar ya da işletmeciler var. Biz hem işletmeciler hem de kurumlar arasında bir köprüyüz; çift taraflı köprüyüz, bu taraftan bu tarafa geçenlere, bu taraftan bu tarafa geçenlere. Tabii, bu köprü olmanın getirdiği avantajlarla birlikte sorumluluklar da var. Bütün, birçok şeyi biz bir anlamda bazı noktalarıyla denetleme durumunda kalıyoruz. Bunların da detayı da zaten bir sonraki, daha sonraki slaytlarda olacak efendim.

Bu slaytı, yani daha sonradan uygun görürseniz, sorulara göre biraz daha açabilirim. Şimdi, bu slaytla ilgili birkaç kritik süreci ayrıca arz etmek istiyorum. Bütün işlemler, tüm kararlar, kararlardaki bilgiler -kararlar değil sadece, kararlardaki bilgiler- elektronik ortamda iletiliyor. Yani bütün kurumlar bize elektronik ortamda iletiyor, biz de elektronik ortamda işletmecilere bildiriyoruz ve bütün hepsi kapalı, güvenli bir ağ üzerinden yapılıyor. Bize mesela yüce Meclisimizden gelen soru önergelerinde vardı, “Kırılabilir mi? Hacklenebilir mi? Buradaki bilgiler alınabilir mi?” Daha önceki dönemde böyle sorular oldu. Bu sistem kapalı bir ağ. Yani fiziki olarak ayrı, kapalı bir ağ ve bizim tarafta da, kurumlar tarafında da, işletmeciler tarafında da çok ciddi güvenlik önlemleri var. Şu an en küçük bir problem bile yaşanmadı, işte, yaklaşık yedi buçuk yıllık süreçte.

İki: Yine, daha kritik, belki burada, Komisyon nazarında değerlendirilmesi gereken bir husus, TİB’den önce dinleme yapılırken ilgili görevlilerin hepsi dinleyebiliyordu. Şu an -bu aslında yönetmeliklerle gelen bir süreç, aslında yasa da açık, net olarak da olan bir husus değil, yönetmeliklerle çok gündeme geldi- biz “Bu işlemi yapacak görevlinin, adli kolluk görevlisinin aidiyetinin bildirilmesi” diye bir sistem oturttuk ve şu an bu sistem sayın savcılarımızda da, kurumlarımızda da, hepsinde de kullanılıyor. Bize sadece aidiyet bilgisi gönderiyorlar -bir anlamda sicil bilgisi gibi- biz kişiyi tanımlıyoruz ama aidiyeti biliyoruz. “Van’daki falan aidiyet şu sesi dinleyecek.” Yani Van’daki diğer

kişiler bile o sesi dinleyemez, bu da aslında bir anlamda önlem. Yani bir sesi, bir içeriği, mahkeme kararını alanın belli olduğu gibi o mahkeme kararını dinleyen, tapelendiren kişinin de, görevlinin de belli olması gibi bir prensip var ve bu bilgi bize savcılıklar tarafından ve mahkemeler tarafından bildiriliyor. Yani bize aidiyetleri kurumlar kendileri bildirmiyor, eğer savcılık aidiyet bildirmediyse ya da mahkeme bildirmediyse biz bu evrakları gönderiyoruz tekrar, “O iade ve itirazlarımıza ilişkin bilgilerin de olacağı bize bu bilgileri bildirin ona göre sistemi açalım.” diyoruz çünkü sistem kontrollü ve kişi bazlı kurulmuş bir sistem. Herhangi bir kolluk görevlisi, savcılık tarafından bildirilmediyse, “Şu mahkeme kararındaki şu numaranın şu sesini şu kolluk görevlisi dinleyecek.” diye bildirmediyse o kolluk görevlisine biz sistemi açmıyoruz, açamıyoruz ve o da işlemini yapamıyor.

Deminki slaytın yine detayı olabilecek bir başlık: Bizim içerideki bütün işlemlerde kompartımantasyon -zaten bu, yönetmeliğimizde de açıkça zikredilen görevlerimizden ve yetkilerimizden bir tanesi- bütün her şeyi çok ciddi, detaylı ayrıntılandırmış durumda. Hiçbir kimse hiçbir resmin iki bölümünü bile göremiyor, “tamamını” demiyorum, iki bölümünü bile. Yani kararı gören kişi inceliyor, kararı gördükten sonra sadece bilgiyle kontrol ediyor; ondan sonraki süreci gören kararı görmüyor; onu gören, bir sonraki aşamadaki hangi işletmeciye gideceğini göremiyor; onu gören, diğerini... Yani öyle bir sistem var ki hiçbir görevli bizde iki şeyi göremiyor, iki tane ayrı aşamayı bile göremiyor yani sürecin bütün aşamaları değil; hiçbir kimse buna ilişkin detayı bilemiyor.

Ben, uygun görürseniz, bir tane de örnek vermek istiyorum. Geçen sene bir savcılığımıza bir şikâyet gelmiş. “Şu telefon numarası sahte, benim IMEI numaramı kopyalamış.” diye ve o numara benim numarammış, kurum tarafından verilen telefon ve numaram -yani benim kendi kişisel numaram değil, şahsım değil- ve savcılık bizim kurumdan -ben o kurumda çalışan bir idareciyim- bu numaranın görüşme bilgilerini ve bulunduğu yer bilgisini istemiş. Ben bunu ne zaman öğrendim? Necatibey Polis Merkezi Karakolundan ifadeye çağırıldığımda öğrendim. Orada HTS’ m de var, kurum Başkanımız dâhil bütün herkesle yaptığım görüşmeler. Detayı da görmedim, konuyu öğrendim. Kuruma gelip o bilgiyi - bir onay falan oldu- alamadım bile. Yani çok takip etmedim çünkü herkesin yaptığı işlemin bir de detaylı loglama süreci var -daha sonra arz edeceğim- yani herkesin yaptığı işleminde en az on yerden kontrol var, hiç kimse bir işlemi yapamıyor. “Ben zaten gördüm.” dedim, savcılığın bir talimatı olmuş yani batı illerindeki bir savcılığa böyle bir şikâyet gelmiş. Sonradan anlaşıldı ki bizim kurumun cihazı aldığı firmada bir problem olmuş, onlar da başka bir firmadan almış. Özetle, süreç halloldu ama bunu şunun için arz ediyorum: Kurum Başkanı dâhil olmak üzere hiç kimse bir resmin iki safhasını bile göremiyor. Görür ise loglar var, bu, kurum temsilcileri dâhil, herkese açık yani yüzde yüz şeffaflık olduğu gibi, hiçbir işlemde bir yanlış işi yapmaya kimsenin yetkisi olmadığı gibi cesaret de edebileceği bir sistem yok. Tüm işlemler detaylı olarak kayıt altına alınıyor. Yani güvenlik... Ayrıca bahsedeceğim yani onu yerinde de dediğim gibi, arz ettiğim gibi gösterebiliriz, her işlemin teker teker ayrıntısı var.

Zaten kurum temsilcileri bizim garantimiz, biz onların garantisiziz. Bütün aşamalarımızı görüyorlar ve yaklaşık yedi buçuk yıldır içeride bir tane küçük olay bile olmadı, kurum temsilcilerimiz bunun şahidi.

Son 4-5 slaytım. Bizim şekli incelemede birkaç hususu arz etmek istiyorum. Bundan sonra bir istatistik vereceğim, kamuoyuna şu ana kadar ilk verdiğimiz istatistik bildiğim kadarıyla.

Hâkim, savcı kararı olmadan işlem yapılamıyor, bu bir garanti ama hâkim, savcı kararında da biz inceleme yapıyoruz: Şekli inceleme. Buna ilişkin içtihat bağlamında birçok kararlar da var, yerindelik denetimi değil de şekli incelemeye ilişkin çünkü bu konular, malum, biliyorsunuz, gizli kararlar, özel hususlar, başka kişinin görebilme imkânı yok. Yani burada aslında biz görebilen merci olarak böyle bir denetimi yapmanın kendi kendimize aslında bir yükümlülük, görev yani kişilerin özel bilgilerinin korunması açısından bir görev olduğunu düşünüyoruz.

Katalog suç sınırlamasına bakıyoruz. Soruşturma, kovuşturma bilgilerine bakıyoruz; soruşturma, kovuşturma bilgisi yok ise iade ediyoruz. Süre sınırlamasına bakıyoruz; üç ay veya işte sayılan mevzuatta detaylı olarak sayılan sınırlar. Şüpheli ya da sanığa ilişkin yapılabiliyor, tanık ya da diğer kişilere ilişkin bu işlemler yapılamıyor, bunların çoğunu tekrar yüksek mahkemelerin tensiplerine arz eder şekilde iade ediyoruz ama Ceza Kanunu formatında bu iadenin adı "itiraz", onun detayını biraz sonra söylerim. Şüpheli kimlik bilgileri belirtilmiyorsa o evrakları iade ediyoruz. Kararda görevli kişi, bu işlemi yapacak kişinin, görevli kişinin aidiyeti bildirilmiyorsa biz bu evrakları da tekrar iade ediyoruz, mahkemelerden ya da savcılıklardan tekrar bu bilgilerin doldurularak gönderilmesini talep ediyoruz.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Sayın Başkanım, hazır, şimdi sorabilir miyiz? Şüpheli kimlik bilgileri...

BAŞKAN – Toparlasınlar da...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – En sonunda mı efendim?

BAŞKAN – En sonunda...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Son 3-4 slayt geldi Sayın Vekilim, hemen arz edebilirim.

Bu bağlamda biz şu ana kadar yaklaşık 25 bin tane savcılık ya da mahkeme kararını iade etmişiz ama bu iade aslında...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Ne kadar zaman içinde? Yedi buçuk yılda mı?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Evet, yedi buçuk yılda efendim.

Bu, Ceza Muhakemesi Kanunu formatında, işlemleri kapsamında yapıldığından dolayı "itiraz" başlığında yapılabiliyor. İtirazın da kendine göre hükmü var. İşlem uygulamaya konuyor ama biz mahkemelerin tensiplerine tekrar arz ediyoruz. Yani "Bu, bu, bu bilgiler eksik, kanunda şöyle, şöyle sayılan hususlar var; buna göre nasıl uygun görürseniz biz ona göre devam ederiz..." Bu kapsamda, dinleme kapsamında 1.614 tane karar şu yedi buçuk yıllık süreçte iade etmişiz. Dinleme dışı -bunun da

ne olduğunu biraz sonra söyleyeceğim- kararlarda da yani HTS, sinyal bilgileri veya iletişim tespitine benzer evraklarda da 23.401 tane kararı şu ana kadarki yaklaşık yedi buçuk yıllık süreçte iade etmişiz.

Aslında şunu sözlü olarak söyleyeyim: Dinleme dışı olarak itirazlarımıza ilişkin ayrıntıları, buradan ben birkaç tane hususu hemen arz edeyim efendim. Bazı bilgisi talep edildiğinde kararlarda - bazda görüşmeler, dinleme değil de bunlar hani "Kızılay 3 saat çıplak" gibi- değişik içtihatlar var, bizim Adalet Bakanlığına sorduğumuz, görüş aldığımız hususlar da var. 135'e göre mercilerin bazı bilgilerini talep edemeyeceğinden, buna ilişkin görüş olduğundan dolayı biz tekrar soruyoruz mahkemelere ya da savcılıklara yani "Bu, bu hususlar var, nasıl takdir ederseniz ona göre biz devam ederiz. Yani tekrar kararı değiştirebilirsiniz, iptal edebilirsiniz." veya "Yok, vermeniz gerekir." denir veya üst mahkemeye gidebilir; ona göre süreç yürüyor. Servis numarası gibi birçok karar gelebiliyor veya yurt dışı numarası gelebiliyor yani teknik olarak uygulanamayacak bazı hususlar da oluyor. Yani bunların hepsi sadece, aslında şekil hususlar değil de teknik olarak yapılamayan hususlar da talep edilebiliyor ve bunların hepsi iade ediliyor.

Birkaç slaytta da "Bizim nasıl katkımız olabilir Komisyonumuza ya da bu yapılan süreçlere?" ya da "Şu ana kadar nasıl katkımız oldu?" der isek; biz aslında şu başlıkları çıkardık arkadaşlarla oturup:

1) Aslında tek merkezden yürütülmesi -Adalet Bakanlığındaki değerli arkadaşlarımızın yaptığı sunumda da vardı- uluslararası uygulamalar açısından da ve birçok şeyin denetlenebilir, şeffaf olması açısından da tek merkezden yürütülmesinin çok avantajları var. Bir de ilave, Türkiye'deki yapı itibarıyla -diğer ülkelerde benzer husus, zannediyorum, bildiğim kadarıyla yok- tek merkezde ilgili kurum görevlilerinin çalışması da ayrı bir düzenleme yani tek merkez var ama tek merkezde yürüyen bütün süreci, elektronik ortamda yürüyen süreci de, kurumdaki bütün işleyişi de kurumda çalışan MİT, emniyet ve jandarma görevlileri de görebiliyor. Bu önemli bir katkı diye düşünüyoruz.

2) Telekomünikasyon sektörünü denetleyen ve düzenleyen kurum bünyesinde sektörün denetlenmesi yetkimiz... Biz sektörü denetleme yetkisini 5271'den, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan değil, 5397'den değil; biz sektörün denetlenme yetkisini bağlı olduğumuz BTK'nın düzenlemelerinden alıyoruz. Yani kamuoyuna yansıyan birçok olayın arkasında biz varız. İşte, belki bilinir yani bilmiyorum, şey olabilir de... Mesela Rıdvan Dilmen olayını soruşturan, tespit eden biziz; kamuoyuna o farklı şekilde yansıdı. Yani işletmeci bünyesinde yapılan bir işlem olduysa bunu biz günlük, haftalık, aylık ve mutad yerinde denetimlerle yapıyoruz. Bunları BTK şapkasıyla yapıyoruz, TİB şapkası değil de BTK personeli olma avantajıyla yapıyoruz. Bunun önemli bir katkı olduğunu düşünüyoruz çünkü işletmeciler üzerinde BTK'nın 5809'dan gelen herhangi bir işlem yapıldığında lisansı iptal edebilme yetkisi var. Şu dönemde de birkaç küçük firmanın da zannediyorum lisansı başka bir ayrıntıdan dolayı iptal edilecek. Yani bu yetki, işletmeciler, firmalar üzerinde ciddi bir, önemli bir denetim unsuru diye düşünüyoruz.

Mahkeme veya savcılık kararı olmaksızın işlem yapılamaması önemli bir garanti diye düşünüyoruz şu ana kadarki yapılan süreçlere bakıldığında. Mahkeme kararı olmadan hiçbir işlem yapılamaz çünkü sistem devam edemiyor.

Kararlar üzerinde şekli inceleme yapılması önemli bir katkı diye düşünüyoruz. Şu ana kadar 25 bin civarında karar bir şekilde mahkemelere ya da savcılıklara tekrar gönderilmiş. Artık iade, itiraz -cümle nasıl ifade edilirse- bunun içerisinde dinleme kararları da var, dinleme olmayanlar da var. Bu da aslında önemli bir başlık diye düşünüyoruz.

Başkanlığın doğrudan adli ve idari bakımdan denetlenebilir olması önemli bir katkı diye düşünüyoruz, çünkü yaklaşık yedi buçuk yıllık süreçte biz her türlü denetimi gördük, yüce Meclisimizin parlamento denetimi haricinde her türlü denetimi gördük. İdari denetim, adli denetim...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Adli denetimden kastınız ne?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı bir yıl boyu bizim orada denetleme yaptı.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Soruşturma...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Soruşturma kapsamında bizim bütün işlemleri ve en son kovuşturmayla yer olmadığına ilişkin Memur Bürosu Başsavcı Vekili Sayın Nuri Yiğit Bey'in uzun, üç yüz sayfalık bir raporu oldu ve bir yıl boyunca uzmanlar bizim orada bütün işlemleri teker teker incelediler. Bu da önemli bir güvence diye düşünüyoruz. Tek merkezden yapılıyor ve bu tek merkez aslında üç kritik kurumun ve bütün işletmecilerin işlemlerinin yürütüldüğü kurumda bağımsız bir idari birime bağlı, yani talimat alabilecek bir idari birim değil, bağımsız bir idari birim ve bu idari birimin altında bulunan bizim birimizde dediğim gibi, denetime ve birçok işleme açık şeffaf bir durumdayız.

Belki biraz teknik bir ayrıntı ama devamında olan bir husus, biz mahkeme kararsız işlem yapmıyoruz, kolluktaki bu işlemi yapacak görevliye kadar hepsini teyit ediyoruz. Bir ilave husus daha var- yani başlangıçta, 2005 öncesi konuşulan bir husustu, biz buna ilişkin teknik yapıyı da kurduk- her ses dosyasını imzalıyoruz biz. Yani bu şu demek: Daha sonradan bu ses dosyasından bir kelime de çıkartılamaz, bir cümle de çıkartılamaz, değiştirilemez ya da bir bit de değiştirilemez.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Ne zamandır oluyor bu?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Başından bere devam ediyor Sayın Vekilim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Yedi buçuk yıldır... Yani ilk kurulduğundan beri.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Kurulduğumuzdan beri, evet.

Yani her ses dosyasını imzalıyoruz, ne zaman yapıldığı bilgisi de var, lock'lama da var. Hangi görevli, hangi bilgisayardan, hangi IP'den girip bu sesi dinledi, bu olduğu gibi ses dosyasını da imzalıyoruz. O ses dosyası bize sorulur ise "Bu ses dosyası -kovuşturma safhasında ya da soruşturma,

diğer aşamalarda- sizdekiyle aynı mı?" diye, buna ilişkin incelemeler yapabiliriz ama ses dosyalarını silsek bile imzaları hiçbir zaman silmiyoruz, onu da belki imha sürecinde biraz arz edebiliriz.

Son iki slaytımız...

Biz bu işlemleri yaparken...

Kurumumu size arz edebilirim. Her türlü fizikî güvenlik önlememiz var. Bilişim ağıyla ilgili, yani network ağıyla ilgili her türlü güvenlik detaylı arz edilebilir, uyguluyoruz.

Uygulama güvenliği... Yani kullanılan programların hepsinde güvenlikle ilgili her türlü detaylar var, bunlara da sorulursa girilebilir.

Veri tabanının güvenliği... Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı uzman bir üniversitenin bölüm başkanını bir ay bizim ofisimizde çalıştırdı, bizim veri tabanımızı bir ay boyu inceledi ve rapor yazdılar kendileri.

Sistem güvenliğimiz var -kullanılan sistem- kullanıcı bilgi ve ağırlıkları güvenliğimiz var. Yani burada da biz özür dileyerek buraya bilgisayarı koyduk. Herkes her yere her bilgisayarı koyamıyor. Her bilgisayarın kime zimmetlendiği belli, nerede çalışacağı belli. Yani, ben, kurumda oturan Kurum Başkanı dâhil olmak üzere herkes bilgisayarını söküp yan bilgisayarda, yan network ağında çalıştıramıyor. Yani bilişim varlıklarına ilişkin her şeyin güvenliği var, yani asansörden odalara kadar her yere güvenlikle giriliyor. Bazı kritik yerlere hiçbir zaman 1 kişi giremiyor, hep 2 kişi giriyor. Güvenlikle ilgili her türlü detay var.

Personel güvenliği... Çalışanlarımıza ilişkin hem Başbakanlık, MİT hem de adli iç işlerine ilişkin her türlü soruşturma ve denetimi yapıyoruz.

Son bir slayt efendim... Bunu dikkatlerinize arz etmek istiyorum. Sol taraf aslında mahkemeler, başsavcılıklar, kolluk, EGM, MİT, jandarma... TİB öncesi durumda sol taraf böyleydi, sağ tarafta tabii işletme sayısı biraz daha azdı ama böyle bir yapı vardı. Yani her kurum gidip her işletmecide bir şey kuruyordu, bir şey istiyordu, talep ediyordu; yetkili mi yetkisiz mi, bu tarafta buna cevap veren kimdi, kim değildi belli değildi, ciddi bir karmaşa ve dağınıklık vardı ve bu dağınıklıktan sonra, TİB geldikten sonra şu anki durum, hem de BTK bünyesindeki TİB... BTK yetkileriyle beraber her organizasyonla bizim online bağlantımız var, sağ tarafta da online bağlantımız var, çok sade bir yapıya, denetlenebilir bir yapıya döndü, bütün her şey çok şeffaf bir hâle döndü; bütün ayrıntıları herkesin bildiği, görebildiği, sorabildiği bir yapıya döndü. Bunu da arz etmek isteriz.

Teşekkür ediyorum. Sorularınız olursa da memnuniyetle cevaplarım efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Arkadaşlarımızın soruları, katkıları olacaktır.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yasal dinlemeyle ilgili... Mümkünse, yasal dışı dinlemeyle ilgili kısa bir sunum olamaz mı? Yani nasıl yapılıyor, dinleniyor? Çünkü kurumun bir kanaati var sonuçta bununla alakalı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Anlattıklarınızın dışındaki yasa dışı...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yasa dışı dinleme mi yapıyorlar? Bu da bence çok önemli...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şimdi, Sayın Vekilim, şöyle...

Sayın Vekilim “farklı bir cümleyle...” dedi de, aslında delil olabilmesi için bir içeriğin bu sistemden geçiyor olması lazım. Yani buradan geçmeyen hiçbir şey adli delil olamaz veya diğer tabirle...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sorun delil değil...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani, şimdi, burada telekomünikasyon kısmı...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sorun olan kısmı delilin elde edilme şekli değil, şu andaki, kamuoyundaki...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kimler hangi amaçla dinlemeler yapıyor, neyle dinleme yapıyor?

BAŞKAN – Yani “Şu konuda bilgilendirme yapabilir misiniz?” diyor arkadaşlar.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Efendim, onu sözlü olarak şöyle arz etsek...

BAŞKAN – Bilgi Sistemleri Daire Başkanımız belki bilgili olabilir. Yani “yasa dışı dinleme” dediğimiz, yasal, yargı kararı olmaksızın yapılan dinlemelerde hangi yöntemler kullanılıyor, hangi cihazlar kullanılıyor, ne tür yöntemlerle bu dinlemeler veya izlemeler yapılıyor? Böyle bir bilgi verme imkânınız varsa...

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU - Sayın Komisyon Başkanım, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi, yasal dinleme altyapısını yaptırmamız dolayısıyla tüm altyapımız, tüm kurgulamamız ve tüm uzmanlık alanımız bu konuyla ilgili tarafta çalışıyor. Bununla ilgili yapmış olduğumuz tüm hazırlıklar ve çalışmalarımız -az önce Sayın Başkanımızın da ifade etmiş olduğu gibi- işletmecilerin bünyesinde yapılan tüm işlemlerin kayıt altına alınıyor olması; bunların, günlük, aylık, yıllık ve belli periyotlarla sürekli denetim altında olması bu sistemler üzerindeki yasa dışı dinleme olanaklarını ortadan kaldırdığımız şekliyle ifade etmek istiyoruz. Yani bunun dışındaki süreçte bizim üzerimizden bu işlerin olmamasını sağlamamız yolu ve yöntemiyle “işletmeci” dediğimiz operatörler sistemlerinde bizim aracılığımızla ve bizim metodumuzla yapılan işlemlerin yapılmamasını, bizim dışımızdaki süreçte yapılmaması şekliyle yasa dışı dinlemelerin önüne geçtiğimizi ve bu konuda kontrol altına alınmış olduğunu düşünüyoruz.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yasa dışılığını sormuyorum, sorum şu, çok net soruyorum...

BAŞKAN – “Siz dinliyorsunuz.” demek istemiyor arkadaşlar, bu nasıl oluyor teknik olarak?

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yasa dışı dinlemeyi kabul...

Size göre de Türkiye'de yasa dışı dinleme yapılıyor mu? Çok açık olarak sorayım, oradan devam edeyim. Yasa dışı dinleme yapılıyor mu? Yasa dışı dinleme yapılıyorsa -ki sizin uzmanlık alanınız, bu soruya birinci derece siz cevap verebilirsiniz bana göre- kimler hangi yöntemlerle bunu yapıyor? Bununla ilgili, yani kurumsal bir hafıza olarak mutlaka bilgi vardır.

BAŞKAN – “Kimler”i söyledi mi zaten olay çözülüyor.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Ya da “yöntemler” diyelim.

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU - Yani ekstra söyleyecek bir şeyimiz...

BAŞKAN – İsterseniz şey yapalım, bunu da soru dâhiline alalım, yani tüm arkadaşlarımızın şeylerini bitirin, belki topluca onların içerisinde de arkadaşlar notları alsınlar.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Belki şöyle bir açıklama yapсам Sayın Vekilimizin sorusuna bir cümleyle: Aslında, bu alanda, yani telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimde yasa dışılığı –iddialı bir cümle olur ama- biz önledik ya da önlemeye gayret ediyoruz diyebiliriz; bu alanda, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimde. Yani şu ana kadar, yedi buçuk yıldır bu alana ilişkin bir ses kaydı yok ortada biliyorsunuz, daha önceden Fethi Başkanımızın da birkaç kez açıklaması oldu.

Ama ortam dinlemesi... Siz zannediyorum ortam dinlemesine ilişkin hususları soruyorsunuz, ortam dinlemesine ilişkin hususlar bundan biraz daha farklı ve daha bağımsız. Belki onu ayrıca değerlendirmek gerekir, yani burada GSM şebekesi üzerinden veya STH şebekesi üzerinden veya sabit telekomünikasyon hizmeti, işte Türk Telekom hizmeti üzerinden dinlemenin bütün aşamalarını biz A'dan Z'ye her gün takip ediyoruz ve buna ilişkin de yedi buçuk yıldır bize yansıyan bir tane olay yok fakat sizin de ifade ettiğiniz gibi, şu an...

Mesela, en son, bir buçuk ay önce bir vekilimizin danışmanı bizim kuruma gelip bir başvuruda bulunmuş, inceleme yapınca şunu gördü: Normalde adli bir dinlemede karşı taraf dinlenirken görüşme yapılmış, sayın vekilimiz ondan dolayı dosyaya düşmüş, ondan dolayı gündem olmuş. O da aslında mahkemeye aleni olan bir kararın, taraflar, avukatlar veya ilgili tarafların alabildiği bir kararın.

Yani onun haricindeki diğer yöntemler biraz daha belirsiz alan. Bizim yapabileceklerimiz ne olabilir belki ayrı bir konu olabilir de bizim diğer taraftaki kapasitemiz buraya nasıl yansıtılabilir, biz ona ilişkin çok somut başlık bulamadık, onu diyebilirim. Yani bizim diğer tarafta her türlü imkân var elimizde ama diğer taraf çok düzensiz bir alan.

Burada herkesin cep telefonu var, cep telefonları aynı zamanda bir kayıt cihazı biliyorsunuz efendim, yani birçok fuarda görüntü alan kalemler satılıyor. Bunların hepsi aslında o hâle dönüşebilir. Bu alanın bu bölümüne biz ne yapabiliriz diye baktığımızda, bizim sorumlu olduğumuz sektörde yapılabilecek her şeyi yaptığımızı düşünüyoruz ama bu biraz daha bundan bağımsız bir konu.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Başkanım, izniniz olursa o zaman biraz daha ayrıntısını sorayım.

Şimdi, şöyle açayım: Bu bahsetmiş olduğum, bahse konu MİT, jandarma, emniyet dışındaki diğer aktörler, işte çok değişik enstrümanlarla dinlemeyi sağlayacak şeylerden bahsetmiyorum. Size göre, emniyet, MİT ve jandarma telekomünikasyon üzerinden yapılan iletişim dışında bir yasa dışı dinlemenin tarafı oluyor mu, bunu yapıyor mu? Yaptıklarında da yöntem ne olur?

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Veya bugün skandal olan konular bir yerlerden nasıl geliyor Türkiye'ye. Yasak ortam dinlemesi olsa bile iletişimle geliyor bunların hepsi. Yani ortamı dinliyorsunuz...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Dışarıdan bir yerden...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Şimdi, yöntemler, dinleme konusunda bir açıklama yaparsanız.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yayılma mı Sayın Vekilim yoksa...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - İki şık var. Sayın Vekilimin biraz önce söylediği, aslında sonuçta bu 3 tane kurumun birleşimiyle kuruldu burası, doğru değil mi? Oradan personel geldi, o geldi, bu geldi filan.

Şu anda veya geçmişte, neyse, yani bu 3 kurumda herhangi bir şekilde kendi görevleri dışında dinlemeler yapabiliyorlar mı veya bunlar nasıl dinliyorlar, hangi şartlarda dinliyorlar?

Veya bir ikinci şeyi söylüyorum ben: Burada bir vesileyle ortam dinlemesi olsa bile dünyanın herhangi bir yerinden burada birilerine iletişimle gönderilebiliyor mu, nasıl olabiliyor?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şöyle birkaç ayrı husus var...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Bildiğim bir konu ama sizin açıklamanızla dinlemek istiyorum.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Estağfurullah, sağ olun efendim.

Şimdi, aslında şu resmi ben tekrar açtım, şu anki bizim konumlanmamız, bize verilen görev ve yetki bağlamında, biz sağ taraftaki süreçlere dâhil olabiliyoruz, daha doğrusu BTK yetkisiyle denetleyebiliyoruz ama sol taraftaki süreçleri sadece bize geldiği miktarıyla bilebiliyoruz. Yani bu oklardan bize gelen üzerinde işlem yapabiliyoruz, bize gelen üzerinde de bizim sadece şekli denetim hakkımız var. Bence bunu önce ortaya koyup ondan sonra şöyle devam edilebilir: Bizim sorumlu olduğumuz telekomünikasyon sektörü, yani cep telefonu, İnternet veya benzer yöntemlerle dinlemenin aslında biz bir anlamda garantisiziz, dinleme olmamasının garantisiziz kurumsal olarak yapılan süreçlerde ve dediğim gibi yedi buçuk yıldır yaşanan süreçte ama ortam dinlemesi gibi regüle edilemeyen, belki edilmesi mümkün olmayan bir alan var. Bu ortam dinlemesine yapılacak en ciddi garanti, başlangıçta, bunun delil olmaması, yani bu sistemin bu çarkın içinden geçmemesi. Bu şu an sağlanmış durumda fakat itibar zedelemesi olarak bunların kullanılabilmesini aslında bir anlamda şöyle yorumlamak doğru olur mu bilmiyorum. Aslında diğer yöntemlerdeki denetleme ya da süreçler o kadar

tıkanmış ki –belki, bilmiyorum haddi aşan bir yorum mu olur- o tarafa biraz daha konular geçiyor. Yani bu tarafta biraz daha denetim var ve A’ dan (küçük) z’ ye kadar her şey çok ayrıntılı olarak denetleniyor. Bu biraz daha kontrol edilemeyen alana geliyor, kontrol edilemeyen alan da zaten adı üzerinde, “ortam dinlemesi” birinin kontrol etmesi mümkün olabilecek bir alan değil, ancak kişinin kendi güvenliğiyle ilgili alacağı önlemler olabilir. O alanda biz ya da başka bir kurum bir şey yapabilir mi dediğimizde - benim az önce ifade ettiğim husus buydu- o alanda ne yapılabilirle ilişkin somut bir başlık Komisyonumuz bulur diye ümit ediyoruz. Yani biz şu ana kadar öyle bir başlık bulmakta zorlandık, diğer tarafı sağlama almak, aslında, bir anlamda bu tarafı garantileme açısından bir çözüm olabilir. Yoksa, telefonsuz bir hayat yok efendim.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – İşletmecî nüvesini de biraz söylerseniz, yani işletmeciler var ya.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii, tabii, o genel itibarıyla...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Farklı farklı katmanlar olduğu için yani onu söyledim.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yok, yok, hepsi farklı efendim. İşte TURKCELL de var, VODAFONE da var, AVEA da var, uydu şirketleri de var, İnternet servis sağlayıcıları da var 100’ den fazla. “STH” diye bir başlık var, 200’ e yakın STH firması var, işte bu telefonlarda reklamlarda görürsünüz “4045”, “1045” filan gibi şeyler. Yani çok fazla firma var.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Ses taşıyan şirketler var.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii, ses taşıyan şirketler var.

Bunların hepsi denetlediğimiz şirket ama bunların kendi bünyesinde ve kendi altyapısında bir şey yapılmamasını biz aslında sürekli denetliyoruz. Şu anki yapıda da buna ilişkin bir husus yok.

Diğer hususlar, kontrolsüz olan iki alan var: Ortam dinlemesi ve İnternet’ e koyma. Yani ortam dinlemesi zaten kontrol edilebilir bir alan değil. Belki orada en rahat yapılabilecekler Sayın Vekilim, bu cihazların kontrolüne ilişkin bir husus olabilir, yani şu an bilmiyorum Sanayi Bakanlığının görev alanına mı girer, nasıl değerlendirilir? Yani belki bu tür cihazlara ilişkin kontrol olabilir. Çünkü, Rıdvan olayı gibi olaylarda bizim gördüğümüz bazı dedektiflik şirketleri var. Belki, Türkiye’ ye giren mallar ve malzemeler ve işte buradaki firma şeklinde yapılanmaları detaylı incelemek gerekebilir.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Cihaner.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Teşekkür ediyorum sunumuz için.

İkinci mükemmel kurumla karşı karşıyayız. Biraz önce Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü artılarla dolu bir karnе sundu bize. Muhtemeldir ki bu böyle gidecek, yani sorun yok.

Şimdi, bir kere, sorun var ortada. Biz sorunun kaynağını nasıl bulacağız, onun çabasıdayız. Şimdi, şu tespitiniz doğru değil: TİB kuruldu, 5271 sayılı Yasa yürürlüğe girdi ve bu iş disipline edildi. Tam tersi, vahşileşti. TİB öncesinde ya da TİB demeyelim, 5271 sayılı Yasa öncesinde siyaset bu tarz ses kayıtlarıyla, görüntü kayıtlarıyla dizayn edilmiyordu. İnsanlar özel görüntüleri yayınlandı diye

intihar etmiyordu. Ne zaman ki bu yaygınlaştırıldı, bu mevzuat çıktı, bu mekanizma oluştu –ayırt etmeyeyim- bu süreçleri daha yoğun bir şekilde... Kuşkusuz vardı önce de ama biz yoğunluğu... Biraz önce çünkü bu tespiti Kanunlar Genel Müdürlüğü de yaptı, teşhisi çok önemseydiğim için söylüyorum.

İkincisi, adli yönden denetlenmiyorsunuz siz. O bir soruşturmaydı. Üstelik soruşturma el koymaya gelen hâkim engellenerek baştan sakatlandı. Ben bunun niye yapıldığını çok somut bir soru olarak soruyorum, birinci sorum bu.

TİB'i Ankara Başsavcılığı gelip arama yapmak istediği zaman -Sincan Mahkemesinin kararı üzerine daha doğrusu- savcı niçin engellendi? İşte, orada -kamuoyuna yansıyan şeyler bunlar- niçin monitörlerin görüntüsünün alınmasına izin verilmedi?

İkincisi, bu önemli, sayısal imza ve zaman damgası olduğunu söylediniz kayıtlarda. Örneğin, Başbakanın bir konuşması yayınlanmıştı, kıızıyla ilgili bir burs meselesi. Bu kaydın, ses damgası ve imzayla... İmzayı taşıyıp taşımadığını araştırdınız mı, bu tarz incelemeler yapıldı mı?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tarihi TİB'den önce efendim, onu araştırdık biz, TİB'den önce o.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Nasıl ayırt ettiniz tarihini?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Çünkü ona ilişkin görüşmeler yapıldı, 2005'ten önce olduğu ifade edildi bize.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Kim?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani kurumsal olarak zannediyorum görüşüldü.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Başbakan mı söyledi 2005'ten önce olduğunu?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yok, yok, Sayın Başbakanla görüşülmedi zannediyorum.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Nasıl anladılar?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – O iddia zannediyorum bize geldikten sonra soruşturuldu ve ona ilişkin benim genel olarak bildiğim- zannediyorum iki yıl önceki filan bir konu olması lazım, yakın bir konu değil, eski bir konu- 2005'te TİB'den önce olarak ifade edildiğini biliyorum genel itibarıyla ama detayı hakkında şu an bilgim yok ama bilgi temin edip size dönebilirim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Evet.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani TİB'den önce olduğunu...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Yani buna benzer, kamuoyuna yansıyan bazı konuşmalar var. Bunlarla ilgili olarak siz bu sayısal imza ve zaman damgası yönünden bir inceleme yaptınız mı? Sizin yaptığınız herhangi bir kaydın kamuoyuna hukuk dışı bir şekilde servis edildiği şeklinde bir bilginiz oldu mu? Bir diğer sorum bu.

İkinci, santral dinleyebiliyor musunuz? Santral dinlemelerine dair talep geldiği zaman buna itiraz ediyor musunuz, yaptığınız itiraz var mı, mahkemelerin kararı var mı?

İkinci, “Bu kararlara itiraz ederken kovuşturma ve soruşturma bilgilerine bakarız.” dediniz. Benim bildiğim kadarıyla sadece mahkeme kararı gönderiliyor. Kovuşturma ve soruşturma bilgilerinden kastınız ne? Yani benim bildiğim kadarıyla bir aidiyet numarası gönderilir, bir de mahkeme kararı gönderilir. Bunun dışında size de mi evrak geliyor? Çünkü “soruşturma, kovuşturma bilgisi” dediğiniz gizli olması gereken bir şey.

Kendinizle ilgili bir deneyimden bahsettiniz, “IMEI klonlandı.” dediniz, IMEI numarası değil mi? Yani sizin...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Kurumun satın aldığı firma klonlanmış bir telefon almış.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Peki, bu sisteme bildiğim kadarıyla aynı seri numaralı iki IMEI...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Kullanılamaz.

İLHAN CİHANER (Denizli) – ...ikisi de bloklanır, niye bloklanmadı.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şöyle efendim: İkinci kopya piyasaya çıktığında o anlaşılıyor, iki konuşmanın ikinci geleni kesiliyor, yani o süreç...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Ne kadar süre alıyor o?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Hemen yapılıyor, zannediyorum üç beş günde oluyor olması lazım.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Bu çok önemli, çünkü bunun üzerinden şu anda, sırf bu gerekçelere dayanarak tutuklu olan, hatta mahkûm olmuş yüzlerce insan var. Sadece “Şu telefonla bu konuşmayı sen yaptın.” diyorsun, adam inkar ediyor ama “Ama bak IMEI numarası bu, senin üzerine kayıtlı.” diyor. Onun için bu konuda biraz daha sanırım tatmin edici bir şey gerekir.

Üçüncüsü, meşhur, biraz önce değindiğiniz Kızılayın üç saat boyunca dinlenmesi meselesi... Siz baz istasyonu bilgilerini vermiyorsunuz bildiğim kadarıyla ama bu olay kamuoyuna şöyle yansıdı: Emniyet, jandarma ve MİT tüm Türkiye’de iletişim tespiti için, dinlenmesi için değil, iletişim tespiti için bir karar aldı. Kamuoyuna yansıdığı kadarıyla, TİB jandarmanınkine itiraz etti, MİT’inkine ve emniyetinkine itiraz etmedi ve hâlâ bu tarz ucu açık, tüm Türkiye’de iletişimin tespitine olanak veren bir karar var mı? O karar ne oldu? Niye öbürüne itiraz edildi de ona edilmedi?

Dördüncüsü, önemli kişilere ait telefon numaralarının –önemliyi tabii tırnak içerisinde kullanıyorum- listesinin TİB’de olduğu, bunlara dair bir karar geldiği zaman müdahale edildiği yolunda yaygın bir şey var. Yani atıyorum, diyelim Başbakanın veya bakanların kullandığı telefon numaraları... Bu tarz bir liste elinizde var mı, yani bir filtreden geçiriyor musunuz gelen şeyleri?

Bir diğ er sorum kriptolu telefon meselesi... Kriptolu telefonu Şu anda kullanan birimler var mı, bunlara dair... Yani niçin birilerine bu konuşmalarını gizleme olanağı veriliyor da tüm yurttaşlara bu olanak verilmiyor?

Şimdiye kadar özel yetkili mahkemelerin, savcılıkların kaç kararına itiraz ettiniz? Şimdi, muhtemelen Sayın Kesimoğlu o örnekleri verecektir size. Siz “Konu, şahıs, suç yönünden bakıyoruz.” dediniz ama size göstereceğimiz örnekler içerisinde suç kısmında faili meçhul yazıyor, sanık kısmında isim yok, sadece numaralar var. Böyle yüzlerce örnek verebiliriz, bunlara niçin itiraz edilmedi?

İçeriye T B mensupları nüfuz edebiliyor mu? Yani yol veren, aidiyet numarasıyla işlemi başlatan T B’de  alışan...

T B BAŞKAN VEK L  OSMAN N HAT şEN – Konuşma içeriğini diyorsunuz değil mi efendim?

 LHAN C HANER (Denizli) – Evet.

Herhangi bir kimse Şu ya da bu şekilde konuşma içeriğini anlık ya da kayıt üzerinde dinleyebilir mi? Kaydı, dinleme için yol verdiğiniz emniyet birimleri de yapabiliyor mu, yoksa bunu engelleyecek teknik olanaklar var mı? Yani sizin üzerinizden mi, sizin verilerin üzerinden mi dinleme yapıyor sadece, yoksa aynı veriler oraya da aktarılıyor mu? Bunun anlık dinlemeler için önemli olduğunu düşünüyorum. Yani aynı anda iki yerde mi kaydediliyor konuşmalar, örneğin anlık dinleme yapılırken?

Sorularım Şimdilik bunlar.

BAŞKAN – Sayın Kesimoğlu, buyurun.

MEHMET S. KES MOğLU (K rk r di) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sunumlarından dolayı ben de İletişim Başkanlığının görevlilerine teşekkür ediyorum.

Sayın Cihaner’in kaldığı yerden hemen sorularımı y nelteyim.

Şimdi, benim elimde çeşitli dinleme kararları var. Siz biraz önce sunumda dediniz ki: “Biz içeriğine bakmadan şekil şartları açısından inceliyoruz.” Şimdi, benim elimde var, ilgili kişinin ismi Coşkun, bir de telefon numarası var. Bu sizce şekil şartlarını oluşturuyor mu, tamamlıyor mu?

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) - Başka hiçbir bilgi yok.

MEHMET S. KES MOğLU (K rk r di) – Yok.

 kincisi, şüphelinin kimliği faili meçhul, yüklenen suç boş ama yirmi beş-otuz civarında telefon var. Sizce bu dinleme kararının gerçekleşmesi için şekil şartları yerine gelmiş oluyor mu? Bu belki sizi aşıyor, burada normal, örnek bir karar var ama oradan alınan bilgilerin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği konusu var.

Şimdi, ben de gerçekten sizi dikkatle dinledim, çok da yararlandığımı söyleyebilirim ama o kadar özenle hazırlanmış, otokontrol o kadar yüksek ki, yani yasa dış dinleme âdeta imk nsız. Peki

ama, bu ülkede biz yasa dışı dinlemelerin olduğunu, varlığını biliyoruz. Bu yasa dışı dinlemeler kim tarafından ve nasıl yapılıyor, bunu merak ediyorum.

İkincisi, sizin üzerinizden olmadan, mahkeme kararıyla bir dinleme yapılabilir mi? Bunu hemen yanıtlarsanız, gelecek sorularım var çünkü.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – TİB'e gelmeden mahkeme kararı...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Mahkeme kararı var ama sizin üzerinizden olmadan...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Bize gelmiyor.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Evet.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani bu yok. Altyapı yok buna ilişkin yani çalışacak...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – “Mümkün değil.” diyorsunuz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii, tabii, mümkün değil o.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – O zaman ben sizin vekaleten görev yaptığınız makamda oturan kişinin neden görevden alındığını bir parça anlayabiliyorum. Nereden anlıyorum?

Şimdi, geçen komisyonda Sayın Fethi Şimşek şöyle diyor: “Yani bizim üzerimizden olmadan da, hâkim kararı alınmak suretiyle bu tür cihazlarla delil toplayabilmek mümkün.” Demek ki olabiliyor sizin üzerinizden olmadan.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şimdi, efendim şöyle: Muhtemelen teknik araçlarla izleme için demiştir Sayın Fethi Şimşek. İki farklı husus yani...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Ama bakın, mahkeme kararı var ama siz yoksunuz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Teknik araçlarla izleme...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Mahkeme kararıyla ilgili bütün dinlemeler sizin aracılığınızla, sizin üzerinizden olmuyor mu?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Sayın Vekilim, şeyi iyi oturtmak lazım. Telekomünikasyon yolu, yani bu tabiri belki biraz daha açmak gerekebilir, bu yolun haricinde teknik araçlarla izleme gibi...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Ortam dinleme mi yani bu?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Ortam dinleme değil.

Teknik araçla izleme, ortam dinlemeye benzer bir işlem ama teknik araçlarla izlemenin de hâkim kararı olabilir. Yani, zannediyorum, Sayın Fethi Şimşek şöyle ilgili söylemiş olabilir “Araçlar dolaşüyor.” gibi şeyler söyleniyor çünkü oradaki bizim standart cevabımız: Bizim dışımızda teknik araçlarla izlemeye ilişkin mahkemeler karar verebilir, telekomünikasyon yolu değil, yani cep telefonu

dinlemesi değil bu, teknik araçlarla izleme. Ona ilişkin karar verirse burada bize gelmesine gerek yok, daha doğrusu, bizimle ilgili hiçbir görevimiz yok, yetkimiz de yok. İki farklı hususlar.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Anladım.

Peki, üçüncü sorum: Şu anda mevcut yönetmeliğiniz var, 1924 tarihli ve 406 sayılı Kanun'a göre. Bununla ilgili bir yönetmelik çıkmış 24 Temmuz 2012 tarihinde, sayısı 28363. Bu yönetmeliğin yürürlük tarihi... "Bu yönetmelik yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer." diyor. 24 Şubat 2013, altı ay.

Ondan sonra bir yönetmelik daha çıkartmışsınız, Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Bunun yürürlük tarihini de 24/7/2013'e aktarmışsınız, yani bir yıl. Bir yönetmelik çıkmış, bir altı ay, bir altı ay. Bunun gerekçesi nedir? Niçin bir yıl uzatıldı?

Şimdi, sizin dinleme kapasiteniz nedir? Mesela, yine önceki başkanın ifadelerinden yola çıkarak söylüyorum, başkan Komisyonda demiş ki: "Türkiye'de yıllık dinlenen kişi sayısı nüfusun binde 1'i." Yani sizin nüfusumuza göre 70 bin kişi dinlenebiliyor ama bu sadece kişi, tabii telefon 70 binin üzerindedir mutlaka. Ama kurumunuzun üç ayda 67 milyon telefon kaydını biliyoruz. Üç ayda 67 milyon...

Her ay Türkiye'deki tüm telefonları dinleyebilme kapasitesi var anlamına geliyor, üç ayda 67 milyon. Buna bağlantılı olarak, isim vermeyeceğim ama mahkeme kayıtlarını vermek istiyorum: 4 Mart 2009-30 Haziran 2009 arası Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, numarası 430.701.420 ile 497.940.680 arasında kayıtlı. 67.240.260 adet dinleme ve dijital kayıt bir kişiye ait.

Şimdi, sorumu soruyorum: 67.240.260 dinleme ve dijital kayıt üç ay içerisinde. Bir kişinin üç ayda 67 milyon görüşme yapması, ayda 22 küsur milyon konuşma yapması mümkün müdür? Ayda 22 küsur milyon, günde de 30.400 telefon görüşmesi yapması fiilen mümkün müdür?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Evet, Sayın Tunç.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de TİB Başkan Vekilimize teşekkür ediyorum vermiş olduğu bilgilerden dolayı.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının kurumsal yapısını ve işleyişi öğrenmiş olduk. Tabii, benim de iki sorum var: Birincisi, Elektronik Haberleşme Kanunu'na göre eğer bir yasa dışı dinleme söz konusu olduğunda, ilgili işletmenin lisansının iptaline kadar müeyyidelerin olduğunu ifade ettiniz. Tabii, burada bu işletmelerin yasa dışı dinleme olaylarına müdahalesi olabilir mi dinleme anında? Ya da operatörlerin burada rolü nedir yani bunların kusuru nasıl belirlenir? Bir bu. İkinci de, arkadaşlarımız da ifade etti, bu şekli inceleminin kapsamıyla ilgili biraz daha konuyu açarsanız çünkü burada hem bir kapalı ağ var diyoruz, içine müdahale etmek mümkün değil. Jandarmadan, MİT'ten, Emniyet Genel Müdürlüğünden gelen mahkeme kararlarını siz şekli olarak inceliyorsunuz. Şimdi,

dinlenecek olan kişinin aidiyet numarasını istiyorsunuz ama dinlenilecek olan kişinin tespiti, o numaranın o kişiye ait olup olmadığı, bunu belirleyen otomatik bir mekanizma var mı, orada bir teknoloji var mı yani “Dinlemek istediğiniz bu numara mahkeme kararında belirtilen kişiye ait değildir.” şeklinde bir teknik donanım var mı? Bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Kaplan...

HASİP KAPLAN (Şırnak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında arkadaşlar birkaç soruyu sordular, ben yine tekrar edeyim. Bugüne kadar 25 bin şekli olarak iade edilen talep var. Bu 25 bin talebin -şekle bakıyorum karşıda- mahkeme ve kolluktan gelen talepler olduğu görülüyor. Kolluk böyle bir karar veremez, niye oraya kolluk yazdınız?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN - Talepte bulunuyor diye yani mahkemeden talepte bulunan kolluk.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hayır, bakın, mahkeme, hâkim karar verir, bir de zor durumlarda savcılık karar verir, niye kolluk yazılıyor?

ENVER ERDEM (Elâzığ) - İstihbarat birimleri de karar veriyor.

İLHAN CİHANER (Denizli) - Sonradan hâkim onayına sunuluyor. En fazla üç gün, yirmi beş gün olmaz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) - Hayır, hayır, yani ben burada iki türlü soruyorum: Bir, kolluk karar veremez, onu anlatmak istiyorum. Kolluktan gelen sayı ne kadar, mahkemeden gelen sayı ne kadardır? Milletvekilleri ve müdafilerin kayıtlarınızda numaraları var zaten çünkü bellidir telekomünikasyon dâhilinde şirketlerde. Kaç müdafî, kaç milletvekili dinleniyor?

Hemen geçiyorum. Yasa dışı dinleme konusunda yarın dinleyeceğiz Emniyet ve Jandarmayı. Onların ayrıca istihbari olarak bir dinleme sistemleri var mı? Varsa sizinle koordineleri nedir?

Dinleme çeşitleri konusunda biraz bilgi verdiniz ama -arkadaşlarımız da sordu- doğrusu tatmin olmadık, biraz daha açar mısınız? Kayıt dışı dinleme ve küresel tehdit boyutunu koyabilir misiniz? Sizler de TİB olarak bu tehdidin altında mısınız?

GSM şirketleri yurt dışındaysa ne yapabilirsiniz? Yani, tamam Türkiye’de olanın lisansını iptal eder, iki gözünü de çıkarırsınız hadi gücünüz yetiyor diyelim. Komşu bir ülkedeyse ne yaparsınız? Yani komşu bir ülkenin GSM veya herhangi bir... Çünkü artık dijital haberleşme öne çıkıyor.

Piyasadaki dinleme cihazları konusunda bir çalışmanız var mı TİB olarak yani alınıp satılması, hangi ülkelerde üretiliyor, kimler alıyor, kimler kullanılıyor? Sizin birimlerinizin şemasına bakınca ilgi alanında olduğunu biliyorum, bununla ilgili bir çalışmanız var mı? Hangi ülkeler tarafından ihraç ediliyor, ithal ediliyor veya Türkiye’de üretiliyor mu?

Bu "katalog suç" kavramı çok fazla kafama takılıyor. Buna kim karar veriyor ve katalog suç olduğunu nereden biliyorsunuz? Yani farklı konular var. Burada hakikaten madem ki kapalı oturum yapıyoruz yani bunun bir amacı olsa gerek yani daha rahat konuşalım dıyedir ki ben, o kadar da kapalı olmasını gerektiren bir durum görmedim şu ana kadar. Çok da gizli bir bilgiye erişmedik fakat sizler açısından belki olabilir.

Şimdi, şurada bankalar, şirketler telefonlar üzerinden arıyorlar ve diyorlar ki "Kredi kartını 5'ten 105 milyara çıkardık." veya farklı şirketler arıyor diyorlar ki "Şu pakete 'evet' dersiniz 7 liraya 27 program izlersiniz." benzeri şeyler var. Bunların hepsi "evet" dersiniz işte kayda geçiyor fakat vatandaş hakkını aradığı zaman, bu kayıtları istediği zaman erişemiyor ve ağzından çıkan söz orada aleyhine kullanılabiliyor yani o şirket istediği zaman o kaydı çıkarıyor, vatandaşın aleyhine kullanıyor ama vatandaş kendini kanıtlamak için yani "Ben sözleşmemi iptal ettim." diye kendini duvara vursa kurtulamıyor, yine icralar, şeyler geliyor. Bu, çok farklı, ilgi alanı içinde olmasa bile bu böyle. Bunlarla ilgili bir çalışmanız oldu mu, bunların takibi, denetimi konusunda? İşte seks hatları var, şey hatları var... Oradan geldik, arkadaşlar şantaj kasetlerine kadar getirdiler ve bu noktada sizlerin yaptığı bir açıklama var. "IMEI numarası klonlama", "şifre kırma" ki sizin telefonda oluyorsa artık bizimkilerde, diğer vatandaşlarda, haydi haydi herkeste olur. Peki, bunun üzerinden başkalarının, üçüncü kişilerin sizin numaranız üzerinden birilerini araması veya başkasının numarası üzerinden sizi araması, sizin e-mailinizden başka e-mailerin atılması mümkün müdür? Ki mümkündür, bunun örnekleri var. Yargıda bunun korunması nasıl sağlanacak? Bunu nasıl tespit edeceğiz? Üçüncü kişilerin haklarını nasıl koruyacağız? Çünkü siyasi davalarda acımasızca kullanılan bir yöntem bu ve maalesef TÜBİTAK da sınıfta kaldı.

Şimdi, buradan şunu çıkarmak istiyorum: Bu, çok önümüzde... Erdal Bey sık sık söyler, yani tehdit algısını, teknolojiye gelişme, dijitaldeki tehdit algısını. Birisi birinin telefonunu, birisi birinin bilgisayarını kullanarak onun iradesi dışında suç işleyebilir ama bakıyoruz, mahkemeler, sahip kimse sahibe yapışıp ona ceza veriyorlar. Bununla ilgili bana dört beş örnek geldi "Ne yapabiliriz ağabey?" diye işte "Benim e-mailimden, bilgisayarımdan birisi birine hakaret etmiş, bana üç sene ceza geldi." Hatta bu konuda çok mevki, makam itibarıyla yüksekte olan Başbakan, Cumhurbaşkanı, bakanlar, vesaire için daha çok kullanılıyor ve bunları sanki takip eden bir birim var, çok fazla dava açılıyor ama muhalefetten birisi için hiç yapılmıyor. Garip bir durum var.

Bir de, bu çalışmada uluslararası sözleşmeler var bir iki tane Mediste bekleyen. Size ne kadar katkısı, faydası olur? Onların bir an önce çıkması gerekir mi? Çıkarsa ne tür bir faydası olur? Bu bölümünü soracağım. Sanıyorum arkadaşlar diğer bölümleri sorarlar. Çünkü aslında bize sunduklarınız: "Çok yasal ve güvenli bir çalışma yapıyoruz." Ben, ikisi konusunda da emin değilim yani sizin çalışmanızda, siz yasa dışı çalışıyorsunuz diye değil. Size gelen katalog suç, "A örgüt üyeliğinden aranıyor." Sizin orada sorgulama şansınız yok. Birimlere dağıtıp görevinizi yapıyorsunuz. Böyle bir

sıkıntı var. Siz, birinin örgüt üyesi olup olmadığını, arama kararını göremiyorsunuz. Size tarih-sayı geliyor, size savcılık numarası geliyor. Bu babdan şunu soracağım: Özel yetkili mahkemelerin savcılıklarından kaç adet bu konuda dinleme kararı gelmiş? Adli savcılıkların veya mahkemelerin... Kolluk demiyorum ısrarla, onu da silin o broşürden, vallahi onunla ilgili kafayı taktım, ciddi ciddi sorgularım, onu silin. Kolluğa bu kalırsa... Güvenlik ve özgürlük kolluğa terk edilecek bir konu değil arkadaşlar, ciddi söylüyorum. Başbakanın bile en yakınındaki kişiler böcek koyabiliyorlar yani. Mesele bu kadar hassas, bu kadar net. Biraz hukuk devleti olalım, maksadım da bu. Eğer kolluk devleti olacaksak kolaydır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Havutça...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Değerli Başkana teşekkür ediyorum verdiği bilgilerle ilgili.

Kesimoğlu arkadaşımızın sorduğu bilgi üzerinden... Sizin görevleriniz arasında ilgili mevzuata uygun olup olmadığını şekli olarak denetliyorsunuz ve uygun olmadığını gördüğünüzde de iade ediyorsunuz. Şimdi, az önce arkadaşımız örnekler verdi. Şekli olarak uygun olmadığını hepimizin çok açık bir şekilde gördüğü kararlar ilgili tekrar size evrak geldiğinde iletişimin tespitine devam mı ediyorsunuz? Yoksa bunun açıkça hukuka aykırı olduğu kanaatine vararak herhangi bir yaptırımla ilgili bir... Çünkü konusu açıkça suç olduğu açık olan bir işlemle ilgili nasıl bir tavır izlediniz, nasıl bir tutum içerisine girdiniz? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir diğer konu: Tabii, sizin konunuz -demin ifade ettiniz- "Delil niteliği olması açısından biz görevimizi yapıyoruz." dediniz, yasal bir delil bu şeyler. Peki, ortaya konulan bu delillerin yüzde yüz delil niteliğine güvenilirliği bakımından sonradan manipüle edilme, ses kayıtlarının değiştirilmesi gibi olasılıkları olabilecek midir? Çünkü, bazı davalarda işte kişilerin beyanlarından anlıyoruz ki mahkeme tutanaklarında, kuvvetli delil diye mahkeme tutanaklarına giren delillerin sonradan manipüle edildiği, bazı yerlerin eklendiği ve kişinin hiç öyle bir şeyin olmadığı şeklinde şikâyetler yapılıyor. Yasal dinlemelerle ilgili bunlar.

Bir de, sizin dışınızda, size başvurmaksızın kişiler, birtakım odaklar direkt TELEKOM'a, Vodafone'a, Turkcell'e başvurarak böyle bir dinleme yolu var mıdır, böyle bir yol izlenmekte midir?

Diğer bir soru: Size doğrudan Emniyet Genel Müdürlüğü, MİT; Jandarma Genel Komutanlığının dinlemeyle ilgili bugüne kadar herhangi bir talepleri oldu mu ve dinlendi mi?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN - Yazılı emir anlamında soruyorsunuz değil mi efendim?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) - Evet, yazılı ya da şey yani bu şekilde dinlendi mi? Bunlar nasıl izlendi? Bunları merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

HASİP KAPLAN (Şırnak) - Bazı sorularımız araştırma gerektiriyorsa komisyona sonradan da bilgi sunabilirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Kaya, buyurun.

ATİLA KAYA (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de İletişim Başkanlığına yaptığı bu sunumdan dolayı teşekkür ediyorum. Gerçi soruların bir çoğu dile getirildi burada ama bir iki husus var, onları ben sormak istiyorum. Birincisi: İletişim Başkanlığının kayıtlarının son derece gizli ve korunaklı olduğunu ifade ettiniz. Hiç şimdiye kadar bu yedi buçuk yıllık süre içerisinde kurum içerisinde art niyetli ya da herhangi birisinin bu bilgileri dışarıya sızdırdığı yönünde bir tespitiniz oldu mu? Bu konuyla ilgili herhangi bir işlem yapıldı mı? Birincisi bu.

İkincisi: Tabii, bizim bu komisyonun esas amacı yasa dışı dinlemeler ve bunları tespit etmek ve bunları ortaya çıkarmak. Şimdi, yasa dışı yollarla elde edilen çeşitli ses ve görüntü kayıtlarının zaman zaman İnternet ortamında vesaire yayıldığını görüyoruz. Bunun takibi sizin kurumun ilgi alanına giriyor mu? Önce bu ve bununla bağlantılı bir diğer soru da: Eğer giriyorsa bununla ilgili anında bir işlem yapabilme şeyiniz var mı yoksa amaç hasıl olduktan sonra mı yani birkaç gün ya da ne bileyim yarım gün, bir gün, iki gün kaldıktan sonra mı müdahale edilebiliyor bu durumlara? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de, yine burada dile getirildi ama yani işte MİT olsun, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma istihbarat, vesaire bunların sizden bağımsız olarak dinleme yapabilme kapasiteleri var mı? Bunlar bunu yapıbiliyorsa bunu hangi ölçüde denetleyebiliyorsunuz ya da bu kurumların dinleme yapıp yapmadıkları hususunda siz ne söyleyebilirsiniz?

Benim şimdilik soracağım sorular bunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Evet, teşekkür ederiz.

Aksünger, buyurun.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Osman Bey, sunum için teşekkür ediyoruz. Daha önce de sunumlarınızı dinlediğim için... Gerçi sizinle çok uğraşan bir milletvekiliyim. Son beş altı aydır herhâlde çok taciz ediyordumdur galiba kurumu, değil mi?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN - Memnunuz efendim.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Efendim?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN - Memnunuz.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) - Evet, Tayfun Bey'e de selam söyle benden.

Şimdi, tabii, BTK konusu... Biraz önce Atıla Bey'in söylediği konuların hepsi aslında onları ilgilendiren konular ama bence sanki şöyle bir şey yapılmalıydı bugün, öyle hissediyorum yani: Aslında

bu işin geleceği nereye gidecek? Siz ne düşünüyorsunuz? Yani nasıl yapılıyor bu işler? Bundan sonra nasıl olacak? Bence onları bir anlatmanız gerektiğini düşünüyordum, şöyle ki: Şimdi, İnternet tarafı da size ait zaten. Niye diğer kurumlar dedim? Bunların yüzde 90' ına yakını aslında İnternet üzerinden yapacak bundan sonrasını, her şeyi, ses, görüntü taşımaları olsun, diğer konular olsun. Sayın milletvekili aslında şeklen işin nasıl yapıldığını merak etti. Nasıl yapılıyor yani? "Mutlaka biliyorsunuzdur ki yani siz de ona göre tedbir alacaksınız." tarzında bir konu, öyle değil mi?

Şimdi, şöyle örneklerle bir iki konuyu söylemek istiyorum, madem kapalı yaptık, belki onu anlatırsanız değer buna. Şunu söyleyeceğim bu dinleme cihazlarıyla ilgili: Türkiye'ye ben bunların çoğunun illegal girdiğini düşünen bir insanım. Hatta ve hatta iddiam var, kamu kurumlarının bir kısmı da bunları illegal getiriyor. Yani benim duyumlarım ama hani bunları nasıl ispatlarsın dersin ona hiç girmeyeceğim ama sizde böyle bir duyum var mı veya böyle bir konu biliyor musunuz? Ayrıca, sizin dışınızda diğer kolluk kuvvetlerinin bu dinleme cihazlarını getirdiklerini düşünüyor musunuz? Özellikle İsrail'den bununla ilgili -çünkü en büyük gelişmiş teknolojilerin bir tarafı da İsrail'de bu konu, Amerika'dan sonra- Türkiye'ye çok ciddi cihazların getirildiği konusunda duyumlar alıyoruz. Bununla ilgili bilginiz var mı?

Şimdi, niye bazı şeyleri özetlemeniz, anlatmanız gerekiyor diyordum. Şimdi, güvenlikten bahsediyoruz hepimiz. Özellikle, size buradan çıktığımda da sormuştum, bunu açıklamanızı da rica edeceğim. TÜRKTRUST'la ilgili konu. Bence belki Türkiye'deki en önemli konulardan bir tanesi. Sadece TÜRKTRUST paralelinde söylemiyorum bu konuyu çünkü buradaki insanların çoğu da bu tür şeylerle akredite oluyor, buradaki insanlar da dâhil, bankalar, diğer yerler, hepsi. Ben, bu facianın aslında insanlara adam gibi bir şekilde anlatılmasını istiyorum. Neden? Şimdi, sahte elektronik imzalar üreten bir devlet kurumu gibi kurum olmaz. Şimdi, bunun doğru şekilde ortaya konulması lazım. Kuzey Kıbrıs'ın iadesi ve bunu da Google söylüyor, Google Chrome'dan geliyor böyle bir şey. O da facia yani Google Chrome... Bunu sizin yapmanız gerekiyor bir kere, bunu açıkça da eleştiri olarak söyleyeyim. Google bunu söylüyor ve binlerce dosya browser' lar olmadan aslında gidiyor, geliyor.

Bir diğer kurum da EGO. Peki, bu EGO kimlerle ilgili hangi bilgileri ve bu şeyin üzerinden niye aldı ve neyi istifledi? Siz bunlara hâkim misiniz yani bu konuya? Bence burada bütün arkadaşlarınızın, milletvekilleri de dâhil olmak üzere, biliyor veya bilmiyor, bu konuda bence açıklayıcı olarak şimdi anlatmanızı istiyorum, bu konu nedir? Yani, bir kere bu akreditasyon nedir? Herkes bu elektronik imzadan nereden nereye gidiyor, neler yapıyor? Bu nasıl bir güvenliktir ve bugün içine düştüğümüz zafiyet nedir? Bu konuda bir açıklama yapmanızı bekliyorum.

En son üç beş aydır beraber takip ettiğimiz diyeceğim -ortaklaşma bir çalışma olduğunu düşünüyorum- TTNET konusu. Off the record olduğu için, yoksa kurum ismi kullanmayacağım normalde. Çok önemli değil, TTNET olmuş, başkası olmuş. Ama bu 3-5 milyon insanın fişlenmesi konusu yani bu yurt dışından gelen formun yaptığı konu. Konu form da değil, herkes yapabilir bunu.

Bununla ilgili soruşturma ne noktada? Bu insanların hepsine dönüp “Biz sizi fişledik” diyecekler mi? Yani bu önemli bir şey. Soruşturma ne aşamada onu merak ediyorum çünkü hemen hemen üç ayımı buna harcadım neredeyse.

Buradaki şey şu...

Bir de mahkemelerde bugün bu tape'ler, dinlemeler, fişlemeler konusu oluyor, bununla ilgili bence ortaya bir akreditasyon çıkması lazım. Sizin bunları söylemeniz lazım, yani “Bunlar doğrudur, değildir, bunlar taklit edilebilir...” Çünkü teknolojiyi en üst düzeyde takip eden kurum sizsiniz, BTK, yani BTK'nın altında da sizsiniz. Bu işler taklit edilebilir... İlegal olsa da illegal dinlemeler veya legal dinlemeler de dâhil olmak üzere, legal gösterilebilir bunların hepsi. Bunları anlatmanız lazım, özellikle bu Komisyona anlatmak lazım bunların hepsini. Bundan sonraki süreçte çok katkısı olacağına inanıyorum ben bunun. Yani bir sesin taklit edileceğini düşünebiliyorsak, bunlar bu iddia makamları tarafından bundan sonraki süreçte “ne kadar delil olur”, “olmaz”ı sizin söylemeniz lazım. Çünkü ben, Sayın İhsan Bey'in sesinin benim sesime döndürme imkânı olan bir teknolojinin varlığını biliyorum zaten, siz de biliyorsunuzdur bunların hepsini ama bugün çok az bir noktada insanın dünyada kullandığı olabilir ama bu çok gelişecek. Yani iki sene sonra yirmi senede aldığımız yolun herhâlde iki katını falan alacağız. Bununla baş etmek mümkün değil. Bununla ilgili konuyu bu Komisyona anlatıp, burada değerli hukukçu arkadaşlarımız da var, onların hepsi de bu konuyu... Tarlayı bilerek zemine uygun hukuk uydurmak meselesidir bence.

Daha çok konu olabilir ama özellikle TÜRKTRUST konusu çok önemsedğim vahim bir konudur. İnsanların, hani... Burada, gerçekten, bence hukuksal bir cinayet var ve insanlar dolandırılmıştır. EGO'nun ne yaptığını da çok net öğrenmek istiyorum ben.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Biz teşekkür ederiz.

Sayın Çiftçi, buyurun.

FATİH ÇİFTÇİ (Van) - Sayın Başkan, ben de değerli arkadaşlara sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum, sağ olsunlar. Tabii ki yasa dışı dinlemeler noktasında çok fazla şey alamadık ancak yasal dinleme noktasında yaptıkları sunumlardan dolayı teşekkür ediyorum kendilerine.

Benim merak ettiğim konuların çoğunu arkadaşlarımız ifade ettiler ancak ben bir konuyu ifade edeceğim, bir sorum olacak, bu da: Özellikle evrakların kendilerine gelmediğini ifade etti Başkan sunumlarında, mahkeme kararlarının gelmediğini. Bu veri girişlerini kolluk mu yapıyor, siz mi yapıyorsunuz? Bunu nasıl denetliyorsunuz karşılıklı olarak? Merak ettiğim nokta bu. Orada farklı veri girişleri olabilir mi? Bunun dönüşü nasıl oluyor?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Biz teşekkür ederiz.

Sayın Dağ, buyurun.

HAMZA DAĞ (İzmir) - Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Çok şey soruldu. Benim merak ettiğim konulardan birisi, TİB Başkanı bildiğimiz kadarıyla HSYK tarafından İstinaf Mahkemesi Başsavcılığına getirildi. Oraya da HSYK tarafından atanmıştı. Şimdi, baktığımızda, Başkan, HSYK tarafından atanıyor ama alt birimlerin herhâlde HSYK'yla çok fazla ilgisi yok. Yani...

İLHAN CİHANER (Denizli) - Başkanı Başbakan atıyor.

HAMZA DAĞ (İzmir) - Hayır, en son ben kararnameye baktım. HSYK'nın kararnamesine baktığımda TİB Başkanının HSYK'nın kararnamesiyle başsavcı vekilliğine geldiğini, başsavcılığa geldiğini gördüm.

İLHAN CİHANER (Denizli) - Doğru.

HAMZA DAĞ (İzmir) - Şimdi, orada kafama takılan şu: Başkanı HSYK atıyor, alt birimleri kim atıyor? Veyahut da yine başkan HSYK tarafından mı atanacak, başka birimler tarafından mı atanacak? Yani Başkan gerekli cevabı verir. Çünkü ben bu kararnameden... Fethi Bey'i de şahsen tanıdığım için, eski hâkim, savcı olması sebebiyle. Yani bu böyle mi devam edecek, yoksa bu konuda bir düzenleme var mı? Bir kargaşa mı var bağlı olduğu nokta konusunda? Onu öğrenmek istedim.

Bir de: Şimdi, "Önleyici de özellikle kayıt tutulmuyor." dediniz sanki, direkt bununla alakalı bilgileri veriyoruz. Diğerinde ise on gün gibi bir şey söylediniz. Şimdi, biz, mahkemede şunu iyi biliyoruz ki mahkeme bir süreç alıyor yani uzun bir süreç alıyor. Mahkeme esnasında sanık "Ben bu konuşmayı yapmadım, benim böyle bir konuşma yapma durumum söz konusu değil." dediği zaman, sizden sorduğunda -mutlaka sizden soracak, başka soracağı bir yer yok mahkemenin- sizdeki o karşılaştırmayı on gün sonra imha ediyorsanız bunu nasıl yapılabiliyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Kesimoğlu, buyurun.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) - Teşekkür ederim.

Herhâlde bir başka arkadaşımın sırasını almadım çünkü ikinciye konuşuyorum.

Şimdi, önleme dinleme kanununa göre IMEI numarasıyla da dinleme yapmak mümkün ama bu IMEI numarasıyla dinleme yapmak istisnai bir yol yani terör örgütleriyle ilgili ama uygulamalara baktığımızda bu yolun genel bir yol hâline dönüştüğünü ve herkes için uygulanır hâle geldiğini görüyoruz. Bu konuyla ilgili şekil şartlar açısından bir değerlendirme yaparken sizin bu konuda bir eksikliğinizi, görmezden gelmeniz ya da değerlendirmeleriniz nasıl yapılıyor? Bana göre bu bir çelişki, bu çelişkiyi siz nasıl açıklıyorsunuz?

Bir de, nasıl olsa kapalı bir ortamayız. Şu dinlemenin teknik olarak nasıl yapıldığını - arkadaşlarım da sordular- lütfen bize anlatır mısınız? Mesela "Hiç hissedilmez, tıkırtı, cızırtı olmaz." deniyor, bununla ilgili bir bilgi rica ediyorum.

Son sorum da: Bir telefonun sizin dışınızda bir başka kurum tarafından dinlenmesi, sizin aracılığıınız olmadan dinlenmesi mümkün ise bunu siz anlayabilir misiniz, tespit edebilir misiniz ve nasıl bu tespiti gerçekleştiriyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben teşekkür ederim.

Sayın Barutçu, buyurun.

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum efendim.

Öncelikle, TİB'den gelen arkadaşlarımıza sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Burada Komisyonumuzun oluşumu, hassasiyeti bilhassa 12 Haziran seçimleri öncesi ve müteakiben gelişen dinleme ve izlemeye dönük ya da görüntü kayıtlarının şantaj amaçlı, siyasetçilerimize bir saldırıya dönük gerçekleşmesi belki de bu Komisyonumuzun oluşmasına sebep olmuştur. Ancak, bakıldığı zaman, dinlenen, Adalet Bakanlığından ve TİB'den gelen heyetimizin değerlendirmeleri, işin hukuki boyutuyla alınan tedbirler, sanki dersiniz ki bu tedbirlerle bir caydırıcılık oluşturulmuş, bu caydırıcılıktan dolayı da herhangi bir hadisenin gelişimi, bir tehdidin, bir saldırının olmaması gerektiği kanaati oluşuyor. Ancak, ne hikmetse, iddialı bir şekilde ortaya konan, 2006'dan beri TİB'in düzenlenmesi ya da dinleme, izlemeyle ilgili hassasiyetler ya da Adalet Bakanlığının oluşturduğu birtakım yasalarla vesair, bunlar asgariye inmesi gerekirken artmış, çoğalmış, önüne geçilmez bir hâl almış ve nihayet Sayın Başbakanımızın çalışma ofisine kadar girme cesareti ve cüreti göstermiştir.

Burada bir siyasi polemik oluşmaması adına, bize baktığında bir alkış tutuluyordu. Şahsım mağdur olarak bu sürecin içinde. 12 Haziran seçimleri öncesinde o kaset şantajı olarak nitelendirilen, Milliyetçi Hareket Partisinin mensuplarından, partisinden ihraç edilerek bugün Medise gelmiş bir arkadaşınız olarak bu hadisenin önemini yaşayan ve acısıyla, sıkıntısıyla yaşayan bir bireyim ama bunu bireysel bir acıymış gibi dile getirmekten öte, Türk siyasetinin içine düştüğü vahamet görünen hâliyle bu. Bu görünmez hâliyle acaba başka daha ne tür tehditlere ve şantajlara maruz kaldığımızı merak ediyorum.

Bununla beraber, bir siber saldırının da uluslararası bir saldırı olarak nitelendirdiğimizde Türkiye'nin acaba ne tür tehditler altında olduğunu merak ediyorum. Kurum ve kuruluşlarımız bu manada gerekli tedbirleri almış mıdır, alıyor mu? Ya da hiç değilse bu Komisyon sürecinde, Komisyonda bulunan insanlara, bizlere, heyete bilgi aktarırlarsa biz de gönül rahatlığıyla buradan kalkarız, yarın böyle şeylerin olmayacağı ya da olacaksa dahi karşılığının verileceği, tedbirlerin alınacağı ve cezalandırılacağına dair.

Şimdi, baktığımız zaman, burada bütün partiler ifade ettiğimiz dinleme ve izlemekten kaynaklanan bir mağduriyeti, bir sıkıntıyı her biri bir şekilde yaşamış, yarın yaşayacakların da kim olacağı belli değil ama muhtemeldir, yaşanabilirliği var. Dolayısıyla burada, bu kadar yapılan alçakça saldırıların

karşısında bu kurum ve kuruluşlarımız bu yapanlara karşı ne tür tedbir almışlardır? Bizim, o süreçte, günlerce İnternet ortamında o kirli görüntüleri yayınlarken TİB ne yapmıştır? TİB'e bağlı olarak İnternet Başkanlığı ne yapmıştır? Sanki, âdeta çanak tutulmuştur, saçılmasına, yayılmasına dönük. Dolayısıyla bir güvence istiyoruz. Burada siyaset, eğer, bu kadar, Sayın Başbakan dahi tehdit altındaysa kurum ve kuruluşların burada bize sunum yapmanın ötesinde caydırıcı tedbirler alması, tedbirler alındıktan sonra da bu işin faileri kimse, nereyse onların da ortaya çıkartılması noktasında azami gayret beklemekteyiz, bu da bizim doğal hakkımızdır.

Çok fazla şeyler söylemek istemiyorum. Umuyorum ki bu çalışmaların Komisyonumuzun hassasiyetiyle bir sonuç noktasında, hem bizlerin hem ülkemizin de gönlüne su serpecek şekilde Komisyonumuz çalışmalarını tamamlar ve ilgili kurumlar da bu konuyla ilgili hassasiyetlerini buradaki değerlendirmeler sonucunda, görev ve sorumlulukları çerçevesinde, hassasiyetlerimizi paylaşarak tedbiri ve beraberinde caydırıcı olabilecek birtakım çalışmalarını da beraberinde yaparlar. Hiç değilse biz de, Meclis çalışma süreci içinde, bir şeye katkı sağlamanın gönül rahatlığıyla da "Sorumluluğumuzu yerine getirdik." diye kendimizce de hiç olmazsa bir pay çıkartırız.

Bu çalışmaların faydalı olacağı kanaatiyle, Sayın Başkanım, özellikle hassasiyetlerinize ve Komisyonumuzun gayretlerine teşekkür ediyor, bilgi veren TİB ve Adalet Bakanlığındaki arkadaşlarımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Herhâlde Sayın Cihaner ikinci kez söz istiyor.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Evet.

BAŞKAN – Kısa mı?

İLHAN CİHANER (Denizli) – Kısa, çok kısa ve soru, diğer sorularla...

Şimdi, aslında bu soruyu size sormayı düşünmüyordum ama siz, bir teknik araçlarla inceleme sonucunda elde edilen, yapılan dinlemelerle ilgili ilginiz olmadığını belirttiniz, bir de hukuk dışı, işte, ortam dinlemeleriyle ilgili şeylerle ilginizin olmadığını, yani onun başka bir şey olduğunu söylediniz. Arkadaşların talebi, buna dair, sizin uzmanlığınızdan, hani sorumluluk değil de uzmanlığa ilişkin bilgi, onu bir kere vurgulayayım. Ama ben bunlarla da sizin bağlantınız olduğunu düşünüyorum, şu şekilde: Şimdi, özellikle şu andaki hukuk dışı ortam dinlemelerinin birçoğu SIM kartlar üzerinden yapılıyor, sizin de bildiğiniz gibi. Yani bir üçlü prize SIM kart yerleştiriliyor ve o enerjisini de oradan alıyor ve bir konuşma olduğu zaman onu başka bir telefona gönderiyor. Bu, örneğin, bir SIM kart için şüpheli davranıştır. Yani, eğer, bir SIM kart hiç aranmayıp sadece tek yönlü, üstelik saatlerce veri aktarıyorsa bu, pekâlâ sizin data bankanızdan bu tarz SIM kartlar şüpheli bir davranış olarak görülüp, mesela, değerlendirilebilir. Hiç bu tarz incelemeler yaptınız mı?

Aynı şekilde, teknik takiple ilgili de yapılan ses kayıtlarında bu dijital, sayısal imza ve zaman damgası oluyor mu? Yani polisin ya da diğer kolluk birimlerinin teknik araçlarla izleme tedbiri çerçevesinde yaptığı kayıtlarda da bu sayısal imza ve zaman damgası oluyor mu?

Bir üçüncüsü -gene sizi ilgilendirdiğini düşünüyorum- kanun dışı dinleme yöntemlerinden birisi de, bildiğiniz gibi, sahte baz istasyonu. Cihazlar var bir el çantası büyüklüğünde, bunu hedef kişinin yakınına kurduğunuz zaman o, o numarayla ilişkilendirilip kendisini “baz istasyonu” olarak tanıtıyor. Bizim sistemimizde, sizin kontrolünüzde olan, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının değil üst kurulun kontrolünde olan sistemde bunları ayırt etmek mümkün değil mi? Yani bunların araya girip bu tarz, sahte baz istasyonu olarak sisteme kendini tanıtmalarını... Yani, mesela, şu, cep telefonlarında bile birtakım programlar var, indirdiğiniz zaman hangi baz istasyonuna bağlı olduğunuzu görebiliyorsunuz. Kuşkusuz böyle bir bilgi vardır. Bu tarz incelemeler yaptınız mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Alpaz son konuşmacımız.

ŞUAY ALPAZ (Elâzığ) – Ben de deminki konuşmamda teşekkür etmişim sunumunuzla alakalı ama şimdi birkaç şey soracağım.

İletişim Başkanlığı bünyesinde görev yapan Emniyet Genel Müdürlüğü, MİT ve Jandarma Genel Komutanlığının da temsilcilerinin olduğunu söylediniz değil mi, yani şu anda tablodan da anladığımız o.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Evet, tabii.

ŞUAY ALPAZ (Elâzığ) – Bu arkadaşlarımızın faaliyetleri ve çalışma şekilleri kendi teşkilat kanunlarına bağlı olarak yürütülen faaliyetler midir, yoksa...

BTK’ya bağlısınız siz de Başkanlık olarak değil mi?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii.

ŞUAY ALPAZ (Elâzığ) – ...o bünyede, o yasal düzenleme içerisinde mi bu arkadaşlar görev yapıyorlar?

Bir de bu arkadaşların -kurum içerisinde temsilci olarak çalışıyor- görev alanlarının tanımları ve alan belirlemesini kim yapıyor?

Yasal izin alınmak suretiyle başlayan dinleme ve kayıt altına alma işlerinde sınır aşımı ve suistimallerle ilgili olarak tespitleriniz var mı? Bu konuda çok fazla mağduriyet ve buna bağlı da oluşan problemler var mı? Bu konuda işlemler yaptınız mı?

Bir de, kararlar üzerinde şekli incelemeden bahsettiniz ve yaptığınız işin, işte, iletişim güvenliğini, haberleşme güvenliğini temin açısından bir tedbir olarak ifade ettiniz. Orada da şüphelinin kimlik bilgilerini denetlediğinizi ve kararlar üzerinden bazı kararları iade ettiğini söylediniz. Arkadaşlar genelde atıfta bulundular, ben de merak ediyorum; kod numarası ya da mail numarası kimlik bilgisi

yerine olduğuunda isim, soy isim olmaksızın, kimlik bilgisi olmaksızın sadece kod numarası ve mail numarası olarak gönderilen kararlarla ilgili olarak iade işlemini hiç yaptınız mı?

Bir de tekraren, çok merakla da soruyorum hakikaten, arkadaşlarımız da genel itibarıyla sordular. Şu anda bizim asıl hedeflediğimiz, bu Komisyonun -bana göre, benim anladığım kadarıyla- iki ana nirengi noktası var, çalışmalarımızı temellendirdiğimiz. Bir: Alan belli zaten, haberleşme hürriyeti ve özel hayatın gizliliği ilgili ve bunlarla ilgili bilgilerin ifşa edilmesiyle alakalı. Ve bana göre asıl merkez: Yasa dışı dinlemeleri biz anlamaya çalışıyoruz, öğrenmeye çalışıyoruz, bunun yarattığı hukuksuzlukları, tahribatları tespit etmeye çalışıyoruz ve bununla ilgili Komisyonun muhtemelen önerileri olacak.

Bununla birlikte bir de yasal olarak yapılmakla birlikte -demin ifade ettiğim gibi- işte, başlamış ancak suistimal ve sınır aşımı olan hususlar var. Bana göre de önemli olan, bu meselede, yasa dışı dinlemelerle ilgili olarak Başkanlığın, en azından bu konuda bir şey var, zihinsel de bir hafızası var. Gelen talepler muhtemelen olmuştur size, iade etmişsinizdir, talebi geri çevirmişsinizdir ya da kendi faaliyet çevreniz içerisinde uzmanlık alanınız gereği oluşan bir bilgi birikimi var. Bu konuda tekrar soruyorum: Yasa dışı dinlemeyle ilgili olarak şu anda yürüyen yoğun faaliyet var mıdır ve bu, kurumsal kimlik tahtında yapılan bir faaliyet midir? Böyle bir algı var, bu konuda cevap vermenizi arzu ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Tabii, sizler notları aldınız. Şu anda bunlarda belki cevaplandırabileceğiniz konular var, cevaplandıramayacağınız konular var. En azından cevaplandırabileceğiniz konuları burada şifâhen anlatırsınız. Eğer bir araştırma yapmanız gereken konular varsa onları daha sonra yazılı olarak Komisyona gönderirsiniz.

Ben de bir son soruyla girmiş olayım. Tabii, bizim arkadaşlarımızın, Komisyondaki arkadaşlarımızın, kısmen de kamuoyunun en çok merak ettiği konulardan da birisi. Biz milletvekili arkadaşlarımızın telefon numaralarını size gönderdiğimizde bu numaraların dinlenip dinlenmediğiyle ilgili bize bilgi verme imkânınız olabilecek mi? Böyle bir teknik imkânınız var mı?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – En son sorudan başlamam lazım değil mi Sayın Vekilim?

Sayın Komisyon Başkanım...

BAŞKAN – Diğer konu da...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Özür diliyorum efendim, siz buyurun.

BAŞKAN – Bir insan dinlendiğini nasıl anlar diye...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Telefonların şarjlarının erken bittiğine dair bir görüş var, doğru mu?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Çok konuşulduğu için. (Gülüşmeler)

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Bizim pek bitmiyor, belki siz fazladan konuşuyorsunuz.

BAŞKAN – Mesela o konuda, yani “Bir telefonun dinlendiğini anlamak mümkün müdür?” den de başlayabilirsiniz yani.

Evet, buyurun.

Mümkünse yirmi dakika içerisinde toplayalım, 16.30’da bitirmeye çalışalım.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tamam efendim.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın milletvekillerim; genel olarak birkaç önemli hususu, şu, sondan başlayarak aslında izah edeyim uygun görürseniz. Arkadaşlardan biraz daha teknik detay talep edeyim, yani teknik dinleme nasıl yapılıyor, ona ilişkin biraz daha somut hususlar. Ve bir miktar soru oldu. Belki bunları toparlamamız, çalışma yapmamız, bir de, belki, biraz daha netleştirmemiz gerekebilir çünkü hızlı hızlı yazdık.

Uygun görürseniz sayın vekilimizin son sorusundan başlayayım. Bana göre -Sayın Aksünger Milletvekilimiz de aslında söyledi- ben, kendi uzmanlık alanım itibarıyla -ben bilgisayar mühendisiyim- birkaç hususta yorum yapmak isterim. Yani kendi görevim, şu an bulunduğum pozisyonum, görevim itibarıyla değil de teknik bir insan olarak bazı şeyleri söyleyebilirim. Aslında sayın vekilimiz de sormuştu.

Şimdi, dinleme nasıl anlaşılır? Önce şunu söyleyeyim: Dinleme bir gürültüden, huzursuzluktan, teknik bir problemten kesinlikle anlaşılmaz, yani nereden anlaşılmayacağı bölümü net. Yani biz kendi içimizde konuştuğumuzda “Huzuru kalple dinliyoruz.” diyoruz, yani hiç kimse hiçbir şeyden rahatsız olmaz. Yani eğer yasal dinleme bu cihazlar, sistemler üzerinden yapılan bir dinleme ise, yani bir yerde bir böcek yok ise, telefona bağlanmış bir şey yok ise, işte, cihazın içerisine bir şey konmamış ise hiçbir gürültü yoktur, hiçbir iz yoktur, hiçbir problem yoktur, çok tertemizdir, çok rahattır. Kişi de rahat rahat...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Rahat rahat dinleyebilirsiniz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Kimse fark edemez bunu ama şunu söyleyeyim...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Desene “Muhalifseniz dinlenirsiniz.” yani.(Gülüşmeler)

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Ama ben, kendimiz şöyle diyoruz en son soruda, yani şöyle, zannediyorum Sayın Bilgi Sistemleri Daire Başkanımız biraz daha detaylı anlatır çünkü birkaç noktada biz yardımcı olduk: Telefonların detay faturasını inceleyerek -bize birkaç tane de öyle şikâyet de geldi kişilerin, savcılığa da başvurmuşlar- yani dinlemeyi, işte, çok oran veremiyorum ama büyük ihtimalle tespit edebilirsiniz, detay faturanızı inceleyerek.

BAŞKAN – Neresinden yani bu faturanın?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şöyle efendim: Aslında yani sayın vekillerimizden detayı bilenler vardır diye, en azından ben Sayın Erdal Aksünger’in bildiğini biliyorum da.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Ama hepimiz bilelim.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yazılımla yapıyor birçok şey. Yani aslında teknik şey değil de yazılım daha kritik. Hani “Geleceğimiz ne olacak?” diye sormuştu ya sayın vekilimiz, eğer yazılımla sizin telefonunuz dinleniyor ise, bir defa, şöyle bir şey var: Basit telefonunuz var ise yazılımlar dinlenmez. Yani bizim, genelde toplantılarda gösteriyoruz.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Bu, yalnız, yasal dinleme değil.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Değil, yasal dinlemeyi konuşmuyorum ben, yasa dışından bahsediyorum.

Benim telefonlarım sizde herhâlde değil mi Ömer Bey?

Yani bir basit telefonum var bir de rahat dinlenebilen telefonum var. Yani basit telefonlara program kuramadığından dolayı genelde dinlenmez teknik olarak, bu yasa dışı yöntemle.

BAŞKAN – Varsa yanında hangisi, onu bir görelim.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Bir tane, çok basit bir tane de yani.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Akıllı olmayan telefonlar.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani, evet Sayın Vekilim daha doğru tabir: Akıllı olmayan telefon dinlenmez.

Akıllı olan telefonlar da, işte, bir tanesi akıllı olmayan telefon.

BAŞKAN – Göster bakayım.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Bir de iPhone gibi...

BAŞKAN – Ha şu bizim telefon ya, biz de onu kullanıyoruz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şimdi, akıllı telefon dinlenirse nasıl tespit edebiliriz? Detay kaydı dediğim şu: Akıllı telefon dinleniyorsa eğer dinleme programlarının çoğu -İlhan Bey biraz daha, zannediyorum, detay arz edebilir- SMS gönderir. Yani telefonunuzun detay faturasına bakarsınız, sizin bilginiz dâhilinde... Mesela biz onu çok söylüyoruz yani bir şeyden endişe ediyorsanız yazın bir ay boyu ya da üç gün boyu, ya da beş gün boyu, yani attığınız SMS’leri yazın, fatura gelince de bakın “Bunlar benim SMS’lerim mi?”

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Mümkün değil, biz çıkamayız işin içinden.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yo, siz, Sayın Vekilim haklısınız, çıkamazsınız yani doğrudur. Yani çalışma programlarının mantığında SMS gönderiyorlar çoğu, bu piyasadakilerin çoğu. Eğer sizin bilginiz dâhilinde bir SMS var ise şüphe oranı biraz daha yüksektir.

Bir de bilinen şeyler var: İşte, telefonun bataryası... Tabii, batarya başka konulardan da olabilir. Çok konuşma olabilir, işte, baz istasyonuna uzaksanız bataryanız daha çabuk biter, yakınsanız

daha uzun sürer. Ama en kolayı telefonunuzun detay faturasına bakmak, ondan daha da kolayı basit telefon kullanmak. Ama basit telefon kullanmak çok da mümkün değil. Benim gibi iki telefon taşıyabilirsiniz yani basit telefonunuz olabilir, bir de, işte, kendine göre kapasitesi olan, interneti olan bir şey yapılabilir. Ben kendi...

BİLAL UÇAR (Denizli) – Siz bir endişenden dolayı mı basit telefon taşıyorsunuz?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yok, yok, hayır, hayır. O benim asıl, kendi telefonum, diğeri Kurumun verdiği telefon. Ama şunu sorabilirsiniz: Niye basit telefon kullanıyorsunuz? Yıllardır basit telefon kullanıyorum. O da benim kendi, belki, şeyimden dolayı diyebilirsiniz yani teknik olarak olaya bakışından dolayı. Akıllı şey, yani, Kurumdan dolayı mecburen kullanıyorum ama yani basitlik genelde daha kolaylıktır, birçok açıdan kolaydır. Ben, bunu, kendi uzmanlığım olarak söyleyebilirim. Zannediyorum bu Komisyonun varacağı şeylerden birisi de -bence, benim kişisel görüşüm, yani Kurumsal değil- bu, teknolojinin arttığı ortamda bazı şeyler çok çok daha kolaylaştığından dolayı bir şeyler bulmak lazım ve bulunan şeyler de kişilerin kendi kişisel gayretiyle bulunması lazım. Yani, işte, basit telefon kullanma bazı durumlarda bunlardan bir tanesi olabilir, bunun gibi başka hususlar olabilir, yani her cihazı kullanmama olabilir, her bilgisayarı...

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) – Bu ses yankılanmalarının da bir sebebi yok değil mi?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yok, yok Sayın Vekilim, hayır, yok. Yani herkesin içi rahat olsun, hiçbir o normal, yasal süreçte hiçbir şey yok.

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) – Yasa dışı yani, yasa dışı.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yasa dışı dinlemenin, cihaza eğer müdahale edilmişse, işte, ona da şöyle diyebilirim: Yani telefon, ne bileyim, yani kişinin en mahrem şeyi nedir? O düzeyde bir şeydir yani. Ben cüzdanımdan daha çok telefonuma dikkat ederim yani cüzdanımı bazen bir yerde unutabilirim ama yani telefonu bir yerde unutmamam lazım. Masaya bile koymuyorum, arkadaşta dursun diyorum yani telefona sahip olunması lazım. Yani telefon insanın cüzdanından daha kritik bir bilgidir. Bilmiyorum, kastım, anlatabildim mi?

BAŞKAN – Kimsenin eline geçmemeli makine, öyle mi? O anlamda mı anlamayız?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Ya onu, işte, kastım biraz öyleydi de efendim siz açık olarak söylediniz. Yani telefonunuzun kimsenin eline geçmemesi lazım. Yani birinin eline geçerse, yani akıllı telefon ise bu biraz daha zordur. Yani şu an durumlar, aslında, insanların kontrol edemediği hususlar, bunlar üst düzey insanlarda bunlar biraz daha zordur. Telefonunuza 5 kişi birden bakar, birine o bakar, birine bu bakar. Yani belki bu tür hususlara dikkat etmek. Bu benim kendi, kişisel olarak söyleyeceğim hani bu kapalı oturumda. Çünkü bizim bazı örnek savcılık olayları da oldu, yani kişi şikâyet etmiş “Ben detayırma baktım, böyle bir şey gördüm.” Savcılığa şikâyet etmiş, savcılık bize sormuş. Biz birkaç tanede yardımcı olduk, bilgi verdik. Yani kişinin telefonuna böyle bir program yüklenmiş. Zannediyorum buldu savcılık, bir bunu müsaadenizle arz etmek isterim.

İkinci: Milletvekillerinin numarası konusunda, ben arkadaşlara sordum. Biz o konuda, uygun görürseniz, Komisyonumuzun her türlü talimatına, her türlü emrine hazırız. “Biz ne yapabiliriz?” konusunda bir çalışma yapalım. Çünkü burada, genel itibarıyla bizim daha önceki TİB’e...

BAŞKAN – Yani bu arada ayıklamayın yani telefonun oradaki şeyi.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yo, yo efendim, yani “Ne yapılabilir?”le ilgili, ona biz cevap dönsək çok iyi olur. Şu an, belki, hemen bir şey söylememiz çok rahat olmayabilir.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Temizlik harekâtı olarak.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Çünkü soruşturma gizliliği açısından ki hususlar, bizim, daha önceki süreçte çok problem olmuştu. Birkaç şeyi hızlıca seçsem.

TİB Başkanı atamasıyla ilgili sürece, birkaç şeyi netleştirsek teknik detaydan önce: TİB BTK’ya bağlı bir birim, idari bir birim. TİB Başkanını...

BAŞKAN – Yalnız bu kısmı biraz çabuk geçtin, anlayamadık.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Hangi sini efendim?

BAŞKAN – Yani “Milletvekillerinin telefonlarını göndersek...” bunun cevabını yani.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – “İnceleyeceğim.” dedi.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Efendim, şöyle: “İnceleyeceğiz.” dedim yani bir mevzuat... Bize, şimdi, daha önceden benzeri, şu ana kadar bazı savcılıkların soruları oldu ama mesela o, TİB’in aracılığıyla kurumları yasa dışı dinleme yapma iddiası vardı, Yargıtay santrali, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturmasının olduğu, Sayın Vekilimiz de bahsetti -o dönemde TİB’e - bilmiyorum da- binlerce mahkeme kararı geldi, daha doğrusu mahkemelerden yazılar geldi. Bizim kendi verdiğimiz dinleme kararları, işte soruşturmanın gizliliği veya süreç açısından bize özel hususlardır, başka bir mahkeme bile bunu göremez. Yani savcılık değil, başka bir mahkeme bile göremez. “Bunlara ilişkin işlem sizin yapma yetkiniz yok.” diye bayağı bir yazı geldi bize o dönemde, 2009’da. Yani o yönüyle belki ne yapılabilir, onunla ilgili biraz çalışma yapıp cevap dönsək daha uygun olur. Çünkü ben şu an “Evet” de diyebileceğimi düşünmüyorum, “Hayır” da diyebileceğimi düşünmüyorum ama mantıken dediğiniz hususları alt alta koyup aslında bir şey, belki bu... Bilmiyorum yani, bir yol bulunması lazım. Düzenleme mi olur yoksa mevcut düzenlemelerde böyle bir imkân var mı ona bakalım. O yüzden dediğim, hani hızlı geçtim dediğim. Şu an çünkü içinden çok net...

BAŞKAN – Şimdi, bizim, tabii, Komisyonumuzun çalışmalarının içerisindeki belki en önemli konulardan biri şu: Yargı kararıyla yapılan ama “sınır aşımı” dediğimiz çalışmalar.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Evet, Sayın Vekilim de bahsetti.

BAŞKAN – Biz, yani, mesela, örnek verme açısından söylüyorum: İşte, milletvekilleri yasama dokunulmazlığına sahiptir, soruşturma yapılması mümkün değildir. Ola ki herhangi bir şekilde farklı bir yöntemle telefon numaraları başka bir isim altında yazılarak dinlemeye alınmış olabilir mi? Böyle bir kaygı var.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Evet, yani yasal sıkıntı olmaz bunda çünkü zaten dinleniyorsa hukuk dışıdır, dinlenemez çünkü.

BAŞKAN – Yani bunda yasal bir sıkıntı olacağını ben de düşünmüyorum. Mesela, şahsen, ben de böyle bir kaygı taşıyorum yani sizin isminizin altında benim telefon numaram mahkeme tarafından gönderilmiş olabilir ve bu vesileyle de dinleniyor olabilirim.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Sayın Komisyon Başkanım, ben bunu...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – İşte örneğini verdik. 30 tane numara var, isim yok.

BAŞKAN – Biz, yani Medis olarak böyle bir Araştırma Komisyonu kurduk, çalışmaları başlarken, önce Mecliste bu çalışmaları yapan Komisyon ve milletvekili arkadaşlar emin olmalı ki yarın vatandaşa “Rahat olun, problem yok.” diyebilelim. Ama önce problem olmadığını, önce kendimizden başlayarak böyle bir problemin ya da böyle bir kaygının olmadığını görmemiz lazım.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Haklısınız efendim, yani ben de aynı kanaatteyim. Biraz -dediğim gibi- üzerinde çalışma yapalım diye o yüzden ifade ettim. Bir de yani şunu söylemek...

BAŞKAN – Yani, şimdi, Sayın Başbakanımız “Ben dinleniyorum.” dediği yerde biz tabii ki, önce, milletvekili olarak hep -yani ben de şahsen, hepimiz- bir şey yapıyoruz “Herhâlde Başbakanı dinliyorlarsa bizi hayli hayli dinliyorlardır.” diye bir tereddüt var.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani bu son dediğiniz hususa ilişkin ben, bizim Hukuk Daire Başkanımızla arada görüştüm de, şöyle, bazı mahkemelerin şöyle bir uygulaması varmış, aslında bu teamül de olabilir, belki düzenlemeye de girebilir: Bize bazen kararlar geliyormuş. Eğer, işte bizden talep edilen, kolluğun talep ettiği veya savcılığın... Kolluk savcılıktan talep ediyor, savcılık mahkemeden karar talep ediyor. Dinleme için numara şu, suç şu, veya diğer işlemler. Sizdeki kayıt “Bu numara şu kişiye ait ise işlem yapın, eğer değil ise bize bilgi verin, iade edin.” değil mi?

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Evet.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani bu şekilde bazen mahkeme kararları geliyormuş, arkadaşlarımız onu anlattılar da bana. Bu, mesela, yani tabii bu bir...

BAŞKAN – Bizim burada yapacağımız şey şu: Bütün milletvekili arkadaşlarımızın Medis Başkanlığına bildirdikleri numaraları var, hatta faturalar da Medis Başkanlığından ödeniyor zaten. Bizim size göndereceğimiz telefon numaraları, yani rastgele şu numara değil, Medis Başkanlığına milletvekili arkadaşlarımızın bildirdiği ve Medis Başkanlığı tarafından da faturası ödenen, milletvekillerimizin doğrudan kendilerinin kullandıkları telefonlar.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Başkanım, bir de şey eklenir, “Soruşturma yoktur.” diye bir, Millet Meclisi Başkanı yazar “Soruşturma yoktur.” Soruşturma yoksa dinleyemez, bitti. Yani hukuken mahkemelerin o, size yazdıkları o kavga çıktığındaki kapsamda değil bu.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Evet.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Dinleyemezsiniz, yasama dokunulmazlığı var.

BAŞKAN – Yani buradan niye başlamak istiyoruz. Yani bizim de tabii ki buradan başlamak istememizdeki en büyük neden: Yani eğer böyle bir tespite faraza ulaşırsak...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Kapatıp gidelim. (Gülüşmeler)

BAŞKAN – ...aslında o zaman yasa dışılığın kaynağına ulaşmak çok daha kolaylaşacaktır. Yani yasa dışılığı dışarıda aramaya gerek yok, içeride aramamız gerekecektir o zaman.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Ya buradaki, bence, çok önemli şeylerden bir tanesi: İhtisas mahkemeleri yok ortada, gerçekten yani.

BAŞKAN – Yani hukuken, tabii, hukuk müşaviri arkadaş da baksın, incelesin ama ben de bir hukukçuyum, buradaki arkadaşlarımızın da, yani, büyük çoğunluğu hukukçu. Yani böyle bir şeyde bir mahkemenin “Bunları veremezsiniz.” deme yetkisinin olabileceğini düşünmüyorum yani.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Başkanım, bunu biz daha önce çok tartıştık zaten, geçen sene. Gerçekten de sorunlardan bir tanesi ihtisas mahkemeleri, bilişimle ilgi ihtisas mahkemeleri. İkincisi, aslında çok önemli bir konu olduğunu ilk geldiğimiz günden de söylüyoruz: Bir bilişim bakanlığı. Bu, dünyanın her yerinde var aslında. Yani, bence, büyük yanlışlardan bir tanesi.

Arkadaşlarımız da, mesela, bir kuruma başka türlü bağlılar, bir kuruma başka türlü bağlılar. Yani TÜBİTAK başka bir yere bağlı, BTK başka bir bakanlığa bağlı. Yani bunun gibi bir sürü konu var içeride. Yani o kadar çok dağınık ki hikâye, çözemezsiniz bile bazı şeyleri. Ben bile bazen diyorum ki: “O nereye bağlıydı?” diye düşünüyorum mesela.

BAŞKAN – Sen bizi korkuttun zaten teknolojiyle baş etmek...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Edilmez ama ya.

BAŞKAN – Olay zaten...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Bakın, bu bizimle ilgili de değil, ülkeyle ilgili bir konu olduğu için de söylüyorum yani bir tarafında. Gerçekten öyle yani, baş edilmesi mümkün değil yani, mümkünatı yok. Çok garip şeyler anlatılabilir konularla ilgili ama biz, genelde, insan hakları üzerinden, insan özgürlükleri üzerinden, insan hayatının gerçekten de mahremiyeti üzerinden, buradan değerlendireceğimiz konuların ilk önce tasnif edilmesi lazım. Yoksa... Ha müeyyideler çok uygulanmalı, gerçekten bu önemli. Yani bunlar delil kabul edilir, edilmez başka bir şey ama müeyyideler uygulanmalı.

Bakın, ben size bir örnek vereyim, Osman Bey de bilir: Buraya, diyelim ki ikimiz arasında bir konuşma yapacağız, özel bir şey. Kriptolu telefon getirebiliriz. Onlar da bir şey yapamazlar ikimizin arasında, hiç dinleyemezler, hiç kimse dinleyemez.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Kesebiliyoruz Sayın Vekilim, öyle bir yetkimiz var.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Bir dakika ama siz sonra ne yapıyorsunuz: O kriptoları istiyorsunuz, hepsini. Niye istiyorsunuz? Bizi de... İkimizin arasında. Ben eşimden de istesem bir telefon, getiririm, kimse dinleyemez beni, öyle değil mi?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Ama lisans, bizden yetki almanız gerekiyor.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – İşte ama öyle yani, bak, yetki alıyorum ama kodları da size vermek zorundayım.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yetki aldığınızda da kodları...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Yetki almakla yetmiyor ama kodları da istiyorsunuz.

BAŞKAN – Niye kriptolu telefonu kullanmak için yetki alıyorum da insanları dinleyen cihazları kullanmak için o cihazları alanlara yetki vermiyorsunuz?

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Çok doğru bir noktaya aslında değindiniz efendim yani.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Ama o öyle.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Belki en son gelecek hususlardan bir tanesi o olabilir. Yani düzenlemelerde bazı şeyler yapılmış ama bazı şeyler biraz arkada kalmış.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Bak, bak, başka bir şey söyleyeceğim: Daha dün akşam saat on bir miydi, bir mesaj, spamlardan falan bazılarını bakıyordum. Bak, gerçekten gördüm, keşke telefonum burada olsa göstersem. 15, 20 liradan başlayıp 1.500 liraya kadar internetten satıyorlar yani şu anda.

ATİLA KAYA (İstanbul) – Tabii, tabii.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – İnternette ortam dinleme... Diyor ki: Kalem kadar, bilmem ne, şu, bu. Demek ki ortada böyle bir kavram karmaşası da var. Yani adam İnternette reklam yapıyor yani. Almış bir datayı, senin benim datamı, hepsini gönderiyor mail olarak ve bunu yasal mevzuat içerisinde bir vergi numarası olan bir adam yapıyor yani bunu, başkası yapmıyor bunu. Yani neler var yani bu konuyla ilgili.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Sayın Vekilim şu son dediğiniz hususla ilgili bir yorum yapabilir miyim? Yani şu son dediğiniz çok doğru.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Evet.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani aslında Reklamverenler Derneğiyle biz konuştuk. Reklamverenler Derneği bir düzenleme olup bu, yasa dışı cihazların bir şekilde internette reklamının verilemeyeceğine ilişkin herhangi bir müeyyide, yaptırım, bir düzenleme olmadığını ifade ettiler. Yani aslında böyle bir düzenleme olsa Reklamverenler Derneği koordine edip hiçbir İnternet sitesinde bu tür cihazların reklamı yapılamayabilir.

ŞUAY ALPAY (Elazığ) – Arkadaşlar yalnız bir saniye, mesela, burada hani bunlar münferit şeyler. Vatandaşın sattığı şeyler biri götürüp birini... Burada problem yok. Kurumsal kimliğe sahip kurumların yasa dışı dinleme yapıp yapmadıklarını ve bunların toplumsal ve siyasal hayatı tahribiyle ilgili. Yani bu önemsizdir anlamında söylemiyorum, o da önemli ama yani burada münferiden, bilgisayar ortamında...

BAŞKAN – Yani bizim, tabii, bireylere ulaşma şansımız yok ama kurumsal yapıların içerisinde yetkilerini ve sınırlarını aşarak bu tür çalışma yapanlar var mı? Belki bizim ulaşmak istediğimiz, aslında hedef o biraz da.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani onu ben, İlhan Bey, Bilgi Sistemleri Daire Başkanımıza o soruyu, yani kurumsal olarak Sayın Vekilimiz sormuştu.

BAŞKAN – Yani mesela siz...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani “Kurumsal olarak böyle bir şeyi siz görebilir misiniz? Tespit edebilir misiniz ya da fark edebilir misiniz?” Yani ben o soruyu o anlamda not almıştım.

BAŞKAN – Yok ama devam edelim.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Şu an geldiği itibarıyla isterseniz onu arkadaşımızdan...

BAŞKAN – Biraz devam edelim, tabii, zaman da hızla geçiyor.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii.

BAŞKAN – En merak ettiğimiz konuyu biraz, tabii, fazla gündemde tuttuk.

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Sayın Başkanım, teknik bir birimin Başkanı olarak, TİB olarak bizim amacımız: Mahkeme ve savcılıkların almış oldukları dinleme kararlarıyla ilgi kolluğun, sağlamış olduğumuz altyapıyı hazır hâle getirmek. Yani öncelikle BTK altında veya BTK’nın lisans vermiş olduğu tüm işletmecilerin birimleri içerisinde dinlemeyle ilgili altyapı servise verilmeden, hazır hâle getirilmeden, bunlarla ilgili düzenlemeleri yapmadan servise verilmemesini sağlıyor ve her türlü şey, her türlü ortam yerine geldikten sonra, dinlemeyle ilgili altyapı sağlandıktan sonra ancak tüm servislerine veya işletmeci faaliyete başlayabiliyor. Yani öncelikle ben bunu ifade etmek istiyorum teknik bir birim olarak. Bizim TİB olarak amacımız, işletmeciler bünyesindeki dinleme kabiliyetlerini mahkeme ve savcılıkların talepleri çerçevesinde artırmak.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani başkası yapmasın, yapamaz.

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Yeni gelen teknolojileri de bu altyapıyı sağladıktan sonra, ancak hizmete vermelerini veya devreye girmelerini veya lisansıyla bu işi yapmalarını. Yani öncelikle amacımız bu. Bu yönüyle de baktığımızda, tüm işletmecilerin, bunlar da GSM, PSN, STH, yani 400’e yakın olan, BTK’nın lisans vermiş olduğu tüm

işletmecilerin, bir şekilde lisans verdiği, işte, işletmecilerin altyapısı dinlemeye uygun hâle geldikten sonra servise veriliyor ve biz bunu denetliyoruz. Bu servise girdikten sonraki aşamadaysa belki şunu söylemek lazım: Bunlar, bizim dışımızda hiçbir şeyin yapılamaması için gerekli olan tüm önlemler neyse, bunlar fiziki olabilir, bunlar yazılımsal olabilir, bunlar bizimle onların arasında koymuş olduğumuz, tümüyle elektronik altyapı üzerinden kontrol mekanizmalarını hayata geçirmek.

Tabii ki teknik olarak sayın vekillerimiz de zaman zaman söylüyorlar, teknolojinin ilerlemesi dolayısıyla biz yüzde 100 bunu engelliyor muyuz? Bunu söylemek çok iddialı olur ama yüzde 99,9 işletmeciler bünyesinde, telekomünikasyon yoluyla yapılan "iletişimin denetlenmesi" dediğimiz dinlenmesi kısmını kontrol altına aldığımızı söylemek istiyoruz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Bir de şekil incelemesi konusunda, Adil Bey, siz devam edecek miydiniz?

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Evet.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Yani biraz şekille ilgili çok soru var da sorularda. Yani biz nasıl inceliyoruz, neyi inceliyoruz, eksik olan bölümler...

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Ben bir şey daha arz etmek istiyorum Başkanım.

Yani burada, belki, kamuoyunda bilerek veya bilmeyerek en çok karıştırılan konulardan bir tanesi iletişimin tespiti, yani görüşme detayı kayıtlarıyla dinleme kayıtları çok ciddi manada karışıyor. Yani, bazı iletişim detay kayıtları dediğimiz sizin bir başkasıyla görüşme kaydınız. Belki gün içerisinde 1.000 tane görüşebilirsiniz, bu, çok küçük miktarda bir dosyadır ve bununla ilgili kayıtlar şu anda hem işletmecilerde hem de 2006'dan beri başladığımız sürece TİB'te var. Mahkemelerin ve savcılıkların taleplerinin bunların üzerinden yerine getiriyoruz. Yani dolayısıyla tüm herkesin görüşme detay kayıtları bir şekilde, bizim faaliyete başladığımız süreden sonra içerisinde TİB'te duruyor ve bununla ilgili biz, bunları talep eden mercilere sağlıyoruz ama dinleme...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Mesaj bilgilerinin içeriği saklanıyor mu, mesaj bilgilerinin?

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Onu söylemek istiyorum Sayın Vekilim, en çok karıştırılan konu bu. İçerik hiçbir şekilde saklanmıyor.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Mesajlar da saklanıyor mu?

BAŞKAN – Mesaj dâhil.

TİB BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI İLHAN ELİEYİOĞLU – Mesajlar da saklanmıyor. Yani içerik kapsamı içerisine giren data, mesaj, ses... Yarın, öbürü gün farklı bir model farklı bir hiyerarşi çıkabilir, ona ait olan hiçbir kaydı biz... Önleyici ve adli olarak mahkemelerden gelen kararların çerçevesini hedef bazlı tutuyoruz ve bu tuttuğumuz da süresi sonunda adliye imha ediyoruz, önleyiciyse ve istihbari ise zaten bizde durmuyor, geldiği gibi ilgili kurumun yetkileri çerçevesinde servis ediyoruz.

Yani ben bu konuya dikkat çekmek istiyorum. Lütfen iletişimin tespitiyle dinlemesinin karıştırılmasına, bu konuda da sizlerin de Komisyon olarak bu konuda yardımcı olacağınızı zannediyorum.

Onun dışında birkaç tane teknik konu var ama ondan önce Hukuk Başkanı arkadaşımız bir konuyu izah ederse ben tekrar söz almak istiyorum.

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Şeklî incelemeyle ilgili genel olarak sorular vardı, onlarla ilgili biraz daha detaylandırmak gerekiyor anladığım kadarıyla.

Sayın Başkan sunuda anlatırken mahkemeler ve savcılıklardan alınmış olan kararların Başkanlığımıza elektronik ortamda aktarıldığıyla ilgili bilgiler verdi. Elektronik ortamda aktarılan belgeler ya da mahkeme kararları, müzekkereler on-line olarak Başkanlığımıza geliyor. Gelen bu kararlar hukukçu uzman arkadaşlarımızın önüne belge olarak düşüyor. Yani “Kararlar geliyor mu?” diye sayın vekillerimizin soruları vardı, karar geliyor ve bu karar üzerinde öncelikle bu kararın veya iletişimin dinlenmesi ya da tespit işlemlerinin asıl sahibi sayın savcılarımız ve mahkemeler olduğu için, verilmiş olan bu kararların üzerine bizim değerlendirme yapma şansımız sadece şeklî açıdan oluyor. Bu şeklî açıdan yapılacak incelemeleri de kanun koyucu CMK 135/1’de ve uygulama yönetmeliklerinde belirlemişler. Bu anlamda, gelen kararların, dinleme kararları ya da iletişimin tespiti kararları ya da mobil telefonun yerinin tespitiyle ilgili işlemlerin mutlaka bir adli suç soruşturması ya da kovuşturması kapsamında olması gerekiyor. Yani böyle olunca mutlaka bir soruşturma numarasının olması yani cumhuriyet başsavcılığı soruşturma numarası olması gerekiyor. Eğer savcılık soruşturma numarası yoksa demek ki bu kararda açılmış, hâlihazırda bir savcılık tarafından açılmış bir soruşturma yok, dolayısıyla, dinleme kararı ya da diğer tespit işlemi yani koruma tedbirlerinin diğer alt birimlerinde yapılamayacağı anlamı çıkıyor. Dolayısıyla, soruşturma numarası olmaması, kovuşturmadan geliyorsa, soruşturma aşaması bitip Bir de kovuşturma aşamasına geçilmişse mutlaka ceza mahkemelerinin “kovuşturma esas numarası” dediğimiz dosya numarası olması gerekiyor ve bu mahkeme kararlarında yine yönetmelikte ya da kanunda belirtilmiş olan, şüphelinin kimliğinin belli olması gerekiyor. Şüphelinin kimliği hiç belirtilmeden sadece bir hedef numarası gönderilmişse bununla ilgili olarak şeklî incelememizi yapıyoruz.

BAŞKAN – Burada örnek var.

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Şimdi, şu şekilde, tabii, o kararın içerisindekinin iletişimin tespiti kararı mı, yoksa dinleme kararı mı olduğunu çok fazla bilemiyorum. Dinleme kararlarında...

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) – Üstelik adalet müfettişlerinin talep ettiği şekliyle. Adalet müfettişleri var, özel yetkililer var. Çok yetersiz.

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Kanun koyucunun öngörmüş olduğu sınırlama, getirmiş olduğu sınır, mutlaka şüphelinin kimliğinin bulunmuş olması gerekiyor kararda.

Tabii, Sayın Başkanımız arz etti, gelen kararlarda uygulanabilirlik anlamında yani şüphelinin kimliği belli olmamış olsa bile uygulanabilirliği var ise bunu yapmama gibi bir şansımız yok. Tanımlıyoruz, işlemini başlatıyoruz ama mutlaka arkasından itiraz diye CMK...

BAŞKAN – Onu nasıl tespit ediyorsunuz yani uygulanabilirliği nasıl tespit ediyorsunuz? Şüpheli kimliği yok ama sizce nasıl...

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Sayın Başkanım, şu şekilde: Gelen bir kararda hiçbir hedef numara yazılmamışsa bunun uygulanma kabiliyeti yok, yani numara yok, tanımlanmamış. O anlamda söylüyorum. Yani hedef numara var, süre var, kolluk görevlisi, aidiyet numarası var, kimlik bilgisi, e-mail numarası... Dinleme kararına uyacağı...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Telefon numarası yok, e-mail numarası yok.

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – E-mail numarası da var efendim, e-mail üzerinden de dinleme yapılabilir ya da tespit işlemleri yapılabilir. Bununla ilgili bir sınırlama olmadığı için...

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Adlide mi önleyicide mi e-mail? Adlide yapılabilir mi e-mail de?

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Adlide.

Bununla ilgili kararları -uygulanabilir olanları kastediyorum- uygulanabilir kabiliyeti olanlar uygulanıyor ama arkasından mutlaka kararı gönderen mahkemelerimize bunun kanundaki eksiklik unsurlarını belirterek iade işlemi yapıyoruz yani -CMK'daki teknik ifadesi, hukuki ifadesi- itiraz işlemleri yapıyoruz mahkemelerimiz bunu değerlendiriyorlar, bunlarla ilgili olarak da kararlarımızdaki itiraz nedenlerimizi yerinde görürlerse sonlandırma kararları gönderiyorlar ve hemen bunlar sonlandırılıyor ve mahkemelere delil olarak yerine geçmemiş oluyor.

Bu anlamda sayın vekillerimiz "Cumhuriyet savcılığı soruşturma numarası olması gerekiyor mu?" diye bir şey belirtmişlerdi. Geçikmesinde sakınca bulunan hâl kapsamında, cumhuriyet başsavcılıkları, soruşturma numarası bulunmak koşuluyla ve başka sürede delil elde etme imkânı bulunmaması hâlinde, yirmi dört saat içerisinde hâkim kararına sunmak şartıyla savcılarımız, cumhuriyet başsavcılarımız mutlaka müzekkereyle dinleme kararı gönderebiliyorlar. Bunun süresi çok sınırlı, yirmi dört saat için alabiliyoruz sadece ama arkasından mutlaka hâkim kararıyla onaya sunuyorlar ve hâkim kararı alıyorlar. Almadıkları takdirde direkt olarak bunlar imha ediliyor.

Şekil şartları olarak, efendim, bunları söyleyebilirim. Artı, şüpheli ya da sanık sıfatını haiz olmayan tanık bir kişinin iletişiminin tespiti ya da dinleme kararı olmuş olabilir. Bunlar geldiği zaman, bunda şekil anlamında neye bakıyoruz dediğimiz zaman, bunları ifade edebilirim.

Tedbirin türü hiç belirtilmemiş yani gelen kararda bir hedef numara var, şüpheli var ama hangi tedbiri uygulayacak? Koruma tedbirlerinde hangisinin uygulanacağına dair bir belirsizlik varsa bunu uygulama kabiliyetimiz yok yani şekil olarak bunları inceliyoruz sadece. Öbür türlü, bu kararda bu

kişilere ya da bu hedef numara için dinleme kararı alınması gerekir ya da gerekmez gibi, öyle bir değerlendirme görevimiz de yok. Tüm bu kararların sahibi sayın savcılarımız ve sayın mahkemelerimizdeki hâkimlerimizin yetkisinde. Sadece şekli incelememizin kapsamı bunlarla sınırlı, onun dışında başka bir inceleme yapmıyoruz. Ya da gelen karardaki suç türü katalog suçlar dâhilinde mi, değil mi? Onlara bakıyoruz, o kapsamda şekli inceleme.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O zaman, sayın vekilimin söylediği mahkeme kararının sizden geri dönmüş olması lazım.

TİB HUKUK DAİRE BAŞKANI ADİL BİÇER – Mutlaka.

BAŞKAN – Arkadaşlar, şöyle yapalım mı? Ben, Komisyondaki milletvekili arkadaşlarımıza... Biz önümüzdeki hafta TİB'e hem teknik inceleme için gidelim, bu arada arkadaşlar bu sorularla ilgili çalışsınlar, hem orada cihazları inceleyelim hem de bu sorularla, burada gündeme gelen konularla ilgili hazırlıklarını yapsınlar, gerektiğinde cihazların başında anlatsınlar.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Tabii efendim.

BAŞKAN – Bugün çok uzun sürdü. Biraz yorucu oldu arkadaşlara da. Onu öyle yapalım.

Biz önümüzdeki hafta için size gün saat göndeririz. Biz kendimiz bir belirleyelim. Gelelim, siz de bu arada bunlara hazırlanın hiç olmazsa. Çünkü biraz da zorlanıyorsunuz, baktım, hazırlıksızsınız.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Teşekkürler, memnun oluruz efendim.

BAŞKAN – O zaman teşekkür ediyoruz.

TİB BAŞKAN VEKİLİ OSMAN NİHAT ŞEN – Biz teşekkür ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Yarın saat 15.00'te Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı var.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.39